

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 49
ΜΑΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ
ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΦ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΟΧΩΝ

ΘΕΛΩ
ΕΣΕΝΑ
ΣΤΟ ΙΡΑΚ
ΣΥΜΒΑΣΙΟΥΧΕ

ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΜΜΑΧΙΑ

ΤΑΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΜΜΑΧΙΑ

ΥΠΟΣΧΕΣΗ
ΚΑΡΑΜΑΝΙΚΗ
ΠΟΥ ΕΜΕΙΣ
ΣΤΟ ΘΑΛΑΣΣΟ

ΠΕΡΙΣΤΕΡ
ΠΙΛΙΑΚΗ
ΠΡΑΧΑ

Καμιά εκεχειρία

Το περιβόητο "Ολυμπιακό" καλοκαίρι του 2004 έφτασε και η νέα κυβέρνηση της ΝΔ προσπαθεί να το αξιοποιήσει στο έπακρο σαν προκάλυμα. Επίσημα, η θέση της κυβέρνησης είναι ότι όλα τα σπουδαία αναβάλλονται για μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες: Ελληνικός στρατός στο Ιράκ και ενισχύσεις στο Αφγανιστάν; "προηγούνται οι υποχρεώσεις της Ολυμπιάδας". Αντιμετώπιση των ελλειμμάτων, της ακρίβειας και της ανεργίας; "Θα υπάρξουν μέτρα το Φθινόπωρο". Θα έλεγε κανείς ότι η ιδέα της Ολυμπιακής εκκευρίας που τόσο διαφημίστηκε από τον Γ. Παπανδρέου διεθνώς, βρίσκει την υλοποίησή της από τον Καραμανλή στο εσωτερικό. Δεν είναι όμως έτσι. Τα κυβερνητικά χτυπήματα κάτω από τη μέση έχουν ξεκινήσει και ο Καραμανλής έχει κάθε λόγο να φοβάται τις αντιδράσεις απ' τη μεριά του κόσμου.

Στα μέτωπα του πολέμου, η ΝΔ όχι μόνο έφερε το ΝΑΤΟ να συμμετέχει στην "Ομπρέλα Ασφάλειας" των Ολυμπιακών αγώνων αλλά και προχώρησε να βάλει την Ελλάδα στον φιλοατλαντικό άξονα των Μπλερ- Μπερλουσκόνι στην ΕΕ. Βήμα-βήμα, η ελληνική εμπλοκή στον πόλεμο του Μπους βαθαίνει. Ο Σημίτης ήταν ο "τέταρτος καλύτερος" σύμμαχος των ΗΠΑ, ο Καραμανλής έχει βάλει στο μάτι το χάλκινο μετάλλιο.

Στα μέτωπα της οικονομίας, τα όπλα της ανεργίας δεν περιμένουν το Φθινόπωρο. Οι συμβάσεις των εκτάκτων λήγουν και κανένας δεν έχει κηρύξει εκκευρία σ' αυτό το ζήτημα. Αντίθετα, οι περικοπές κονδυλίων έχουν ξεκινήσει και οι πρώτοι που τις πληρώνουν είναι οι συμβασιούχοι και όλοι οι "ευέλκτα αποσκολούμενοι". Αντί να κάνει προσλήψεις στα νοσοκομεία και όλες τις άλλες δημόσιες υπηρεσίες που θα σηκώσουν το βάρος των επισκεπών της Ολυμπιάδας, η κυβέρνηση κόβει τις άδειες των εργαζομένων.

Στα μέτωπα της δημοκρατίας ξετυλίγεται η πιο χυδαία επίθεση. Τρομονόμοι, υστερία, μονάδες στρατού σε ρόλο εσωτερικής ασφάλειας, μια Ελλάδα-Φρούριο με μια κυβέρνηση

που αντιμετωπίζει την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη σαν να ήταν η Βαγδάτη, η Φαλούτζα, η Νατζάφ. Οι αποκαλύψεις για τις "αποθήκες" τοξικομανών, μεταναστών, ζητιάνων, οι ετοιμασίες για ρατσιστικές "σκούπες" κατά των φτωχών και άστεγων συμπληρώνουν αυτή την αποπνικτική ατμόσφαιρα όπου το μόνο που απομένει είναι να αρχίσουν οι αποκαλύψεις τύπου Άμπου Γκράιμπ.

Αλλά τίποτα δεν περνάει χωρίς αντιστάσεις. Μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, έχουν αρχίσει ήδη να ξεδιπλώνονται τα βήματα του κινήματος που παλεύει να τους σταματήσει. Δεν είναι μόνο οι συμβασιούχοι που βγήκαν στους δρόμους ήδη από τον Μάρτη. Οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία έκαναν πανελλαδική στάση εργασίας στις 23 Ιούνη, οι εργαζόμενοι στο Σισμανόγλειο έκαναν κατάληψη στο γραφείο του Διευθυντή, οι εργαζόμενοι στο Δαφνί αρνούνται τη μετατροπή του νοσοκομείου σε αποθήκη για τις "σκούπες ψυχοπαθών". Οι εργαζόμενοι στο ΔΟΛ ξεσηκώθηκαν ενάντια στις κάμερες και τα άλλα νεοεισαγόμενα συστήματα ασφαλείας. Τα συνδικαλισμένα κομμάτια της εργατικής τάξης ανοίγουν, όπως πάντα, δρόμο για όλους μας.

Δίπλα σ' αυτές τις μάχες υπάρχει η γενέκλευση της αντίστασης που εκφράζεται με τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια και τις διαδηλώσεις ενάντια στους τρομονόμους. Συνδέοντας όλα αυτά μαζί, βγαίνει μια ελπιδοφόρα εικόνα- είμαστε πολλοί που είμαστε αποφασισμένοι και δυνατοί να μην επιτρέψουμε καμιά Ολυμπιακή εκκευρία σε βάρος των εργατικών δικαιωμάτων και κατοκτήσεων. Να μην αφήσουμε τη γυάλα της Ολυμπιάδας να γίνει θερμοκήπιο για τους ρατσιστές και τους φασίστες του κάθε Καρατζαφέρη.

Και ακόμα παραπέρα: η άρνησή μας να φορτωθούμε τις συνέπειες της Ολυμπιάδας τώρα, έχει συνέχεια το Φθινόπωρο, όταν θα ανοίξουν οι συγκρούσεις για το ποιος θα πληρώσει το τεράστιο κόστος αυτής της τρέλας. Χωρίς καμιά εκκευρία, θα βγούν τα γάντια και θα συσπειρωθούμε γύρω από την απαίτηση: να πληρώσουν οι καπιταλιστές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καμιά εκκευρία
3

Κυβέρνηση ψευμάτων
4-7

Υπάρχει εναλλακτική Ευρώπη;
8-11

Οι ανικαπιταλιστές στο Λονδίνο
12-13

ΙΡΑΚ
Η κατοχή δεν «ομαλοποιείται»
14-16

Οι μαχητές της Φαλούτζα
17-19

Συμβασιούχοι – πρώτοι
στους δρόμους
20-23

Γυναικες στην πρώτη γραμμή
24-25

Σχέδιο Ανάν
26-28

Διεθνής Διακήρυξη
για την Κύπρο
29

Οι συμφωνίες της Ζυρίχης
30-32

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ
Μπουκάριν – Ιμπεριαλισμός
και Παγκόσμια Οικονομία
33-34

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δήμνο
περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στόλλου
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
Διακήρυξη: Κώστας Πίτσας
Κεντρική διεύθυνση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο,
Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 210 52 47 584
Για συνδρομές και γράμματα:
Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω"
Τ.Θ. 8161 - 10010 Αθήνα
Εκτύπωση: Γεωργιάδης Α.Ε.

Κυβέρνηση ψεμάτων

Ο Πάνος Γκαργκάνας αναλύει τ' αποτελέσματα των εκλογών

Η διπλή νίκη της Νέας Δημοκρατίας στις βουλευτικές εκλογές της 7 Μάρτη και στις ευρωεκλογές της 13 Ιουνίου έχει ανοίξει νέα μέτωπα αλλά και πολλή συζήτηση για την αριστερά. Μπορούμε σε μια νέα φάση, όπου τα ΜΜΕ ζωγραφίζουν τον Καραμανλή κυρίαρχο του παιχνιδιού, με το ΠΑΣΟΚ δυο φορές ηττημένο και την απόστασή του από τη ΝΔ να μεγαλώνει, με την Αριστερά στάσιμη και με τον Καρατζαφέρη να απειλεί να εκτοπίσει το Συνασπισμό από τη θέση του τέταρτου κόμματος. Οι πιο πολλοί σχολιαστές θεωρούν όλα αυτά αδιάψευστα σημάδια μιας ανερχόμενης συντηρητικοποίησης της κοινωνίας που πριμοδοτεί την άνοδο της δεξιάς και της ακροδεξιάς. Ακόμα και η αύξηση της αποχής στις Ευρωεκλογές δείχνει το ίδιο πράγμα, ιαχυρίζονται αυτές οι απόψεις. Είναι όμως έτσι;

Μπορεί η θεωρία της συντηρητικοποίησης να βολεύει τις ηγεσίες που κοπάνε προς τα δεξιά, γιατί έτσι μεταθέτουν τις δικές τους ευθύνες στις πλάτες του κόσμου. Αλλά δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Η κυβέρνηση του Καραμανλή βρίσκεται αντιμέτωπη με έναν κόσμο μαχητικό και ριζοσπαστικοποιημένο. Χρειάστηκε να κάνει τεράστιες ακροβασίες και να μοιράσει απέραντες ψεύτικες υποσχέσεις, τις οποίες δεν μπορεί ούτε θέλει να τηρήσει, για να φτάσει στις εκλογικές της επτυχίες. Και αυτό μόνο χάρη στα δώρα που της έκανε το ΠΑΣΟΚ του Γ. Παπανδρέου. Μπροστά μας ανοίγεται μια περίοδος γρήγορης διάψευσης και μεγάλων συγκρούσεων. Το ζήτημα είναι αν η Αριστερά θα σταθεί στο ύψος των περιστάσεων.

Ακόμα και μόνο στο τρίμηνο Μάρτης- Ιουνίου αν σταθούμε, βλέπουμε ότι αυτή είναι η πραγματική εικόνα και όχι κάποια συντηρητική στροφή. Ο Καραμανλής έκανε τεράστια προσπάθεια για να πάμε στις Ευρωεκλογές «χαλαρά», χωρίς ν' ανοίξει κανένα ζήτημα. Ήθελε να αξιοποιήσει τον αέρα του νικητή του Μάρτη και να αποφύγει πολώσεις και συγκρούσεις. Παρόλα αυτά η Νέα Δημοκρατία έχασε 700.000 ψηφοφόρους ανάμεσα στις δυο εκλογές. Δηλαδή έχασε το διπλάσιο αριθμό ψήφων απ' αυτό που ήταν η διαφορά της με το ΠΑΣΟΚ στις 7 Μάρτη: 3.350.000 ψήφισαν τότε ΝΔ και 3.000.000 ΠΑΣΟΚ. Μια μαχητική αναπολίτευση θα μπορούσε να στριμώξει τον Καραμανλή με το καλημέρα. Γιατί χιλιάδες συμβασιούχοι είχαν ήδη βγει στους δρόμους ενάντια στις σπασμένες υποσχέσεις για μονιμοποίηση, εκατομμύρια είχαν φριξί με τις αποκαλύψεις για τα βασανιστήρια των ΗΠΑ στο Ιράκ τη βδομάδα που ο Καραμανλής πήγε στην Ουάσινγκτον και άλλοι τόσοι εξοργίστηκαν με τις πιέσεις σε βάρος των Κυπρίων για να αποδεχτούν το σχέδιο Ανάν.

Δεν φταίει λοιπόν η «συντηρητικοποίηση» του κόσμου για το γεγονός ότι ο Γ. Παπανδρέου προτίμησε να σταθεί στα δεξιά της κοινής γνώ-

μης σε όλα αυτά τα θέματα: έπρεξε πρώτος να πει ΝΑΙ στο σχέδιο Ανάν, κράτησε το στόμα του κλειστό για τα βασανιστήρια και προτίμησε να εκτιμήσει θετικά το ταξίδι Καραμανλή στις ΗΠΑ επειδή απέσπασε μια, «έστω μέτρια», δήλωση στήριξης του Μπους για την Ολυμπιάδα! Με τέτοια αντιπολίτευση, δεν είναι παράξενο που το ΠΑΣΟΚ έστειλε παραπάνω ψηφοφόρους του στην αποχή, 1.000.000 συγκεκριμένα. Έτσι εμφανίστηκε η ΝΔ να κηραρώνει ότι «άνοιξε την ψαλίδα».

Είναι το άκρο άκρο της υποκρισίας να βγαίνουν κορυφαίο στελέχη του ΠΑΣΟΚ σαν την Άννα Διαμαντοπούλου και να ισχυρίζονται ότι η επιτυχημένη διακυβέρνηση της χώρας από τη μεριά τους άλλαξε την κοινωνία και τώρα το κόμμα τους πρέπει να προσαρμοστεί. Αφήνουν να εννοηθεί ότι το υπόβαθρο της «συντηρητικοποίησης» είναι η ...ευημερία που έφερε η εκαοχρονιστική πολιτική τους και ότι το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται να πάει ακόμα πιο δεξιά για να κερδίσει το πλούσιο μεσόστρωμα που αναδείχτηκε. Κλείνουν τα μάτια στην αύξηση της κοινωνικής ανισότητας που πέτυχε η οκταετία Σημίτη και γυρίζουν την πλάτη στον κόσμο που έπεσε κάτω από τα επίσημα όρια της φτώχειας σε όλο και μεγαλύτερους αριθμούς. Έτσι καταλήγουν να κοινωνιολογούν περί «συντηρητικοποίησης» απέναντι στους χιλιάδες ανθρώπους που πόλεψαν και ριζοσπαστικοποιήθηκαν στα χρόνια του Σημίτη. Πότε, λοιπόν, συντηρητικοποιήθηκε ο κόσμος; Μήπως όταν έβγαINE κατά εκατομμύρια στις παραγωγικές απεργίες για το Ασφαλιστικό το 2001 ή μήπως όταν πραγματοποιούσε τα μεγαλύτερα συλλαλητήρια από την εποχή της Μεταπολίτευσης το Φλεβάρη και το Μάρτη του 2003 ενάντια στην εισβολή στο Ιράκ;

Η αλήθεια είναι ότι όλος αυτός ο κόσμος έφτασε στο τέλος της πρωθυπουργίας Σημίτη τόσο μαχητικός και οργισμένος, ώστε η ΝΔ αναγκάστηκε να στήσει ολόκληρη επιχείρηση μεταμφίεσης για να κερδίσει τις εκλογές της 7 Μάρτη. Το σύνθημά της ήταν «πολιτική αλλαγή με κοινωνική ευαισθησία». Οι αρχιτέκτονες της πολιτικής επίθεσης στο Ασφαλιστικό και πρωτογωνιστές στο ξανάνοιγμα της, ο Σιούφας και ο Σουφλιάς, αναγκάστηκαν να παριστάνουν ότι το «πρόγραμμα της ΝΔ δεν προβλέπει αλλαγές στα όρια ηλικίας και στο ύψος των συντάξεων». Οι τουρκοφάγοι της δεξιάς αναγκάστηκαν να παριστάνουν τα περιστέρια της ειρήνης, τους κήρυκες της ελληνοτουρκικής φιλίας και ο ίδιος ο Καραμανλής πήγε στην Κομοτηνή να αποκηρύξει τις διακρίσεις σε βάρος των μουσουλμάνων. Και, βέβαια, οι αρχιερείς του ρουσφετιού και του νεοποτισμού εμφανίστηκαν σαν σωτήρες των συμβασιούχων από την ομηρία τους. Οι γόνιμοι των πολιτικών τζακιών του Καραμανλή, του Μητσοτάκη, του Βαρβιτσιώτη, του Κεφαλογιάννη υποσχέθηκαν ότι «δεν υπάρχουν

Από την απεργιακή διαδήλωση των συμβασιούχων στις 14 Μάη

δικά μας παιδιά» και ότι οι 250.000 συμβασιούχοι θα μονιμοποιηθούν χωρίς διακρίσεις.

Σπάνια έχουν ακουστεί τόσα πολλά ψέματα μέσα σε μια τόσο σύντομη προεκλογική εκστρατεία. Αλλά αυτοί που τα διακήρυξαν δεν είναι «κυρίαρχοι του πολιτικού παιχνιδιού». Είναι μια κυβέρνηση που οδηγείται γρήγορα στη διάψευση και δεν έχει καμιά άλλη δύναμη απέναντι στην οργή του κόσμου πέρα από την αδυναμία της αντιπολίτευσης.

Ο παράγοντας που πιέζει προς τη γρήγορη εγκατάλειψη των πλαστών υποσχέσεων και το πέρασμα σε μια φάση σκληρών επιθέσεων είναι η κρίση και τα προβλήματα του ελληνικού καπιταλισμού. Ηδη στην προηγούμενη τετραετία, ο ΣΕΒ, η ΕΕ, ο ΟΟΣΑ απατούσαν από τον Σημίτη να προχωρήσει σε ένα «δεύτερο κύμα εκσυγχρονισμού», εννοώντας να ξαναοιζεί το Ασφαλιστικό με βάση το αρχικό σχέδιο Γιαννίση, να προχωρήσουν οι ιδιωτικοποιήσεις που δεν έγιναν (Ολυμπιακή, ΔΕΗ, Λιμάνια, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κλπ), να φτάσει η ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων στο σπάσιμο των συλλογικών συμβάσεων και να επεκταθεί η εσβολή της αγοράς στους τομείς της Υγείας, της Παιδείας και όλων των κοινωνικών υπηρεσιών. Οι πιέσεις εκείνες σκόνταψαν στα αλλεπάλληλα κύματα εργατικής αντίστασης που σημάδεψαν τις κυβερνήσεις Σημίτη. Και, ως ένα βαθμό, αμβλύνηκαν από το γεγονός ότι η ελληνική οικονομία έφτασε να τρέχει με ρυθμούς ανάπτυξης γύρω στο 4%.

Σήμερα, όμως, οι απαιτήσεις της άρχουσας τάξης ξαναέρχονται πιστικά στο προσκήνιο. Ένας λόγος είναι το γεγονός ότι θέλουν να επωφεληθούν από την πολιτική αλλαγή. Η νίκη της ΝΔ τους ανοίγει την όρεξη για να δοκιμάσουν να σπάσουν τους συμβιβασμούς που είχε επιβάλει στον Σημίτη η εργατική αντίσταση. Αλλά και οι οικονομικές εξελίξεις απλώνουν προς την ίδια κατεύθυνση. Τα προβλήματα του προϋπολογισμού είναι χαρακτηριστικό σημάδι.

Η «απογοήψη» που έχουν ξεκινήσει ο Καραμανλής με τον Αλογοσκούφη είναι, βέβαια, μια πολιτική κίνηση που έχει στόχο να δημιουργήσει άλλοθι για τη νέα οικονομική επίθεση. Αλλά οι πιέσεις πάνω στον

προϋπολογισμό είναι πραγματικές. Ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων εσόδων είναι χαμηλός, οι δαπάνες τρέχουν πάνω από τις προβλέψεις, οι ανάγκες δανεισμού του δημοσίου θυμίζουν τις παλιές κακές μέρες της κρίσης.

Ο παραλογισμός της Ολυμπιάδας

Υπάρχουν απόψεις που λένε ότι τα προβλήματα είναι προσωρινά, λόγω της Ολυμπιάδας. Και, ως ένα βαθμό, η πηγή των προβλημάτων είναι ο παραλογισμός αυτού του «μεγαλομανούς» επιχειρήματος. Το κόστος των Ολυμπιακών αγώνων αποδεικνύεται υπέρογκο και χωρίς αντάλλαγμα.

Οι αρχικές προβλέψεις μιλούσαν για κόστος 4,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Τώρα έχουν φτάσει τα 10 δις ευρώ (3.400 δις δρόακμέζ!) και ακόμα δεν έχει βγει ο τελικός λογαριασμός! Οι αποκλίσεις στους αριθμούς που κυκλοφορούν είναι ιλιγγιώδεις: ο Ζαγκ Ροκ μίλησε για 250 εκατομμύρια ευρώ για τη στέγη Καλατράβα και ο Αθήνα 2004 τον διέψευσε λέγοντας ότι κόστισε «μόνο» 55 εκατομμύρια ευρώ! Η πιο προκλητική σπατάλη είναι χωρίς αμφιβολία το κόστος της Ολυμπιακής Ασφάλειας που προβάλεται με «εθνική υπερηφάνεια» στα 1.200 εκατομμύρια ευρώ, τριπλάσιο από το αντίστοιχο ποσό της Ολυμπιάδας του Σίδνεϊ. Ο ελληνικός προϋπολογισμός που «δεν αντέχει» να διαθέσει παρά μόνο 60 εκατομμύρια ευρώ για να «αυξηθεί» το επίδομα ανεργίας στο ύψος των 311 ευρώ το Ολυμπιακό έτος 2004, διαθέτει είκοσι φορές παραπάνω για να χρηματοδοτήσει την «αντιπρομοκρατική εκστρατεία» του Μπους. Και, φυσικά, κανένας επίσημος φορέας δεν κάνει τον κόπο να υπολογίσει το «παράπλευρο» κόστος της Ολυμπιάδας- πόσο κόστισαν τα εργατικά «ατυχήματα» που προκλήθηκαν από την παραβίαση κάθε κανόνα ασφάλειας στο όνομα του να προλάβουμε την Ολυμπιάδα; Πόσο κοστίζει η επιβάρυνση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Αθήνα από τα Ολυμπιακά έργα; Πόσο κοστίζει η «φούσκα ακινήτων» που τρέφεται και α-

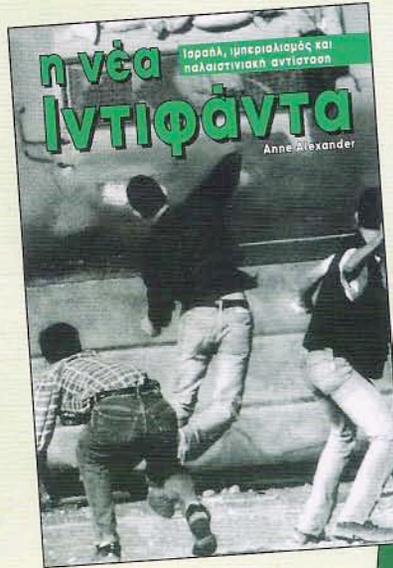
ΝΙΚΟΛΑΪ ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

με πρόλογο του Β. Ι. Λένιν και επίλογο του Κρις Χάρμαν

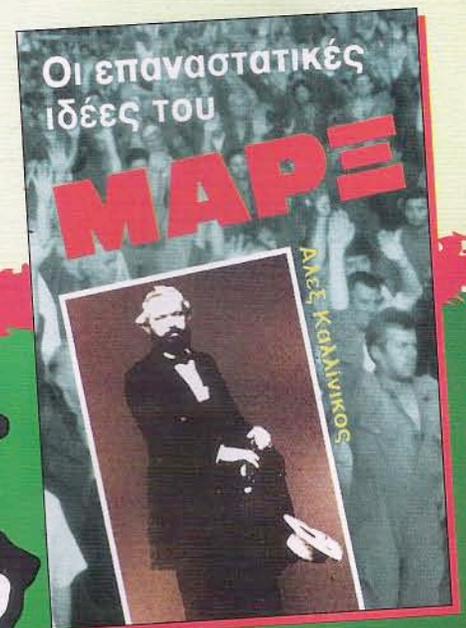
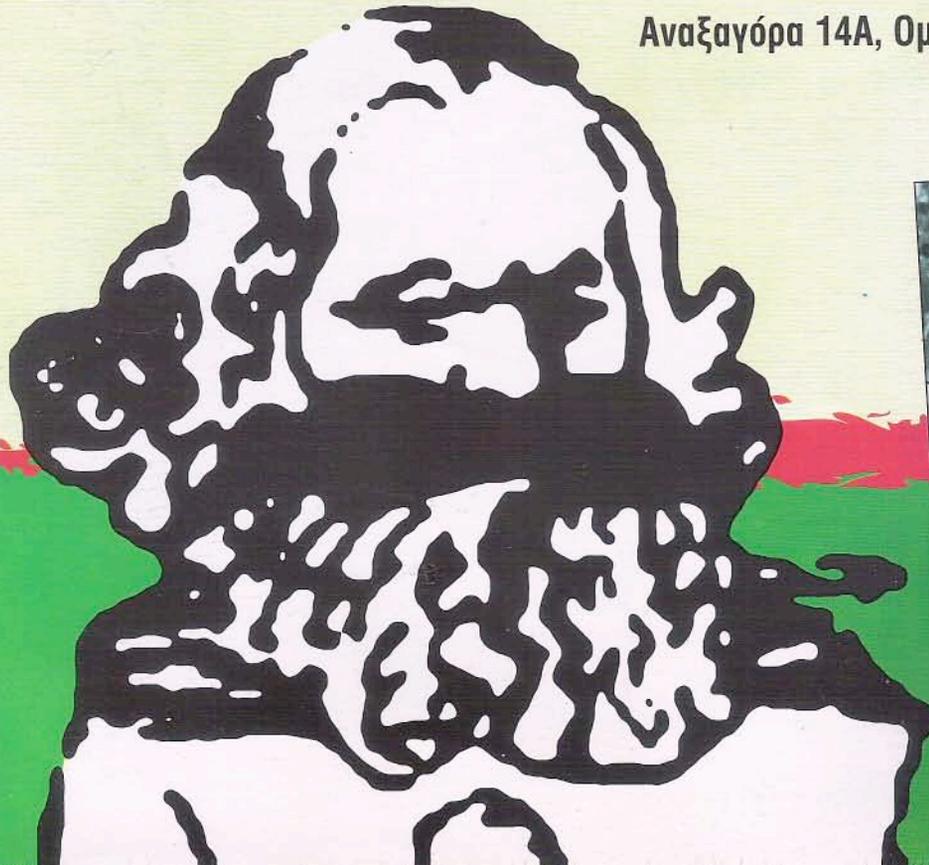
Αγοράστε αυτά τα βιβλία

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ

Β Ι Β Λ Ι Ο Π Ω Λ Ε Ι Ο

Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, τηλ. 010 52 47 584

πό την Ολυμπιακή κερδοσκοπία και τις υπερφίαλες προσδοκίες της τουριστικής βιομηχανίας;

Το κόστος έχει απογειωθεί, ενώ, αντίθετα, τα προσδοκούμενα ανταλλάγματα διαψεύδονται. Η τουριστική κίνηση αντί να ανεβαίνει μέσα στην Ολυμπιακή χρονιά, πέφτει. Καθόλου παράξενο, όταν το ευρώ έχει ανατιμηθεί κατά 30% τα τελευταία δυο χρόνια και η Αθήνα έχει σκαρφαλώσει στις 50 ακριβότερες πόλεις του κόσμου. Χωρίς αυτή την προσδοκούμενη «τονωτική ένεση» πώς θα μπορέσει η ελληνική οικονομία να διατηρήσει ρυθμούς ανάπτυξης που να ξεπληρώσουν το κόστος όλης αυτής της παρανοϊκής «επένδυσης» για την Ολυμπιάδα; Αλλά τα προβλήματα δεν σταματούν εδώ. Ο προϋπολογισμός πιέζεται και από πολλές άλλες πλευρές.

Πριν από οκτώ χρόνια ο Σημίτης υποσχόταν ότι θα μειώσει τους ρυθμούς των εξοπλισμών που κοστίζουν τόσο ακριβά για μια μικρή χώρα όπως η Ελλάδα. Οι πολεμικές δαπάνες «μας» απορροφούν το υψηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρώπη. Μόνο οι ΗΠΑ και το Ισραήλ ξεπερνούν την Ελλάδα. Αντί για μείωση, όμως, είχαμε αύξηση των δαπανών για εξοπλισμούς και προβλέπεται συνέχεια.

Οι φιλοδοξίες του ελληνικού καπιταλισμού να έχει ηγετική θέση στα Βαλκάνια και να συμμετέχει στις Δυνάμεις Επέμβασης του ΝΑΤΟ και της ΕΕ στη Βοσνία, στο Κόσοβο, στη Δημοκρατία της Μακεδονίας και στην Αλβανία, ανέβασαν αντί να μειώσουν τα εξοπλιστικά προγράμματα. Πάνω σ' αυτά ήρθε να προστεθεί ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και τώρα ο πόλεμος στο Ιράκ. Το 1991 υπήρχαν δυο φρεγάτες ικανές για αποστολή στον Περσικό Κόλπο, η «Αήμιος» και η «Ελλη». Σήμερα υπάρχουν έντεκα (!) και οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις συνεχίζουν να εκουγχρονίζονται. Το κόστος των εξοπλισμών για την πενταετία 2001-2005 φτάνει τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ. Για την επόμενη πενταετία έχει προϋπολογιστεί να διπλασιαστεί! Οι επίσημες προβλέψεις, υπολογίζοντας ότι θα έχει τελειώσει η Ολυμπιάδα, έχουν μεταφέρει το βάρη στο διάστημα 2006-2010 συνολικού ύψους 11.941.030.340 ευρώ. Ειδικά ανάμεσα στο 2004 και το 2005 υπάρχει άλμα από το 1 στα 2,5 δις ευρώ. Και βέβαια η όποια μεγαλύτερη εμπλοκή στην κατοχή του Ιράκ θα μεγαλώσει τα ήδη προγραμματισμένα κονδύλια. Αυτή είναι η ωμή αλήθεια πίσω από τις απόπειρες του Καραμανλή να αναθερμάνει τις διακηρύξεις περί κάμψης των εξοπλισμών χάρη στη «φιλία» με τον Ερντογάν. Ο προϋπολογισμός έχει μια δεύτερη θηλειά περασμένη ήδη στο λαιμό του, πέρα από τις σπατάλες της Ολυμπιάδας.

Μια τρίτη θηλειά είναι οι δεσμεύσεις του Καραμανλή προς τον ΣΕΒ για μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων. Μέσα σε συνθήκες διάγκωσης των ελλειμμάτων του προϋπολογισμού, η ΝΔ προγραμματίζει να τονώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων κατεβάζοντας τους φόρους που πληρώνουν. Τα δημόσια έσοδα έχουν χάσει ήδη αστρονομικά ποσά από την εποχή που ο Μάνος σαν υπουργός Οικονομίας του Μητσοτάκη ξεκίνησε την πολιτική των φορολογικών «μεταρρυθμίσεων» ρίχνοντας τους συντελεστές για τα ανώτερα εισοδήματα και τα κέρδη. Ο Παπαντωνίου και ο Χριστοδουλόγης συνέχισαν αυτή την πολιτική, και γι' αυτό άλλωστε ο Μάνος βρίσκεται σήμερα μαζί τους. Αλλά ο ΣΕΒ απαιτεί νέο γύρο και ο Αλογοσκούφης τον ετοιμάζει την ίδια ώρα που μι-

λάει για «απογραφή των ελλειμμάτων».

Οι κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ που έχουν ενταχθεί στην ΟΝΕ και στο κοινό νόμισμα, το ευρώ, έχουν χάσει από τα χέρια τους ένα παραδοσιακό εργαλείο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων: τη διολίσθηση του εθνικού νομίσματος. Ιδιαίτερα οι πιο αδύναμοι καπιταλισμοί έχουν πρόβλημα. Εκεί που η δραχμή έπεφτε διευκολύνοντας τις εξαγωγές και τον τουρισμό, το ευρώ ανεβαίνει. Η απάντησή τους είναι η πολιτική των όλο και πιο μεγάλων φοροσπαλλαγών για την ενίσχυση των κερδών και την προεέλκυση επενδύσεων. Εκεί όπου παλιά υπήρχαν «ανταγωνιστικές υποτιμήσεις» νομισμάτων τώρα εμφανίζονται «ανταγωνιστικοί γύροι φορολογικών εκπτώσεων». Ο συντελεστής φορολογίας των κερδών συγκρίνεται ανάμεσα στην Ιρλανδία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα κλπ. και αν μια κυβέρνηση κάνει μια μείωση, ανεβαίνει η πίεση να ακολουθήσουν και οι άλλοι. Σ' αυτό τον ηλίθιο αγώνα

δρόμου, ο πιο ανταγωνιστικός καπιταλισμός είναι αυτός που δεν εισπράττει τίποτα από τις επιχειρήσεις και αντίστοιχα έχει περικόψει στο ελάχιστο τις κοινωνικές δαπάνες του. Στο τέλος θα φτάσουν ευρωπαϊκές χώρες να έχουν τρικοσμηκική «ανταγωνιστικότητα» τύπου Ταϊλάνδης και Ινδονησίας. Στην Ελλάδα αυτή την ανταγωνιστικότητα την είχαμε στο ότι και τόσο μακρινό παρελθόν. Τώρα μπαίνει στόχος να την ξαναποκτήσουμε. Αυτή είναι η πρόσδος της «ισχυρής Ευρώπης».

Υπάρχουν αντίρροπες πιέσεις στην ΕΕ που θέλει να προχωρήσει στην «εναρμόνιση» της φορολογικής πολιτικής, ώστε αυτό το εργαλείο να περάσει στα χέρια των Βρυξελλών για να αποφεύγουν τα φαινόμενα εσωτερικών ανταγωνισμών. Αλλά η Βρετανία του Μπλερ, όπως παλιότερα η Βρετανία της Θάτσερ, βάζει βέτο. Και έτσι αυτή η τρέλα συνεχίζεται.

Ο εφιάλης μιας νέας δημοσιονομικής κρίσης στην Ελλάδα ξαναπροβάλλει στον ορίζοντα. Ετσι και αλλιώς, η προσωρινή όνοδος των ρυθμών ανάπτυξης στο επίπεδο του 3-4% αποδείχτηκε ότι δεν ήταν αρκετή για να μειώσει το δημόσιο χρέος σαν ποσοστό του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός εξακολουθεί να πληρώνει τεράστια ποσά για τόκους.

9,677 δις ευρώ ήταν η πρόβλεψη για το 2004. Οι νέοι δανεισμοί και ο προβλεπόμενος τερματισμός της εποχής των χαμηλών επιτοκίων θα ανεβάσουν ακόμα πιο ψηλά αυτά τα βάρη. Η «νέα λήπτητα» του Αλογοσκούφη προβλέπεται θηριώδης.

Ποιός θ' απαντήσει;

Το ζήτημα λοιπόν δεν είναι αν η κυβέρνηση του Καραμανλή θα διαψεύσει τις κάλπικες διακηρύξεις για «κοινωνική ευαισθησία». Αν κάποιοι νομίζουν ότι ο κόσμος θα την αποδεχτεί με σεαυρωμένα χέρια επειδή «συντηρητικοποιείται» πέφτουν έξω. Ας δουν τι γίνεται στη Γαλλία, όπου ο Σιράκ του 80% είδε το κόμμα του να πέφτει στο 17% στις ευρωεκλογές μέσα σε 2 χρόνια, επειδή ο πρωθυπουργός του προσπάθησε να επαχύνει τις «διαρθρωτικές αλλαγές». Η δημοσιογραφική στάκα «γίναμε ευρωπαίοι στην αποχή και στη αδιαφορία», κάνει από τα μάτια της αυτή την οργισμένη Ευρώπη και την αντίστοιχη οργισμένη Ελλάδα.

Η Αριστερά θα μπορούσε να βάλει πλώρη για να γίνει ο εκφραστής και το στήριγμα του κόσμου στην επερχόμενη σύγκρουση με τη δεξιά

που έχει ήδη ξεκινήσει. Θα μπορούσε να προσφέρει εναλλακτική λύση απέναντι στην παράλυτη ηγεσία του ΠΑΣΟΚ που δεν δείχνει ίχνος ευαισθησίας απέναντι στη βάση του.

Η περιφρόνηση που εκφράστηκε με τον Γ. Παπανδρέου να βγαίνει χαμογελαστός στην τηλεόραση το βράδυ των ευρωεκλογών και να δηλώνει ικανοποιημένος από το αποτέλεσμα, δεν είναι στιγμιαία. Όλες οι κινήσεις του επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για ηγεσία πιο δεξιά και από τον Σημίτη. Η κυνική χρησιμοποίηση του Τσε στα τηλεοπτικά σποτ και της πολύχρωμης σημαίας της ειρήνης στις συγκεντρώσεις δεν κρύβουν τη δεξιά εκστρατεία «ανονέωσης» που έχει ξεκινήσει. Μια εκστρατεία που έχει φέρει τον Μάνο και τον Ανδριανόπουλο να συμμετέχουν στην Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ, την ίδια ώρα που συνδικαλιστές καταγγέλλουν κυδαίες μεθοδεύσεις σε βάρος τους. Μια εκστρατεία που ξεκίνησε με κυρώσεις κατά των βουλευτών που υπέγραψαν την περιβόητη τροπολογία για το Πόρτο Καρράς και τώρα έχει αναδείξει το Βούγιο σε εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ.

Είναι φανερό ότι ο Γ. Παπανδρέου υπολογίζει σε μια περίοδο «κόπωσης» του κόσμου, που θα του αφήσει τα χέρια ελεύθερα να κόψει και να ράψει τον κομματικό μηχανισμό στα μέτρα του. Έχει ανάγκη μια περίοδο «λευκής επαγής» τόσο όσο και ο Καραμανλής. Αλλά οι εξελίξεις τρέχουν και δίνουν τη δυνατότητα στην Αριστερά να του στερήσει αυτά τα περιθώρια. Αρκεί να πάρει τις πρωτοβουλίες για να στηρίξει τις αντιστάσεις απέναντι στις κυβερνητικές επιθέσεις. Όμως οι παραδοσιακές ηγεσίες της Αριστεράς κάθε άλλο παρά πρωτοβουλιακές εμφανίζονται. Αντιμετωπίζουν τη δική τους κρίση.

Αυτό έγινε σαφές απ' την πρώτη στιγμή μετά τις εκλογές, όταν ο Δημήτρης Τσοβόλας ανέστειλε τη δράση του ΔΗΚΚΙ.

Αρχικά, πολλοί σκέφτηκαν ότι πρόκειται για μεμονωμένο πρόβλημα του Τσοβόλα. Αλλά στη συνέχεια ήρθε η κρίση στον Συνασπισμό να επιβεβαιώσει ότι πρόκειται για σοβαρότερο πρόβλημα στο συνολικότερο χώρο της κοινοβουλευτικής αριστεράς. Πρόκειται για κρίση στρατηγικής που εκφράστηκε με την καθήλωση των εκλογικών ποσοστών και πήρε τη μορφή κρίσης ηγεσίας στο δυο από τα τρία κόμματα αυτού του χώρου.

Τα εκλογικά αποτελέσματα τόσο του Μαρτίου όσο και του Ιουνίου ήταν απογοητευτικά για την Αριστερά. Το σύνολο των ψήφων ΚΚΕ, ΣΥΝ, ΔΗΚΚΙ, ήταν 782.000 το 2000 και πήγε στις 807.000 το Μάρτη φέτος. Στις ευρωεκλογές του 1999 το σύνολο ήταν 1.329.000 και στις 13 Ιουνίου 2004 έπεσε στους 828.000. Μια εικόνα σασισμότητας, αν όχι κάμψης ύστερα από οκτώ χρόνια κυβέρνησης Σημίτη. Αν γυρίσουμε πίσω στην αρχή αυτής της οκταετίας, στις εκλογές του 1996 το άθροισμα των ποσοστών ΚΚΕ-ΣΥΝ-ΔΗΚΚΙ ήταν 15,8%. Φέτος στις βουλευτικές εκλογές ήταν 10,44%.

Μήπως είναι άδικο να αθροίζουμε έτσι τα ποσοστά; Μήπως έτσι φορτώνουμε τις αμαρτίες του ΔΗΚΚΙ στις πλάτες του ΚΚΕ; Μάλλον όχι. Το ΔΗΚΚΙ ήταν το μόνο κόμμα που συνεργάστηκε το ΚΚΕ (στις Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές του 2002), την ώρα που η ηγεσία του ΚΚΕ είναι, ως το πούμε ευγενικά, πολύ επιλεκτική στις συμμαχίες της. Σύμφωνα με δηλώσεις στελεχών του ΔΗΚΚΙ που διαφώνησαν με τον Δ. Τσοβόλα, το 80% των ψηφοφόρων του ΔΗΚΚΙ του Μαρτίου ψήφισαν ΚΚΕ τον Ιούνιο. Τα δοχεία είναι συγκοινωνούντα και οι ευθύνες είναι κοινές για το τελικό πτωτικό αποτέλεσμα.

Οι ηγεσίες της παραδοσιακής Αριστεράς όχι μόνο δεν κατάφεραν να τραβήξουν τον κόσμο που είχε ξεσηκωθεί στην οκταετία Σημίτη, αλλά έδιωξαν και πολύ κόσμο. Δεν υπάρχει καμιά «αντικειμενική» συνθήκη που να δικαιολογεί αυτό το αποτέλεσμα. Οι συνθήκες ήταν πολύ πιο δύσκολες στις αρχές της δεκαετίας του '90. Τα χρόνια του Σημίτη σημα-

δεύτηκαν από μαζικές εργατικές ανταρσίες, από τις θρυλικές απεργίες των Εκπαιδευτικών το '97 και της Ιονικής το '98 μέχρι τις Φλεβεριακές του Ασφαλιστικού το 2001 και το απεργιακό φθινόπωρο του 2003. Τα χρόνια του Σημίτη σηματοδεύτηκαν, επίσης, από τα κινήματα της νέας ριζοσπαστικοποίησης που τσαλάκωσαν την ιδεολογική ηγεμονία της αγοράς και του νεοφιλελευθερισμού στο Σισελ και στη Γένοβα. Και βέβαια από τα αντιπολεμικά κινήματα του 1999 και του 2003.

Τι φταίει λοιπόν; Φταίει ο ρεφορμιστικός χαρακτήρας της παραδοσιακής αριστεράς. Φταίει η κοινοβουλευτική στρατηγική που περιορίζει τους ορίζοντές της. Φταίει η πεισματική άρνηση του αντικαπιταλισμού, της επικαιρότητας της σύγκρουσης με το σύστημα, που στερεί την αριστερά από την πρόταση συνολικής εναλλακτικής λύσης. Όλα αυτά τα χρόνια ο Συνασπισμός ταλαντευόταν ανάμεσα στην προοπτική κυβερνήσεων της «πληθυντικής αριστεράς», τύπου Ζοσπέν στη Γαλλία, και την καταγγελία του δικομματισμού. Το ΔΗΚΚΙ πρότεινε τη δημιουργία ενός Τρίτου Πόλου, αλλά κανένας δεν πίστευε ότι ένα μέτωπο των τριών κομμάτων της κοινοβουλευτικής αριστεράς θα πρόβαλε σαν διεκδικητής της εξουσίας. Και το ΚΚΕ απαντούσε πάντα ότι το ζήτημα της εναλλακτικής λύσης θα τεθεί αργότερα, στο μακρινό μέλλον, γιατί σήμερα οι συσχετισμοί είναι αρνητικοί. Και πώς θ' αλλάξουν οι συσχετισμοί χωρίς εναλλακτική στρατηγική απέναντι σ' έναν άγριο καπιταλισμό σε κρίση εδώ και σήμερα;

Όσο οι παραδοσιακές ηγεσίες αρνούνται την απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, τόσο ανακυκλώνουν τ' αδιέξοδο. Η σημερινή ικανοποίηση της ηγεσίας του ΚΚΕ που χαιρέται γιατί έχει αφήσει το Συνασπισμό πίσω της είναι ανεδαφική. Το Φθινόπωρο του 2002 ήταν η ηγεσία του ΣΥΝ που πανηγύριζε όταν ο Μανώλης Γλέζος είχε αφήσει πίσω του τον Θανάση Παφίλη στις εκλογές της Υπερνομαρχίας. Τέτοιοι πανηγυρισμοί σε συνθήκες συνολικής καθήλωσης της αριστεράς δεν βοηθούν. Χρειάζεται να ψάξουμε αλλού για διέξοδο.

Η Αντικαπιταλιστική Συμμαχία είναι πολύ μικρή για να σπάσει εδώ και τώρα τα συνολικότερα προβλήματα για την Αριστερά. Πήρε 8.313 ψήφους τον Μάρτη και 11.938 τον Ιούνιο, δηλαδή 1 στους 1.000 στις βουλευτικές και 2 στους 1.000 ψήφους στις ευρωεκλογές. Μπορεί όμως να δώσει δείγματα γραφής για το τι μπορεί να προσφέρει στην Αριστερά ο αντικαπιταλισμός. Βοήθησε, παραδείγματος χάρι, το κίνημα των συμβασιούχων να γίνει πολιτικό γεγονός βγάζοντας μια αφίσα που συνέδεσε το ζήτημα αυτό με τον πόλεμο με απλό τρόπο: με τον Καραμανλή σαν θείο-Σαμ και το σύνθημα «Θέλω εσένα στο Ιράκ συμβασιούχε». Αν όλη η Αριστερά έμπαινε με ανάλογο τρόπο στα ζητήματα που άνοιξαν ανάμεσα στον Μάρτη και τον Ιούνιο, ο Καραμανλής και ο Παπανδρέου θα είχαν μεγάλο πρόβλημα και ο Καρατζαφέρης δεν θα μπορούσε να κοκορευτεί. Τόσο δύσκολο ήταν να δώσουν χρόνο από την προεκλογική δουλειά τους τα άλλα κόμματα για να οργανώσουν κάποιο αντιφασιστική καταγγελία όπως έκανε η Αντικαπιταλιστική Συμμαχία στο Μαρούσι;

Ο αντικαπιταλισμός δεν είναι κάποια αφηρημένη αντίληψη λίγων ρομαντικών που περιμένουν πότε θα σημάνει η άγια ώρα της επανάστασης. Είναι στρατηγικό εργαλείο που διευρύνει τους ορίζοντες της Αριστεράς, της δίνει την πολιτική αισιοδοξία να αγκαλιάσει και να στηρίξει τα κινήματα, στο εδώ και τώρα. Γι' αυτό, οι δώδεκα χιλιάδες άνθρωποι που ψήφισαν την Αντικαπιταλιστική Συμμαχία, μπορεί να είναι λίγοι σαν ψήφο στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι, αλλά είναι ανερχόμενη δύναμη σαν ακτιβιστές οπλισμένοι με τη στρατηγική του αντικαπιταλισμού. Στις μάχες ενάντια στα σημεία και τέρατα που είναι η πραγματική Ατζέντα του Καραμανλή, αυτή η δύναμη μπορεί να παίξει ουσιαστικό ρόλο ανοίγοντας δρόμους για όλη την Αριστερά. Αξίζει να την πλαισιώσουμε.

Υπάρχει εναλλακτική Ευρώπη;

Στις ευρωεκλογές φάνηκε η οργή του κόσμου για τις κυβερνήσεις.
Η Μαρία Στύλλου εξηγεί γιατί οι ελπίδες βρίσκονται στο κίνημα
και όχι στους διαδρόμους των Βρυξελλών

Η συζήτηση για την Ευρώπη είναι πολύ παλιά μέσα στο κίνημα και μέσα στην αριστερά. Το ΠΑΣΟΚ κατέβαινε στα μεγάλα συλλαλητήρια της Μεταπολίτευσης με κεντρικό σύνθημα «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο». Ήταν ένα σύνθημα που σόκαρε την παραδοσιακή αριστερά και ενθουσίαζε τις επαναστατικές οργανώσεις εκείνης της εποχής. Το ΠΑΣΟΚ άλλαξε αρκετά γρήγορα, το 1981 κέρδισε τις εκλογές, αποδέχτηκε τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα) και μετατράπηκε σε βασικό στήριγμα όλων των αποφάσεών της. Η Ελλάδα έγινε το 1980 το 10ο μέλος της ΕΟΚ και στη συνέχεια μπήκαν η Ισπανία και η Πορτο-

γαλία. Αρα ήταν η πρώτη από τον ευρωπαϊκό νότο που μπήκε στην Κοινή Αγορά, όχι βέβαια λόγω «εξάρτησης» όπως υποστήριζαν κόμματα της αριστεράς, αλλά λόγω προσανατολισμού της κυρίαρχης τάξης.

Οι έλληνες καπιταλιστές έβλεπαν την ευκαιρία να γίνουν η γέφυρα ανάμεσα στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, σε μια περίοδο που έμοιαζε ότι η Ελλάδα διέθετε τη μεγαλύτερη σταθερότητα σε σχέση με άλλα κράτη της περιοχής. Η κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ ξανάβγαλε επιτακτικά την αναζήτηση του αντίπαλου δέους απέναντι στην αμερικάνικη μονοκρατορία. Για κάποια κόμματα της αριστεράς στην Ελλάδα (πολύ μειο-

ψηφικά) ήταν η Κούβα και η Βόρεια Κορέα, για τον ΣΥΝ και το ΠΑΣΟΚ (ακόμα και για αριστερά κομμάτια του ΠΑΣΟΚ) ήταν η Ευρώπη.

Η δεκαετία του '90 ήταν η διάψευση αυτών των ελπίδων. Ξεκίνησαν με τη συμμετοχή της ΕΕ στην πρώτη επέμβαση στο Ιράκ το 1991 στηρίζοντας τον πατέρα Τζόρτζ Μπους, συνέχισαν με τον βομβαρδισμό της Σερβίας, τη συμμετοχή στις νατοϊκές επεμβάσεις στη Βοσνία και τη Μακεδονία, και τέλος τη συμμετοχή στον πόλεμο του Αφγανιστάν.

Αυτό που αναπτέρωσε τις ελπίδες «για μια άλλη Ευρώπη» ήταν η μη συμμετοχή στον καινούριο πόλεμο στο Ιράκ. Αυτό θεωρείται στροφή στην ευρωπαϊκή πολιτική και ένδειξη ότι κάτω από διαφορετικές συνθήκες (διαφορετικοί συσχετισμοί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο υπουργών και στη γραφειοκρατία των Βρυξελλών) θα μπορούσε η ΕΕ να παίξει ένα προοδευτικό ρόλο παγκόσμια. Να λειτουργήσει σαν πρωταγωνιστής της Ευρώπης ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και τον πόλεμο των ΗΠΑ.

Υπάρχουν κάποιες απλές παρατηρήσεις που διαψεύδουν πέρα για πέρα την παραπάνω εικόνα.

Στην τελευταία Σύνοδο Κορυφής στις Βρυξέλες, παρόλο που έδινε την εικόνα πεδίου μάχης και ανταγωνισμών ανάμεσα σε Μπλερ και Σιράκ- Σρέντερ, αποφάσισαν όλοι μαζί ότι θα δώσουν την υποστήριξη τους στον Μπους σε σχέση με το Ιράκ. Αυτό σημαίνει στην πράξη ότι προσκάλεσαν τον νέο πρωθυπουργό του Ιράκ Ιγιάτ Αλάουί, δηλαδή αποδέχτηκαν την κυβέρνηση ανδρείκελο που έχουν διορί-

Μπλερ, Σρέντερ, Πρόντι: ο καθένας κοιτάει αλλού

Παρίσι: Πανεργατική απεργία και διαδήλωση ενάντια στο ασφολιστικό

σει οι αμερικάνοι. Η απόφαση των ηγετών των 25 κρατών ήρθε σαν συνέχεια της στήριξης του Μπους στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Πρακτικά σημαίνει ότι έδωσαν το πράσινο φως στην κατοχή του Ιράκ και μετά τις 30 Ιούνη, ημερομηνία που τυπικά περνάει το Ιράκ στα χέρια των Ιρακινών.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι μια σειρά από κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πρωταγωνιστή τον Μπλερ συμμετείχαν στρατιωτικά σ' αυτόν τον πόλεμο και θα μείνουν και μετά τις 30 Ιούνη. Τα δε 8 από τα 10 νέα κράτη-μέλη έχουν υπογράψει το κοινό ανακοινωθέν του Μπους που καλούσε στην επέμβαση στο Ιράκ. Μπορεί να μιλήσει κανένας για την "Ευρώπη της Ειρήνης" όταν τα μισά κράτη-μέλη στηρίζουν τα βασανιστήρια, τις δολοφονίες, τις επιλογές των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή, στην Παλαιστίνη, στην Ασία;

Και είναι αποκαλυπτικό ότι επικεφαλής των κυβερνήσεων αυτών των κρατών βρίσκονται όχι μόνο συντηρητικοί όπως ο Μπερλουσκόνι αλλά και ο Μπλερ και ηγέτες των πρώην ΚΚ στις ανατολικές χώρες.

Η τρίτη παρατήρηση είναι ότι το «αντιπολεμικό μπλοκ» του Σιράκ και του Σρέντερ είναι σημαία ευκαιρίας που σηκώσαν γιατί αισθάνονται ότι απειλούνται. Απειλούνται οι διεθνείς τους συμφωνίες και ο ρόλος τους στο παγκόσμιο επίπεδο. Και γι' αυτό μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν κυριαρχεί μόνο η αντίθεση ανάμεσα σε φιλοατλαντιστές και μη αλλά και η συζήτηση για το πώς μπορεί η Ευρώπη να παίξει μεγαλύτερο διεθνή

ρόλο, ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ.

Η συμφωνία της Ρώμης

Η ΕΕ ξεκίνησε σαν Κοινή Αγορά ανάμεσα στη Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο το 1957. Αυτό το ξεκίνημά της δεν έχει τίποτα να κάνει με ιδεολογήματα περί Ευρωπαϊκής Κοινωνίας των Εθνών ή για μια Ένωση που θα σήμαινε το τέλος των ανταγωνισμών των ευρωπαϊκών κρατών που είχαν οδηγήσει σε δυο παγκόσμιους πολέμους. Η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική. Η Δυτική Ευρώπη ανοικοδομήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με αμερικάνικα κεφάλαια και κάτω από την αμερικάνικη στρατιωτική ομπρέλα. Η περίοδος του Ψυχρού Πολέμου σήμαινε το άνοιγμα των κρουσμών για αμερικάνικη βοήθεια στη Δυτική Γερμανία και σε όσες χώρες συνόρευαν με το ανατολικό μπλοκ ή είχαν δυνατό αριστερό κίνημα.

Η συμφωνία της Ρώμης του 1957 ήταν η προσπάθεια μέσα στις νέες συνθήκες να μπει το πλαίσιο των ανταγωνισμών ανάμεσα στις κύριες ευρωπαϊκές δυνάμεις. Η Γαλλία έλπιζε να κυριαρχήσει στρατιωτικά, ενώ η Δυτική Γερμανία προσπαθούσε να ξεπεράσει τα τραύματα από την ήττα της. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Γερμανία έγινε δυο κράτη (Ανατολική και Δυτική) και με απαγόρευση να έχει δικές της ένοπλες δυνάμεις, πέρα από ένα μικρό αριθμό.

Τα δάνεια, η κοινή αγορά και πάνω απ'

όλα μια παρατεταμένη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης του καπιταλισμού διεθνώς που κράτησε περίπου 30 χρόνια (δεκαετίες '50, '60 και '70) έκαναν την ευρωπαϊκή οικονομία νέα οικονομική υπερδύναμη. Για πρώτη φορά τα γερμανικά προϊόντα ανταγωνίζονται τα αμερικάνικα στις διεθνείς αγορές, το γερμανικό μάρκο αντικαθιστά το δολάριο στις διεθνείς συναλλαγές στην Ευρώπη, οι γερμανικές και γαλλικές τράπεζες γίνονται οι μεγαλύτεροι δανειστές του αμερικάνικου κράτους, οι ευρωπαϊκές πολυεθνικές έχουν την ίδια δύναμη με τις αμερικάνικες.

Η συμφωνία του Μάαστριχτ το 1992 ήταν η απόφαση ηγετικών χωρών της Ευρώπης να προχωρήσουν σε κοινή νομισματική πολιτική για να ξεφύγουν από την αστάθεια και την αβεβαιότητα που υπήρχε με την ελεύθερη διακύμανση του δολαρίου. Ήταν μια απόφαση που προκάλεσε τεράστιους καυγάδες και διαφωνίες ανάμεσα σε Γαλλία και Γερμανία. Το γερμανικό μάρκο ήταν πανίσχυρο στις διεθνείς αγορές και μια απόφαση για ενιαία νομισματική πολιτική και κοινό νόμισμα υποτιμούσε το ρόλο του και τη δυνατότητα της Γερμανίας να είναι η κυρίαρχη οικονομική δύναμη στην Ευρώπη.

Δέχτηκε αυτόν τον συμβιβασμό απέναντι στη Γαλλία, με αντάλλαγμα τον μεγαλύτερο ρόλο της Γερμανίας στην κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό στην πράξη σήμαινε την επέμβαση της Γερμανίας στην κρίση της Γιουγκοσλαβίας, πράγμα που επιτά-

κυνε τη διάλυση της. Ο διευρυμένος ρόλος της Γερμανίας φάνηκε όλα αυτά τα χρόνια με την πρωτοβουλία για την προσαρμογή της Ανατολικής Γερμανίας στη Δυτική και την δημιουργία της ενιαίας Γερμανικής Δημοκρατίας και το διορισμό γερμανού στρατιωτικού διοικητή στο Αφγανιστάν. Είναι η πρώτη φορά που η Γερμανία αναλαμβάνει μια τέτοια θέση μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Πρόγραμμα λιτότητας

Το οικονομικό θαύμα της Ευρώπης στηρίχτηκε στα εκατομμύρια των εργατών από τις ίδιες τις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας και τους μετανάστες που ήρθαν απ' όλα τα σημεία

του κόσμου για να βρουν δουλειά.

Η δεκαετία του '80 σήμανε το τέλος αυτού του θαύματος και την κυριαρχία του Θατοερισμού σε όλη την Ευρώπη. Στην Ελλάδα ο Σημίτης έγινε υπουργός Οικονομίας το 1985 εγκαινιάζοντας μια στροφή περικοπών, ιδιωτικοποιήσεων και παγώματος των μισθών. Το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν μόνο α' αυτή τη στροφή. Ήταν η περίοδος που σε όλη την Ευρώπη τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα έγιναν κήρυκες της ελεύθερης αγοράς και θαυμαστές της Θάτσερ.

Στη Γαλλία το Κοινό Πρόγραμμα του Μπερλόν μαζί με το ΚΚ Γαλλίας πήγε στο αζήτητα. Ενώ το 1980 κέρδισαν τις εκλογές πάνω στις μάχες και τις ελπίδες των

εργατών, η συνέχεια ήταν ένα πρόγραμμα περικοπών, κλεισιμάτων και ιδιωτικοποιήσεων των κρατικών επιχειρήσεων: καλυβουργεία, αυτοκινητοβιομηχανία, γαλλική ΔΕΗ, τηλεπικοινωνίες. Στη δεκαετία του '80 η στροφή στην αγορά δεν έγινε μόνο από τη Θάτσερ αλλά και από τους υπόλοιπους. Είναι η περίοδος που στην Ευρώπη δυναμώνουν οι φασίστες. Στη Γαλλία ο Λεπέν, στην Ιταλία ο Φίνι, στη Γερμανία οι νεοναζί.

Παρόλα αυτά τα μέτρα, η Ευρώπη βγήκε χαμένη οικονομικά σε σχέση με την Αμερική τη δεκαετία του '90. Χρειάζονται ακόμα μεγαλύτερη επίθεση στην εργατική τάξη για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν τις ΗΠΑ στη διεθνή αγορά. Η ανάκαμψη στην Αμερική το '90 στηρίχτηκε στο χτύπημα των μεροκάματων, στο ωράριο απασχόλησης που ξεκινούσε το πρωί και τελείωνε το βράδυ (θύμιζε τον καπιταλισμό πριν από 200 χρόνια), στην έλλειψη οποιασδήποτε κοινωνικής πρόνοιας για τους εργαζόμενους.

Αυτό ήταν η «Νέα Οικονομία» του Κλίντον και αυτό βρήκε άπειρους θαυμαστές μέσα στην ΕΕ. Ο Σημίτης, ο Μπλερ, ο Ζοσπέν, ο Σρέντερ, ο Πρόντι, έτρεχαν να προσαρμοστούν. Στη Σύνοδο Κορυφής της Λισαβώνας πριν τρία χρόνια οι ηγέτες των 15 κρατών πήραν την απόφαση να εφαρμόσουν το αμερικάνικο μοντέλο στην ίδια την Ευρώπη.

Η Ατζέντα Σρέντερ και το χτύπημα στα ασφαλιστικά ταμεία, η μείωση των συντάξεων και η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης μπαίνει παντού. Ο Σημίτης κατεβάζει το Ασφαλιστικό και αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη πανεργατική απεργία από την Μεταπολίτευση. Ο Ζοσπέν τον μιμείται με αποτέλεσμα το Σοσιαλιστικό Κόμμα να γνωρίσει τη μεγαλύτερη εκλογική ήττα στις προεδρικές εκλογές του 2002. Σε εκείνες τις εκλογές το Σοσιαλιστικό Κόμμα ήρθε τρίτο με δεύτερο μετά τον Σιράκ το Εθνικό Μέτωπο του Λεπέν. Στον δεύτερο γύρο η επώδυνη επιλογή για τους αριστερούς ήταν να διαλέξουν ανάμεσα στον Σιράκ και τον Λεπέν.

Τα παθήματα δεν έγιναν μαθήματα και γι' αυτό ο Σρέντερ ήρθε αντιμέτωπος όχι μόνο με τη μεγαλύτερη ανταρσία μέσα στο κόμμα του αλλά και με κάθετη πώση των ψήφων που πήρε στις ευρωεκλογές.

Στις ευρωεκλογές καταγράφηκε η απέχθεια που έχει ο κόσμος για όλους τους ηγέτες της Ενωμένης Ευρώπης, γιατί ξέρει

Βερολίνο: ενάντια στην «Ατζέντα Σρέντερ»

Θεσσαλονίκη 21 Ιουνίου 2003: Πανελλαδικό συλλαλητήριο ενάντια στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ

ότι δεν έχει τίποτα να περιμένει ούτε από τους φιλοσλαβιστές του Μπλερ ούτε από τον γαλλογερμανικό άξονα του Σιράκ και του Σρέντερ. Οι δικές τους διαφορές και ανταγωνισμοί δεν εξασφαλίζουν ούτε ειρήνη, ούτε δημοκρατία, ούτε κοινωνική δικαιοσύνη για τα εκατομμύρια που ζουν σ' αυτές τις χώρες.

Μεταρρύθμιση ή επανάσταση;

Υπάρχει δυνατότητα να αλλάξει η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Μπορεί μια συμμαχία της ευρωπαϊκής αριστεράς να συντονιστεί και να αλλάξει τις προτεραιότητες που υπάρχουν μέχρι σήμερα; Να εξασφαλίσει ότι οι αποφάσεις των Βρυξελλών θα είναι υπέρ της ειρήνης και όχι του πολέμου, υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης και όχι για τα συμφέροντα των πολυεθνικών; Μια Ευρώπη που δεν θα υψώνει τείχη φυλακών, στρατοπέδων συγκέντρωσης και συντοριακούς φρουρούς αλλά τουναντίον θα είναι ανοιχτή για όλους τους ανθρώπους του πλανήτη;

Η απάντηση είναι ότι αυτός που μπορεί να δημιουργήσει μια τέτοια Ευρώπη, έναν τέτοιο πλανήτη, είναι μόνο το κίνημα. Μόνο από τα κάτω μπορεί ν' αλλάξει η εικόνα της Ευρώπης. Το αντιπολεμικό κίνημα ανάγκασε όχι μόνο τον Σημίτη, τον Σιράκ

και τον Σρέντερ να μην στείλουν στρατό στο Ιράκ, αλλά εξασφάλισε την ήττα του Αθναρ στις εκλογές και ανάγκασε τον νέο πρωθυπουργό, τον Θαπατέρο να αποσύρει τον στρατό απ' το Ιράκ.

Οι απεργίες που συγκλόνισαν πριν ένα χρόνο τη Γαλλία, το καυτό προεκλογικό φθινόπωρο στην Ελλάδα, η μεγάλη διαδήλωση αντικαπιταλιστών και συνδικάτων στη Γερμανία είναι η δύναμη που μπορεί να σταματήσει τη δυνατότητα να περάσει η Ατζέντα Σρέντερ.

Δεν μπορούμε να έχουμε αυταπάτες για κυβερνητικές συνεργασίες της αριστεράς που τάχα θα φέρουν την ΕΕ σε πιο προοδευτικές θέσεις. Αυτός ο δρόμος δοκιμάστηκε και απέτυχε. Στη δεκαετία του '90 υπήρξε περίοδος όπου από τις 15 χώρες οι 13 είχαν κυβερνήσεις της σοσιαλδημοκρατίας και σε πολλές χώρες με τη συμμετοχή των ΚΚ- είτε παλιών, είτε μεταλλαγμένων. Επί των ημερών τους η ΕΕ έγινε πιο επιθετική και στα οικονομικά και στα στρατιωτικά μέτωπα. Η εναλλακτική λύση μπορεί να έρθει μόνο μέσα από την σύγκρουση με τον καπιταλισμό, με ένα αντικαπιταλιστικό κίνημα των εργατών και μια νέα αντικαπιταλιστική αριστερά.

Οι αντικαπιταλιστές δεν γνωρίζουν σύνορα ανάμεσα στην ΕΕ και στην άλλη Ευρώπη. Από το Σισλά στην Πράγα, στη Γένοβα, στη Φλωρεντία, στη Θεσσαλονίκη,

παλεύουν για ένα άλλο κόσμο. Για μια κοινωνία χωρίς καπιταλισμό και πόλεμο. Ο συντονισμός αυτού του κινήματος δεν μπορεί να σταματήσει στον προθάλαμο μιας κοινοβουλευτικής παραδοσιακής συμμαχίας ή μιας ευρωπαϊκής αριστεράς που θα καταλήξει σε νέους γύρους Κοινωνικών Προγραμμάτων και κοινής προδοσίας τύπου Μιτερράν παλιότερα ή Ζοσπέν πιο πρόσφατα.

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ στις αρχές του προηγούμενου αιώνα συγκρούστηκε με την ηγεσία του Σοσιαλιστικού Κόμματος στη Γερμανία πάνω στην προοπτική του εργατικού κινήματος. Υποστήριζε ότι η προοπτική της μεταρρύθμισης του γερμανικού καπιταλισμού δεν θα σταματούσε ούτε την κρίση ούτε τον πόλεμο. Οτι αντίθετα ο μόνος δρόμος ήταν η ανατροπή του καπιταλισμού από τα εκατομμύρια εργάτες που πάλευαν ενάντια στο σύστημα. Η ιστορία την δικαίωσε.

Το αδιέξοδο του δρόμου της μεταρρύθμισης είναι χίλιες φορές πιο μεγάλο όταν πρόκειται για την ΕΕ. Οι κυρίαρχες τάξεις, οι γραφειοκρατίες που έχουν στήσει για να επικοινωνούν και να λύνουν τις διαφορές τους και τα τείχη που καθημερινά χτίζουν για να μας χωρίζουν δεν σηκώνουν αλλαγές. Η μόνη αλλαγή τους είναι η ανατροπή τους.

Οι αντικαπιταλιστές στο Λονδίνο

Ο Πέτρος Κωνσταντίνου, συντονιστής της ΓΕΝΟΒΑ 2001 γράφει για τον επόμενο σταθμό του κινήματος

Το 3ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ θα γίνει στο Λονδίνο από τις 14-17 Οκτώβρη. Οι καλύτερο το επόμενο ραντεβού των ακτιβιστών του κινήματος κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης να είναι στην χώρα του Μπλέρ, του εκλεκτού εταίρου του Μπούς στην «συμμαχία των προθύμων» κατά του Ιράκ.

Είναι η χώρα όπου το αντιπολεμικό κίνημα κατέβασε εκατομμύρια στους δρόμους. Η Συμμαχία Σταματήσε τον Πόλεμο βοήθησε για να μπούν σε κοινή δράση συνδικάτα, μουσουλμανικές κοινότητες, ακτιβιστές και σοσιαλιστές ξεσηκώνοντας παγκόσμιο ενθουσιασμό.

Η ανταρσία ενάντια στα πολεμοκάπηλα κατορθώματα του νέου Εργατικού Κόμματος του Μπλέρ τροφοδότησε ένα κύμα εργατικών αγώνων.

Μέσα σε αυτό το κλίμα δημιουργήθηκε το RESPECT, μια κίνηση που προσπαθεί να συγκροτήσει εναλλακτική αριστερή απάντηση στις προδοσίες της δεξιάς σοσιαλδημοκρατίας. Στις ευρωεκλογές, έφτασε σε ποσοστό 4,8% στην περιοχή του Λονδίνου, ενώ σε δύο δήμους ξεπέρασε το 20%!

Θέλουμε να είμαστε παρόντες σε μια επίσημη συνάντηση που έχει καταξιωθεί σαν ένας σταθμός για την συζήτηση των ιδεών και των στρατηγικών του νέου κινήματος αλλά και κέντρο για την οργάνωση των πρωτοβουλιών αντίστασης.

Γι' αυτό και το ΕΚΦ στο Λονδίνο, αυτό το πανευρωπαϊκό «φρεστιβάλ αντίστασης», πρέπει να μπει από τώρα στην ατζέντα κάθε ακτιβιστή και ακτιβίστριας, κάθε συνδικαλιστή και συνδικαλιστριας στην Ελλάδα.

Η επιτυχία της συνάντησης στο Λονδίνο θα δώσει ώθηση στις μόχες του αντικαπιταλιστικού κινήματος διαψεύδοντας τις ηττοπαθείς απόψεις που θεωρούν ότι έχει αρχίσει η υποχώρηση του και γι' αυτό αντιπροτείνουν να πάμε «σε πιο αργούς ρυθμούς» και να προχωρήσουμε «από τις

κινήτοποιήσεις» σε αντιπροτάσεις και καμπάνιες με «ρεαλιστικό» προσανατολισμό.

Η πορεία που ξεκίνησε μετά την ορμητική εμφάνιση του κινήματος στο Σιάτλ το 1999 απέκτησε πόλεις σύμβολα με μαχητικές αντισυνόδους και διαδηλώσεις κατά των G-8, Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, Παγκόσμιας Τράπεζας, Πράγα, Γένοβα, Εβιάν.

Στην Ευρώπη προστέθηκαν οι πολιορκίες των συνόδων κορυφής της ΕΕ: Νίκαια, Βρυξέλλες, Σεβίλη, Θεσσαλονίκη. Διεθνώς το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ στο Πόρτο Αλέγκρε και την Βομβάη έδειξαν ότι η δυναμική είναι ανοδική.

Μετά τις 11/9 η ανάπτυξη αντιπολεμικής δράσης, η αντίσταση στο ιμπεριαλιστικό πρόσωπο της παγκοσμιοποίησης έδωσε τεράστια ώθηση στο παγκόσμιο κίνημα αναγκάζοντας ακόμα και εφημερίδες όπως η Νιού Γιόρκ Τάιμς να μιλάνε για την γέννηση της «δεύτερης υπερδύναμης».

Η Φλωρεντία, ένα χρόνο μετά τον καυτό Ιούλη του 2001 της Γένοβα κατά των G-8, ήταν ένα πανηγύρι των ριζοσπαστικών ιδεών ενώ ένα εκατομμύριο διαδήλωσε ενάντια στον πόλεμο. Η συνέλευση των κοινωνικών κινημάτων κάλεσε την 15η Φλεβάρη του 2003 σαν παγκόσμια μέρα κατά του πολέμου και η επιτυχία της δεν είχε ιστορικό προηγούμενο.

Εκατομμύρια βγήκαν στους δρόμους πάνω από εκατό χιλιάδες σε όλες τις ηπείρους κατά του πολέμου στο Ιράκ.

Το 2ο ΕΚΦ στο Παρίσι πέρυσι έφερε τους ακτιβιστές να πλημμυρίζουν αίθουσες όπου οι στρατηγικές τοποθετήσεις και αντιπαραθέσεις για το μέλλον του κινήματος έδωσαν τον τόνο. Το κάλεσμα της συνέλευσης για νέα αντιπολεμική συντονισμένη δράση στις 20 Μάρτη και στις 2-3 Απριλή κατά της ατζέντας Σρέντερ στην Γερμανία είχαν εκπληκτικά αποτελέσματα. Είχαμε ένα νέο παγκόσμιο αντιπολεμικό ξέσπασμα.

Στην Γερμανία μισό εκατομμύριο διαδήλωσε με κάλεσμα των ακτιβιστών και των συνδικάτων. Το αντικαπιταλιστικό κίνημα της Γερμανίας μας έδωσε ένα ζωντανό παράδειγμα πως μπορούν οι ακτιβιστές να κτίζουν γέφυρες και κοινή δράση με το εργατικό κίνημα.

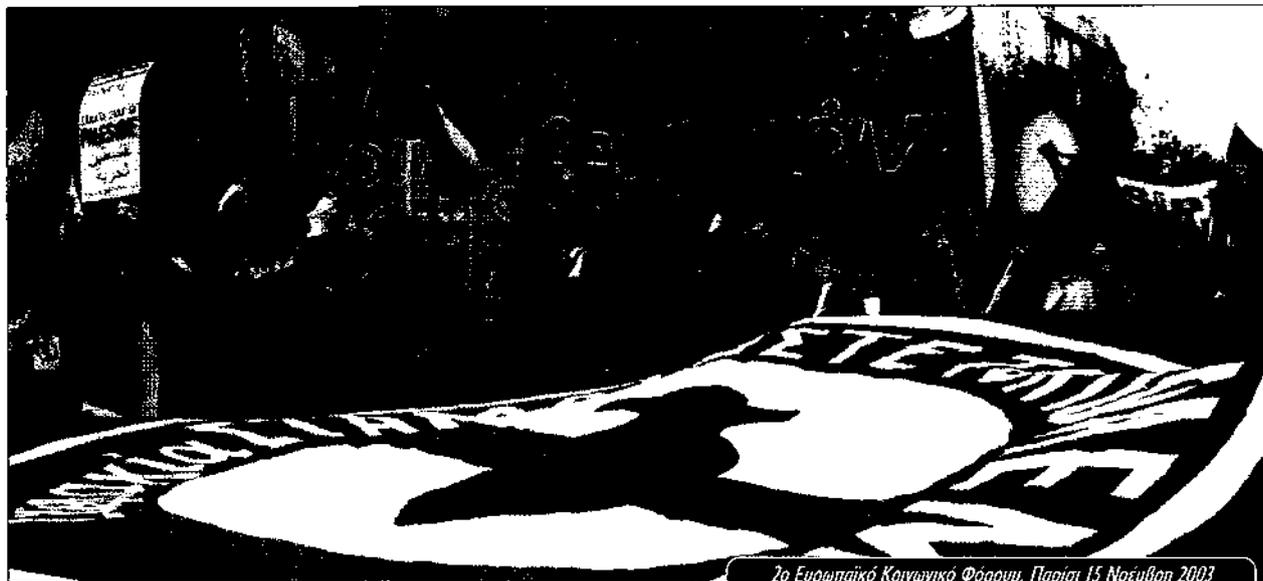
Και όμως υπάρχουν απόψεις μέσα στην αριστερά, όπως της ηγεσίας του ΚΚΕ, που κρατάνε στάση αποχής από τις διαδικασίες αυτού του κινήματος. Διευκολύνουν με αυτό τον τρόπο τις παρεμβάσεις των πιο δεξιών κομμωσιών που θέλουν να φρενάρουν την ανάπτυξη του κινήματος.

Η ηγεσία της ΑΤΤΑΚ, αρκετές μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι ηγέτες της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων, κόμμα της αριστεράς που τώρα προωθούν το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς θέλουν ένα ΕΚΦ-λόμπυ για την σοσιαλδημοκρατία. Γι' αυτό και η προτεραιότητά τους είναι αποκλειστικά τα σεμινάρια και οι συζητήσεις σε αντιπαραθεση με τις συνελεύσεις που παίρνουν πρωτοβουλίες αντίστασης.

Ο Μπερνάρ Κασσέν, πρώην πρόεδρος της γαλλικής ΑΤΤΑΚ απαιτούσε να σταματήσει να γίνεται κάθε χρόνο το ΕΚΦ όπως επίσης στις προπαρασκευαστικές συνελεύσεις που συνήθως γίνονται τέσσερις κάθε χρόνο να μην μπαίνουν ζητήματα κινητοποιήσεων.

Προσπάθησε να μπλακάρει να πάρουν οι ακτιβιστές της Μ. Βρετανίας το 3ο ΕΚΦ. Δυστυχώς σε αυτή του την προσπάθεια βρήκε στήριξη από μια μερίδα αυτόνομων όπως και του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ.

Οι αυτόνομοι συνεργάζονται με τα πιο δεξιά κομμάτια και λειτουργούν αρκετές φορές σαν ακίδα ενάντια στα πιο ριζοσπαστικά. Αντί να βοηθάνε στην αποδέσμευση κομμωσιών από τις γραφειοκρατικές ηγεσίες των παραδοσιακών κομμωσιών της αριστεράς τις ενισχύουν. Αντί να δίνουν μάχες για την σύνδεση του κινήματος με το αντιπολεμικό

2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ, Παρίσι 15 Νοέμβρη 2003

κό και την εργατική αντίσταση σπρώχνουν στην απομόνωση του κάθε κομματιού στην δικιά του θεματική συζήτηση και δράση, όπως των γυναικών, των νέων κλπ.

Ήδη, η προετοιμασία του 3ου ΕΚΦ έχει ανοίξει ξανά νέες αντιπαράθεσεις που θα κρίνουν την δυναμική του κινήματος. Οι προπαρασκευαστικές συνελεύσεις στην Ινσταμπούλ στις 16-18 Απρίλη και το Βερολίνο στις 17-20 Ιούνη ανέδειξαν μια τέτοια εικόνα.

Στην συζήτηση για τις πρωτοβουλίες του κινήματος και τον χαρακτήρα του ΕΚΦ προτάθηκε να δοθεί προτεραιότητα στην καμπάνια για το ευρωπαϊκό σύνταγμα μετατρέποντάς την σε κεντρική πανευρωπαϊκή επιλογή.

Ο Φράνκο Ρούσο από την Κομμουνιστική Επανάσταση διατύπωσε την άποψη ότι πρόκειται για στρατηγική απάντηση του κινήματος μας και μετεξέλιξης του από κίνημα «άρνησης» σε κίνημα «θετικών ριζοσπαστικών θέσεων».

Η αλήθεια είναι ότι η Κομμουνιστική Επανάσταση του Φάουστο Μπερτινόνι που προκάλεσε ενθουσιασμό με την στήριξη της Γένοβα ενάντια στην δολοφονική εκστρατεία του Μπερλουσκόνι αλλάζει πορεία. Η προσαρμογή στην προοπτική συνεργασίας με τους Δημοκράτες της Αριστεράς για μια «νέα Ελιά» που θα διδοθεί στην κυβέρνηση τον Μπερλουσκόνι οδηγεί σε προτάσεις αναδίπλωσης. Ακόμα και οι αντιπρόσωποι της Επανάστασης που συμμετέχουν δεν είναι πλέον οι ακτιβιστές του Κοινωνικού Φόρουμ της Γένοβα και αριστεροί μαχητές που πρωτοστάτησαν στο αντιπολεμικό κίνημα.

Πρακτικά, μια ριζοσπαστική κριτική του ευρωσυντάγματος από τεχνοκράτες δημοκράτες συνεργατολόγους δεν μπορεί να βγάλει τον κόσμο στους δρόμους «για μια άλλη Ευρώπη». Μπορεί όμως να κάνει το ΕΚΦ συμπληρωματική φωνή στο

Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς που ενώ δεν αμφισβητεί ριζικά την δομή της ΕΕ θέλει τον «εκδημοκρατισμό» της και την ανάδειξη της σε ανταγωνιστικό πόλο στις ΗΠΑ με την συγκρότηση ευρωστρατού. Γι' αυτό και σε σχετικό προτεινόμενο σχέδιο υπήρχε αναφορά που υποστήριζε την αποστολή «ευρωπαϊκών ειρηνευτικών αποστολών» σε εμπόλεμες περιοχές!

Αλλά αυτές οι απόψεις δεν έχουν καταφέρει να κυριαρχήσουν. Η πλειοψηφία των ακτιβιστών στήριξε την προοπτική να δώσουμε συνέχεια στο αντιπολεμικό κίνημα και την αντίσταση στις επιθέσεις των καπιταλιστών στην ΕΕ μπροστά μάλιστα και στην διεύρυνση σε 25 χώρες.

Η συνέλευση των αντιπολεμικών κινήσεων στην Τουρκία ανέδειξε ξεκάθαρα αυτήν την δυναμική. Η πρόταση των τούρκων συναγωνιστών του Κοινωνικού Φόρουμ της Ισταμπούλ να οργανωθεί Αντισύνοδος με αντιπολεμική διαδήλωση στις 26 Ιούνη με αφορμή την επίσκεψη Μπους για την Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ έγινε αποδεκτή με ενθουσιασμό. Η 26η Ιούνη αποφασίστηκε να μετατραπεί σε πανευρωπαϊκή μέρα δράσης.

Η μάχη για την προοπτική του κινήματος θα βρεθεί στο επίκεντρο της Συνέλευσης των κοινωνικών κινήσεων στο Λονδίνο. Θα καταφέρει η δεξιά του πτέρυγα να το οδηγήσει στην αναδίπλωση ή θα βρούν ξανά την ευκαιρία τα ριζοσπαστικά κομμάτια να διαμορφώσουν μια ατζέντα με δράσεις κατά του πολέμου, κατά του ρατσισμού και του νεοφασισμού, κατά της ληψίπραξης και των περικοπών σε κοινή δράση με τα συνδικάτα, κατά των G-8 που θα συναρτηθούν στην Σκωτία τον Ιούνη του 2005;

Θα συνεχίσουν να δίνουν το τόνο στις συζητήσεις οι ριζοσπαστικές αντιστάσεις στην Ευρώπη του πολέμου και του κέρδους η θα πιασγυρίσουν στον «ρεαλισμό» και την ηττοπάθεια των πα-

ραδοσιακών αριστερών κομμάτων;

Στην πραγματικότητα και στην Ελλάδα η αντιπαράθεση για το πώς προχωράει το κίνημα κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης είναι ανοικτή.

Η ηγεσία του ΣΥΝ προσπάθησε να μετατρέψει το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ σε παράρτημα του και με την ανοχή των πολιτικών οργανώσεων που το συναρπάζουν σε στήριγμα της προεκλογικής τακτικής του για κοινοβουλευτική επιβίωση. Η διάλυση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η επιβεβαίωση του πόσο κινικές ήταν οι επιδιώξεις της ηγεσίας του ΣΥΝ σε βάρος αγωνιστών που προσδοκούσαν πολλά από το νέο κίνημα και τον ριζοσπαστισμό του.

Η πολιτική έκφραση των ανακαπιταλιστών ακτιβιστών δεν θα προκύψει από την ηγετική ομάδα του ΣΥΝ με τις επιλογές που απογοητεύουν ξανά και ξανά χιλιάδες αγωνιστές. Μαζί με τον ακτιβισμό χρειάζεται να χτίσουμε την δικιά μας ανεξάρτητη πολιτική παρουσία γιατί οι γραφειοκρατικοί μηχανισμοί των ρεφορμιστικών κομμάτων βάζουν τις δικές τους επιλογές πάνω από τις ανάγκες του κινήματος.

Χρειάζεται να δώσουμε συνέχεια στην πορεία που ξεκινήσαμε με την Πρωτοβουλία ΓΕΝΟΒΑ 2001 και την Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο στις κινητοποιήσεις της Πράγας, της Γένοβας, τη Θεσσαλονίκης, στα αντιπολεμικά συλλαλητήρια.

Οι ακτιβιστές και οι ακτιβίστριες πρέπει να βάλουν σε κάθε εργασιακό χώρο, γειτονιά, σχολή, σχολείο την προοπτική να στείλουμε μαζική αποστολή στο Λονδίνο.

Οι μάχες με την ΝΔ, με τον πόλεμο του Μπους και των συμμάχων του στο Ιράκ, με τον ρατσισμό έχουν ανάγκη από την συνέχιση της δράσης μας για ένα άλλο κόσμο και γι αυτό χρειάζονται και μια νέα ανακαπιταλιστική αριστερά που είναι εφικτή και αναγκαία.

Η κατοχή δεν «ομαλοποιείται»

Ο Σωτήρης Κοντογιάννης γράφει για τα αδιέξοδα του Μπους και του Μπλερ μπροστά στην ιρακινή αντίσταση

Με βόμβες "καλωσόρισαν" οι Ιρακινοί την "κυβέρνηση" που διορίστηκε την 1η Ιούνη. Στα μάτια της συντριπτικής πλειοψηφίας η νέα "κυβέρνηση" δεν είναι παρά μια ακόμα κατοχική διοίκηση, μια παραλλαγή του μισητού "Κυβερνώντος Συμβουλίου" που είχαν εγκαταστήσει οι ΗΠΑ λίγους μήνες μετά την συντριβή του καθεστώτος του Σαντάμ. Και δεν έχουν άδικο: οι περισσότεροι υπουργοί προέρχονται από αυτό ακριβώς το "Κυβερνών Συμβούλιο". Το ίδιο και ο νέος "πρωθυπουργός", ο Ιγιάντ Αλάουι. Εκτός από "υπουργός" του Κυβερνώντος Συμβουλίου ο Αλάουι τυγχάνει να είναι και ο εκλεκτός της CIA.

Μάταια προσπαθούν ο Μπους και οι σύμμαχοί του να πείσουν ότι η νέα ιρακινή "κυβέρνηση" δεν είναι ανδρείκελο των ΗΠΑ. Ακόμα και ο ίδιος ο Κόφι Ανάν, ο γραμματέας του ΟΗΕ αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι ο Λαχντάρ Μπραχίμι, ο απεσταλμένος του ΟΗΕ στο Ιράκ, δέχτηκε μεγάλες πιέσεις από την Ουάσινγκτον για να επιλέξει μια φιλική προς τις ΗΠΑ κυβέρνηση. Και ο Αλάουι έτρεξε, από την πρώτη του κιόλας ομιλία, να δηλώσει την πίστη και την υποταγή του στους μεγάλους του "προστάτες": "Θα χρειαστούμε την συμμετοχή των πολυεθνικών δυνάμεων για να μας βοηθήσουν να νικήσουμε τους εχθρούς του Ιράκ".

Οι δυνάμεις κατοχής -αυτές που σκορπίζουν τον θάνατο στους γάμους, που βασανίζουν στις φυλακές του Αμπου Γκράιμπ, που ανοίγουν πυρ ενάντια σε άοπλους διαδηλωτές- θα παραμείνουν στο Ιράκ και μετά την "παράδοση της εξουσίας" στις 30 Ιούνη. Και ο Τζον Νεγκροπόντε, ο αντικαταστάτης του

Πολ Μπρέμερ, θα παραμείνει στη Βαγδάτη -σαν "πρέσβης" των ΗΠΑ στο Ιράκ και όχι αμερικανός διοικητής υποτίθεται.

Ο Νεγκροπόντε έχει συνδέσει το όνομά του με τις πιο βρόμικες σελίδες της πρόσφατης αμερικανικής ιστορίας: στο Βιετνάμ το 1964-68, στην Ονδούρα στη δεκαετία του 1980, στο Μεξικό λίγο αργότερα. Τώρα ετοιμάζεται να επαναλάβει τα "κατορθώματά" του -την οργάνωση ταγμάτων θανάτου, την συγκύλιση βασανιστηρίων και σφαγών, την χρηματοδότηση ακραοδεξιών συμμοριών κλπ- στο Ιράκ.

Η επιλογή του δεν είναι τυχαία. Η ειδικότητα του Νεγκροπόντε είναι οι "δύσκολες αποστολές". Και το Ιράκ δεν είναι πια απλά και μόνο μια "δύσκολη αποστολή" για την αμερικανική άρχουσα τάξη: είναι αδιέξοδο. Οι ΗΠΑ δεν μπορούν να κάνουν ούτε πίσω -κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με σιμωπική ήττα που θα κατέστρεφε κάθε ιμπεριαλιστική φιλοδοξία. Ούτε, όμως, μπορούν να κάνουν μπροστά -κάθε βήμα πιο βαθιά στον πόλεμο είναι και ένα βήμα πιο κοντά σε ένα νέο "Βιετνάμ".

Η ταυτόχρονη εξέγερση στη Φαλούτζα, τη Νατζάφ, την Κουτ και την Καρμπάλα στις αρχές του Απριλίου έδειξε ανάγλυφα, μπροστά σε ολόκληρο τον κόσμο, ότι οι ΗΠΑ είναι ανίκανες να κερδίσουν τον πόλεμο στο Ιράκ.

Από τότε που ξεκίνησε ο πόλεμος η προπαγάνδα των "συμμάχων" προσπαθούσε να πείσει ότι η αντίσταση στο Ιράκ ήταν έργο "τρομοκρατών", μικρών ομάδων αθεράπευτων οναπολητών του Σαντάμ Χουσεΐν ή φανατικών μουσουλμάνων. Αλλά οι σκηνές α-

πό τους δρόμους της Φαλούτζα έδειξαν μια εντελώς διαφορετική εικόνα: χιλιάδες Ιρακινοί, απλοί, καθημερινοί άνθρωποι πανηγύριζαν μαζικά. Οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους δεν είχαν στο Ιράκ απέναντί τους κάποιους τρομοκράτες: είχαν μια νέα "ιντιφάντα", την εξέγερση ολόκληρου του Ιρακινού λαού.

Ταυτόχρονα, όμως, οι σκηνές από τη Φαλούτζα έφεραν και ένα άλλο μήνυμα, αποκάλυπταν ένα μυστικό που οι συμμαχικές δυνάμεις προσπαθούσαν μήνες να κρατήσουν κρυφό: οι κάμερες της τηλεόρασης ήταν εκείνη την ημέρα παρούσες στη Φαλούτζα. Οι δυνάμεις κατοχής, όμως, όχι. Ξαφνικά ολόκληρος ο πλανήτης συνειδητοποιούσε ότι η Φαλούτζα ήταν απροσπέλαστη για τις δυνάμεις κατοχής.

Όπως αποκάλυψαν λίγες μέρες αργότερα οι εφημερίδες ο αμερικανικός στρατός, αντιμέτωπος με τις απανωτές επιθέσεις "ανταρτών", είχε αποσυρθεί από την πόλη από τον περασμένο Οκτώβρη. Το μόνο που μπορούσαν να κάνουν τα αμερικανικά στρατεύματα, για να μην παραδεχτούν την ήττα τους, ήταν να οργανώνουν επιδρομές στην πόλη, για την σύλληψη "τρομοκρατών" υποτίθεται, σαν κλέφτες, βιαστικά μέσα στο πυκνό σκοτάδι της νύχτας και να φύγουν κυνηγημένοι πριν προλάβει να τους εντοπίσει η ιρακινή αντίσταση.

Τον περασνό Μάρτη, όταν τα αμερικανικά αεροπλάνα ξεκινούσαν τους μαζικούς βομβαρδισμούς στο Ιράκ, στο επιτελείο των ΗΠΑ κυριαρχούσε η πεποίθηση ότι θα μπορούσαν να κυριαρχήσουν στο Ιράκ με έναν σχετικά μικρό αριθμό δυνάμεων.

Σήμερα το 50% σχεδόν των αμερικανι-

κών μάχιμων στρατευμάτων βρίσκεται στο Ιράκ, ενώ το άλλο 50% έχει μόλις επιφύξει. Αλλά οι στρατηγοί πιέζουν συνεχώς για περισσότερες δυνάμεις.

Ο Ράμσφελντ, ο υπουργός Αμυνας του Μπους, έχει φτάσει στα όρια της την πίεση πάνω στον αμερικανικό στρατό. Αυξήσε τον αριθμό των φαντάρων, από τις 110 στις 135 χιλιάδες, παρατείνοντας πάνω από τους 12 μήνες τον χρόνο παραμονής τους στο μέτωπο. Επιστράτευσε και έστειλε στο Ιράκ την Εθνοφρουρά -ένα μέτρο στο οποίο δεν είχαν καταφύγει οι ΗΠΑ ούτε στον πόλεμο του Βιετνάμ. Εκλείσε συμβόλαια με διάφορες ιδιωτικές εταιρείες που στρατολογούν τώρα μισθοφόρους από όλο τον κόσμο -παλιούς δεσμοφύλακες, διεφθαρμένους πρώην αστυνομικούς, στελέχη των ειδικών μονάδων των δικτατορικών καθεστώτων της Λατινικής Αμερικής, ρατσιστές αναπολητές του Απαρτχάιντ από τη Νότια Αφρική- και τους στέλνουν να "υπηρετήσουν" στο Ιράκ. Μια από τις αρμοδιότητες που είχαν αναλάβει ήταν η ανάκριση των "αιχμαλώτων" στις φυλακές Αμπου Γκράμπ της Βαγδάτης. Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς το μίσος των Ιρακινών γι' αυτά τα καθάρματα.

Η πίεση αυτή έχει τεράστια επίπτωση πάνω στο ηθικό του στρατεύματος -που βρίσκεται σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις στο ναδίρ. Μια επίσημη έκθεση του Πενταγώνου που δημοσιεύθηκε στις αρχές του Απριλίου γράφει ότι το 72% των αμερικανών φαντάρων που επιστρέφουν από το Ιράκ παραπονιέται για το "χαμηλό ηθικό" των συναδέλφων τους -και αυτά πριν διαρρεύσουν στον τύπο οι φωτογραφίες με τα φέρετρα των φαντάρων που "επιστρέφουν" νεκροί από το μέτωπο -δεκάδες φέρετρα, στοιχισμένα προσεκτικά το ένα δίπλα στο άλλο, καλυμένα όλα ομοιόμορφα με την αμερικανική σημαία. Και πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο των βασανιστηρίων στις φυλακές του Αμπου Γκράμπ.

Στο στρατόπεδο των "συμμάχων" οι σκηνές από την Φαλούτζα χτύπησαν κυριολεκτικά συναγερμό. Και η Φαλούτζα δεν ήταν μόνη: η κατάσταση στην Νατζάφ, την Κουτ, την Κούφα ή την Καρμπάλα ήταν ακριβώς η ίδια. Στο επιτελείο της αμερικανικής κυβέρνησης κυριάρχησε ο πανικός και ο καβγάς. Οι "σκληροπυρηνικοί" ζητούσαν ακόμα και την παραδειγματική ισοπέδωση της πόλης.

Οι "μετριοπαθείς" προειδοποιούσαν για τους τρομακτικούς κινδύνους που θα είχε μια τέτοια κλιμάκωση. Ισοπέδωση θα σήμαινε δεκάδες χιλιάδες νεκρούς, δεκάδες χιλιά-

Οι αποκαλύψεις για τα βασανιστήρια έφεραν τη φρίκη της κατοχής στο σπίτι της Αμερικής και της Ευρώπης

δες τραυματίες, δεκάδες χιλιάδες γονείς χωρίς παιδιά, δεκάδες χιλιάδες άντρες χωρίς γυναίκες κλπ -με άλλα λόγια δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους έτοιμους ακόμα και να πεθάνουν για να εκδικηθούν, δεκάδες χιλιάδες υποψήφιοι μάρτυρες.

Η "παραδειγματική ισοπέδωση" θα μετέτρεπε ολόκληρο το Ιράκ σε μια τεράστια Φαλούτζα, θα πυροδοτούσε ένα ακόμα μεγαλύτερο κύμα αντίστασης που θα έβαζε το συμμαχικά στρατεύματα αντιμέτωπα με τα ίδια ακριβώς διλήμματα -σε μεγαλύτερη μόνο κλίμακα. Ακόμα χειρότερα, η κλιμάκωση θα σήμαινε ακόμα μεγαλύτερες αντιπολεμικές διαδηλώσεις στους δρόμους της Ουάσινγκτον ή του Σαν Φρανσίσκο.

Ο πόλεμος έχει πάψει εδώ και μήνες να είναι δημοφιλής στις ΗΠΑ. Οι περισσότεροι άνθρωποι στις ΗΠΑ πιστεύουν ότι δεν αξίζει να χαθεί πια ούτε μια αμερικανική ζωή στο Ιράκ. Παρόλα αυτά, στις αρχές του χρόνου η πλειοψηφία, το 58%, εξακολουθούσε να πιστεύει ότι ο πόλεμος ήταν απαραίτητος. Στις αρχές του Απριλίου το ποσοστό αυτό είχε πέσει στο 47% -με άλλα λόγια οι περισσότεροι άνθρωποι στις ΗΠΑ πίστευαν πια ότι η εκστρατεία ενάντια στο Ιράκ ήταν αδικαιολόγητη. Η δημοτικότητα του Μπους έχει πέσει κατακόρυφα. Τις πρώτες μέρες μετά την 11η Σεπτέμβρη το 90% του κόσμου στις ΗΠΑ δήλωνε στα γκάλοπ ότι εγκρίνει τις ενέργειες του προέδρου. Τον Απρίλιο το ποσοστό αυτό είχε πέσει κάτω α-

πό το 50%.

Η κατάσταση είναι ακόμα πιο δύσκολη στις άλλες πρωτεύουσες της "συμμαχίας των προθύμων". Για τον Μπους, τον Μπλερ και τους φίλους τους οι σκεπτικές του καταπονητισμού του δεξιού κόμματος του Αθναρ στην Ισπανία είναι πολύ-πολύ μεγαλύτερες από την τρύπα που αφήνουν πίσω τους οι 1300 Ισπανοί στρατιώτες που φεύγουν από το Ιράκ. Στα μάτια όλου του πλανήτη η αποχώρηση της Ισπανίας από την "συμμαχία των προθύμων" δεν ήταν παρά μια πρώτη μεγάλη, χειροπιαστή νίκη του αντιπολεμικού κινήματος -μια νίκη που θα μπορούσε να επαναληφθεί εύκολα στο Σίδνεϊ, το Λονδίνο ή ακόμα και την ίδια την Ουάσινγκτον.

Η μεταστροφή αυτή της κοινής γνώμης δεν ανησυχεί μόνο το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα -που φοβάται τώρα μια συντριβή του Μπους στις εκλογές του Νοεμβρίου.

Ανησυχεί ολόκληρη την άρχουσα τάξη, που βλέπει τώρα με τρόμο το φίλμ του Βιετνάμ να παίζεται με γρήγορη ταχύτητα ξανά μπροστά στα μάτια της. Η δημοσίευση των φωτογραφιών από τα φέρετρα των φαντάρων που γυρίζουν νεκροί από το Ιράκ στις αρχές του Απριλίου και η διαρροή στον τύπο του σκανδάλου στις φυλακές του Αμπου Γκράμπ έκλεισαν οριστικά κάθε συζήτηση για "κλιμάκωση" μέσα στο επιτελείο του Μπους. Λίγες μέρες αργότερα ο Μπρέμερ και ο Σαντζέζ παρέδωσαν τον έλεγχο της Φαλούτζα στον στρατηγό Σαλέχ. Στην Να-

τζάφ και στην Καρμπόλα οι ΗΠΑ άρχισαν μια ολόκληρη προσπάθεια να ανοίξουν διάλογο με τον (καταζητούμενο υποτίθεται) Μοκταντά Αλ Σαντρ. Και ο Μπους έτρεξε να επιταχύνει τις διαδικασίες για την νομιμοποίηση της κατοχής, μέσα από νέα απόφαση του ΟΗΕ και την εγκατάσταση της "νέας" κυβέρνησης στην Βαγδάτη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι ΗΠΑ πρόκειται να εγκαταλείψουν ειρηνικά το Ιράκ. Ούτε ότι πρόκειται να εγκαταλείψουν το ιμπεριαλιστικά τους όνειρα για "έναν νέο αμερικανικό αιώνα". Ακριβώς το αντίθετο. Η άρχουσα τάξη των ΗΠΑ θα απαντήσει όπως απαντάει κάθε θηρίο όταν είναι στριμωγμένο με την πλάτη στον τοίχο: δείχνοντας το πιο τρομακτικό του πρόσωπο.

Οι πραγματικές αιτίες για την επίθεση και την εισβολή στο Ιράκ δεν ήταν ούτε τα όπλα μαζικής καταστροφής - που έτσι και αλλιώς δεν υπήρχαν- ούτε ο κίνδυνος της τρομοκρατίας, ούτε βέβαια η απελευθέρωση της χώρας από την δικτατορία του Σαντάμ και η αποκατάσταση της δημοκρατίας. Ο άμεσος στόχος του Μπους και των συμμάχων τους ήταν να βάλουν χέρι στα κοιτάσματα πετρελαίου του Ιράκ.

Αλλά, πάνω από όλα, για την άρχουσα τάξη των ΗΠΑ ο πόλεμος είχε στρατηγική σημασία: ήταν μια επίδειξη ισχύος προς εχθρούς και φίλους, μια επιβεβαίωση της πρωτοκαθεδρίας των ΗΠΑ πάνω στον πλα-

νήτη. Ήταν ένα μήνυμα με αποδέκτη κάθε μικρή ή μεγάλη δύναμη ότι, όσο δυνατή και αν αισθάνεται μια χώρα οικονομικά ή διπλωματικά, δεν είναι σε θέση να αγνοεί την βούληση της υπερδύναμης.

Ο Μπους και οι σύμβουλοί του -ο Περλ, ο Γούλφοβιτς και το άλλα γεράκια του σχεδίου "Για έναν νέο αμερικανικό αιώνα"- στηρίζονταν για τα σχέδιά τους αυτά στην πεποίθηση ότι οι ΗΠΑ θα μπορούσαν, κύρια χάρη στην τεχνολογική τους υπεροχή, να διεξάγουν ταυτόχρονα δυο και τρεις πολέμους σε διαφορετικά σημεία του πλανήτη, με έναν μικρό αριθμό φαντάρων και έναν ακόμα μικρότερο αριθμό απωλειών, και να τους κερδίζουν. Ολόκληρος ο στρατιωτικός σχεδιασμός των ΗΠΑ -η δημιουργία πολλών και μικρών στρατιωτικών βάσεων, η έμφαση στα όπλα υψηλής τεχνολογίας, οι υπερσύγχρονες μονάδες πυροβολικού με ηλεκτρονική διασύνδεση ανάμεσα στα τανκς κλπ- στηρίχτηκε σε αυτή την απλή υπόθεση. Αυτό το δόγμα κινδυνεύει τώρα να γίνει θρύψαλα στα στενά σοκάκια της Νατζάφ και της Φαλούτζα.

Στο Ιράκ παίζεται σήμερα ολόκληρη η ιμπεριαλιστική στρατηγική των ΗΠΑ. Γι' αυτό η κυβέρνηση του Μπους σαρώνει κυριολεκτικά τον κόσμο για να βρει "προθύμους" να στηρίζουν το "νέο" καθεστώς στο Ιράκ. Αυτός είναι και ο στόχος της επίσκεψης του Μπους στην Ευρώπη, στα τέλη του Ιούνη.

Λίγες μέρες πριν από την ημερομηνία "παράδοσης" της εξουσίας στους Ιρακινούς ο Μπους θα βρίσκεται στην Κωνσταντινούπολη για τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ και λίγο πιο πριν στο Δουβλίνο για Σύνοδο Κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ.

Το αντιπολεμικό κίνημα στην Ευρώπη ετοιμάζεται να τον "υποδεχτεί" όπως του αρμόζει: σαν αρχιβασανιστή και αρχιδολοφόνο. Στην τελευταία προπαρασκευαστική συνάντηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ που έγινε στην Τουρκία αποφασίστηκε συντονισμένη δράση ενάντια στην κατοχή του Ιράκ το Σάββατο στις 26 Ιούνη, την ημέρα που ο Μπους θα προσγειώνεται στην Τουρκία.

Η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο οργανώνει συλλαλητήριο εκείνη την ημέρα, στις 6 το απόγευμα στην πλατεία Συντάγματος. Την επόμενη μέρα, την Κυριακή 27 Ιούνη, το αντιπολεμικό κίνημα της Τουρκίας θα πλημμυρίσει την Κωνσταντινούπολη με τα συνθήματά του: Geime Bush, Μπους μην έρθεις, Μπους είσαι ανεπιθύμητος εδώ.

Πέροι τα μεγάλα αντιπολεμικά συλλαλητήρια εμπόδισαν τις περισσότερες κυβερνήσεις της Ευρώπης να συμμετέχουν ενεργά στην επιχείρηση "σοκ και δέος" ενάντια στο Ιράκ. Να μην τους αφήσουμε να πάρουν ξανά ανάσα.

Οι μαχητές της Φαλούτζα

Στους δρόμους αυτής της πόλης αποδείχτηκε η αδυναμία των στρατευμάτων κατοχής

"Θα μπουέ μέσα. Θα αποκαταστήσουν την τάξη. Και θα βάλουν τους ανθρώπους αυτούς πίσω στη θέση τους".

Αυτά δήλωνε, γεμάτος αποφασισικότητα στις αρχές του Απρίλη, ο στρατηγός Κλίμπ, ο εκπρόσωπος των αμερικανικών δυνάμεων στο Ιράκ. Την ίδια ώρα οι στρατιώτες του 1ου Τάγματος Πεζοναυτών περικύκλωναν με βαρύ οπλισμό την Φαλούτζα. Οι διαταγές ήταν σαφείς: η "ανταρσία" που είχε ξεσπάσει λίγες μέρες πριν έπρεπε να παταχθεί -πάση θυσία.

Οι πεζοναύτες, όμως, δεν μπήκαν στην Φαλούτζα. Η τάξη, η τάξη του νεκροταφείου που "υποσχόταν" στους ανώτερους του δηλαδή ο Κλίμπ, δεν αποκαταστάθηκε.

Την Παρασκευή 30 Απρίλη, ο συνταγματάρχης Τζον Τούλαν, ο διοικητής του 1ου Τάγματος Πεζοναυτών, διέταξε τις δυνάμεις του να εγκαταλείψουν τις θέσεις τους γύρω από την Φαλούτζα. Η "φύλαξη" της πόλης ανατέθηκε στον νεοσύστατο ιρακινό "Στρατό Προστασίας". Αρχηγός του ορίστηκε ο Γισίμ Μοχαμέντ Σαλέχ, ένας πρώην στρατηγός της προεδρικής φρουράς του Σαντάμ Χουσεΐν. Το πρωί της Παρασκευής η Ιρακινή σημαία υψώθηκε στα φυλάκια που επιτηρούν τις εισόδους της πόλης.

Ο "Στρατός Προστασίας", βέβαια, δεν έφερε κανενός είδους απελευθέρωση στην Φαλούτζα. Ο "Στρατός Προστασίας" βρίσκεται κάτω από τις διαταγές της αμερικανικής διοίκησης. Και το αμερικανικό Πεντάγωνο έτρεξε να μοιράσει διαβεβαιώσεις ότι η αποχώρηση των δυνάμεών του δεν ισοδυναμεί με υποχώρηση: οι ΗΠΑ, δήλωσε την ίδια μέρα ο στρατηγός Τζον Αμπίζεντ,

ο διοικητής των αμερικανικών επιχειρήσεων στη Μέση Ανατολή, επιμένουν στους στόχους που είχαν θέσει στις 5 Απρίλη, όταν τα στρατεύματά τους περικύκλωναν την Φαλούτζα. "Σαφώς δεν θα ανεχθούμε την παρουσία ξένων μαχητών", δήλωσε. "Θα επιμεινουμε στην απομάκρυνση των βαρέων όπλων από τους δρόμους. Θέλουμε ελευθερία κινήσεων για τους Πεζοναύτες μαζί με τις Ιρακινές δυνάμεις ασφαλείας".

Μάταια, όμως. Στο μάτι ολόου του κόσμου η 30 Απρίλη ήταν μια "μαύρη μέρα" για τον Μπους και τα γεράκια του. Λίγες ώρες μόνο πριν το αμερικανικό κανάλι CBS είχε βγάλει στον αέρα τις φρικιαστικές φωτογραφίες από τα βασανιστήρια των ιρακινών αιχμαλώτων στις φυλακές Αμπού Γκράιμπ της Βαγδάτης -φωτογραφίες που έφεραν αυτόματα στο νου τα φοβερά ε-

γκλήματα του αμερικανικού στρατού στο Βιετνάμ. Ακόμα χειρότερα, η Φαλούτζα δεν ήταν μόνη.

Την ίδια ώρα που τα στρατεύματα των ΗΠΑ παράδιδαν την πόλη στον στρατηγό Σαλέχ η Νατζάφ, η Καρμπάλα -δυσω ιερές πόλεις στο νότιο Ιράκ- βρίσκονταν πρακτικά κάτω από τον έλεγχο του στρατού Μαχτί, του στρατού του "αντάρτη" σίτη κληρικού Μοκταντά ολ Σαντρ.

Στην πραγματικότητα, όλοι ξέρουν ότι ο στρατηγός Αμπίζεντ δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει τις σπειλές του. Όλοι ξέρουν ότι οι ΗΠΑ δεν τολμούν να μετατρέψουν την Φαλούτζα σε μια νέα Μπεν Τρενα την ισοπεδώσουν, δηλαδή, όπως είχαν κάνει το 1968 με την εξεγερμένη πόλη του Δέλτα του Μεκόνγκ.

Μπορεί η Φαλούτζα να μην κέρδισε πραγματικά την ελευθερία της. Για τον Μπους και τους υπουργούς του, όμως, η 30 Απρίλη ήταν μια κοντή ήττα.

Την επόμενη μέρα χιλιάδες Ιρακινοί πλημμύρισαν το κέντρο της Φαλούτζα για να γιορτάσουν τη νίκη τους. "Ισλάμ, αυτή η μέρα είναι δική σου" φώναζαν, με τα χέρια σηκωμένα και τα δάκτυλα να σχηματίζουν το σήμα της νίκης. "Σώζουμε το Ισλάμ με το αίμα μας". Ήταν Σάββατο, 1 Μάη. Ένας χρόνος ακριβώς είχε περάσει από τότε που ο πρόεδρος Μπους ανακοίνωνε, από το κατάστρωμα του αεροπλανοφόρου Αβραάμ Λίνκολν, το τέλος του πολέμου. Πίσω του, ένα τεράστιο πανό, πανηγύριζε για την αμερικανική νίκη. "Mission Accomplished" έγραφε, "Αποστολή Εξετελέσθη". Η αποστολή, όμως, κάθε άλλο παρά είχε εκτελεστεί. Ένα χρόνο μετά, η Φαλούτζα έχει γίνει το ζωντανό σύμβολο της

Οι δρόμοι γέμισαν με συνθήματα, στα αραβικά και τα αγγλικά, που έγραφαν:

"Go out from our city.

If refuse we will kill you.

Because you are come here for petrol not for freedom".

"Εξω από την πόλη.

Αν αρνηθείτε θα σας

σκοτώσουμε. Γιατί έχετε έρθει εδώ για το πετρέλαιο όχι για την ελευθερία".

αντίστασης στην αμερικανική κατοχή στο Ιράκ.

Η πρόσφατη "κρίση" ξεκίνησε με την εκτέλεση και τον διαμελισμό των πτώματων τεσσάρων μισθοφόρων στις 31 Μάρτη στη Φαλούτζα. Οι αμερικανικές δυνάμεις δεν δοκίμασαν καν να σταματήσουν το εξαγριωμένο πλήθος. Για την ακρίβεια δεν τόλμησαν καν να μπουέ στην πόλη εκείνη την ημέρα. Ούτε την επόμενη μέρα μπήκαν στην Φαλούτζα, ούτε την μεθεπόμενη. Ούτε η ιρακινή αστυνομία έκανε καμία προσπάθεια να επέμβει. Μόνο όταν το πλήθος διαλύθηκε -αφού κρέμασε ότι είχε απομείνει από τους τέσσερις "εργολάβους" κάτω από μια γέφυρα- μάζεψαν οι αστυνομικοί τα πτώματα και τα παρέδωσαν στους Αμερικάνους.

Στην πραγματικότητα, όπως αποκαλύφθηκε, η Φαλούτζα ήταν εδώ και μήνες "απροσπέλαστη" για τις αμερικανικές δυνάμεις. Και η απία δεν ήταν η δράση μερικών εκατοντάδων οργανωμένων ανταρτών αλλά η μαζική αντίσταση εκατοντάδων χιλιάδων απλών ανθρώπων -της συντριπτικής πλειοψηφίας των 300.000 κατοίκων της Φαλούτζα. Ακόμα και η εφημερίδα Financial Times, που δεν έχει σταματήσει ούτε στιγμή να υποστηρίζει τον πόλεμο του Μπους και του Μπλερ, αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι "ένας βαθιά εδραιωμένος μύθος γύρω από την αμερικανική κατοχή του Ιράκ κατάρρευσε εκείνη την αγωνιώδη ημέρα: ότι η αντίσταση ενάντια στις συμμαχικές δυνάμεις στο Ιράκ είναι έργο μιας μικρής συμμορίας πιστών του κόμματος του Μπασάθ (το κόμμα του Σαντάμ) και ξένων ακραίων Ισλαμιστών, που δεν έχουν καμία λαϊκή υποστήριξη. Τα βίντεο της ημέρας δείχνουν ένα πλήθος κόσμου, που περιλάμβανε μικρά αγόρια και ηλικιωμένους, να επευφημεί από τα πεζοδρόμια κάποιους, εμφανώς απλούς πολίτες, που έβγαζαν μπροστά για να χτυπήσουν τα πτώματα με μαχαίρια ή να τα διαμελίσουν με μεταλλικούς σωλήνες, να τα δέσουν με σκοινιά και να περιφέρουν ότι είχε απομείνει στους δρόμους..."

Σε πείσμα των διαφόρων θεωριών του Πενταγώνου η Φαλούτζα δεν ήταν ποτέ "οχυρό" του Μπασάθ. Η Φαλούτζα ήταν ένα γραφικό θέρετρο, μια μικρή πόλη με εκατοντάδες ξενοδοχεία το ένα δίπλα στο άλλο, χτισμένη στις όχθες του Ευφράτη. Ήταν η ίδια η βαρβαρότητα των αμερικανικών στρατευμάτων που την έκαναν σύμβολο της αντίστασης.

Στις 29 Απρίλη του 2003, τρεις βδομάδες μόνο μετά την πτώση της Βαγδάτης, μια ομάδα πεζοναυτών άνοιξε πυρ ενάντια σε μια μικρή ειρηνική διαδήλωση στη Φαλούτζα αφήνοντας πίσω τους 13 νεκρούς και πάνω από 35 τραυματίες. Οι διαδηλωτές δεν ήταν νοσταλγοί του Σαντάμ, ούτε σκληροπυρηνικοί μουσουλμάνοι.

Αντικατοχική διαδήλωση σε συνοικία της Βαγδάτης

Ήταν οι γονείς και οι συγγενείς των μαθητών ενός σχολείου που οι πεζοναύτες είχαν μετατρέψει σε αρχηγείο τους. Το αίτημά τους ήταν απλό: να επιτρέψουν οι αμερικάνοι στα παιδιά τους να συνεχίσουν τα μαθήματά τους.

Αντί γι' αυτό οι πεζοναύτες έστρεψαν τα όπλα εναντίον τους. Και ύστερα άρχισαν να χτυπάνε τη γειτονιά. Ο ανταποκριτής της εφημερίδας The Observer που επισκέφθηκε τη Φαλούτζα τρεις μέρες μετά περιέγραφε με αυτά τα λόγια το μακελειό:

"Σάρωσαν τους δρόμους, το ένα σπίτι μετά το άλλο και με αποφασιστικές ριπές πυροβολούσαν τους ενοίκους καθώς έβγαζαν στις πόρτες των σπιτιών τους... Τα τρία αδέρφια (της οικογένειας αλ-Ανι που έμενε ακριβώς απέναντι από το σχολείο) βγήκαν το ένα μετά το άλλο έξω, προσπαθώντας να βοηθήσουν την οικογένειά τους και πυροβολήθηκαν και οι τρεις. Ο Βαλίντ σκοτώθηκε και οι δυο άλλοι τραυματί-

στηκαν μαζί με τη μητέρα τους, Μουφίνα, και την νύφη της Επτισάν αλ-Ανί. Μέσα σε λίγα λεπτά, λέει ο άντρας της Επτισάν, Μουτχάνα, που βρίσκεται τώρα στο νοσοκομείο στο διπλανό κρεβάτι με το αδελφό του, η οικογένειά μας καταστράφηκε".

Οι δολοφονίες αυτές έστρεψαν την Φαλούτζα ολοκληρωτικά ενάντια στους αμερικάνους. Οι δρόμοι γέμισαν με συνθήματα, στα αραβικά και τα αγγλικά, που έγραφαν: "Go out from our city. If refuse we will kill you. Because you are come here for petrol not for freedom". "Έξω από την πόλη. Αν αρνηθείτε θα σας σκοτώσουμε. Γιατί έχετε έρθει εδώ για το πετρέλαιο όχι για την ελευθερία".

Τις επόμενες μέρες οι πεζοναύτες άρχισαν να πυροβολούν αδιάκριτα όποιον έβρισκαν μπροστά τους όταν δέχονταν πυρά από κάποιον κρυμμένο ελεύθερο σκοπευτή. "Μετά από αυτό σκοτώσαν ένα μικρό κοριτσάκι", λέει ο Κκα-

λίντ Ρασίντ, ο αρχηγός της αστυνομίας της Φαλούτζα στον ανταποκριτή των Financial Times. "Μετά ήταν δυο αδέρφια, μετά εκείνο και μετά το άλλο. Ο λογαριασμός του θανάτου άρχισε να ανεβαίνει. Στο τέλος ο κόσμος είπε φτάνουν πια οι σκοτωμοί".

Η οργή μετατράπηκε γρήγορα σε ένα κύμα επιθέσεων που έκανε την παραμονή των πεζοναυτών μέσα στην πόλη ολοένα και πιο δύσκολη. Το "κερασάκι" ήταν η κατάρριψη, το φθινόπωρο, ενός ελικόπτερου Σινούκ στα περικόρια της πόλης: 16 αμερικανικοί στρατιώτες ανασύρθηκαν νεκροί από τα φλεγόμενα ερείπια. Τον Οκτώβρη τα αμερικανικά στρατεύματα αποσύρθηκαν οριστικά από την Φαλούτζα. Η "ασφάλεια" της ανατέθηκε σε μια υποτυπώδη "ιρακινή αστυνομία" και σε κάποιες εξίσου υποτυπώδεις ιρακινές μονάδες "πολιτικής προστασίας" -κατά κανόνα πολύ πιο φιλικές απέναντι στους αντάρτες από ότι στις δυνάμεις κατοχής.

Οι πεζοναύτες εγκαταστάθηκαν στα περικόρια, από όπου συνέχισαν να σπέρνουν το φόβο.

"Κάθε νύχτα", γράφει ο ανταποκριτής της εφημερίδας Financial Times, "μια ομάδα 100 ανδρών θα ετοιμάζε μια αποστολή -συνήθως την αρπαγή ενός κρατουμένου ή μια περιπολία παρουσίας (να δείξουν ότι μπορούν ακόμα να μπαίνουν στην περιοχή)". Οι περιγραφές είναι φρικιαστικές: οι πεζοναύτες απλώνονται με τα όπλα προτεταμένα μέσα στο σκοτάδι στη γειτονιά. Υστερα μια ομάδα μπαίνει στα σπίτια για να συλλάβουν τους καταζητούμενους ή να ανακρίνουν τους τρομοκρατημένους συγγενείς τους - τις γυναίκες τους, τους γονείς τους, τα παιδιά τους.

Αλλά και οι ίδιοι οι πεζοναύτες είναι τρομοκρατημένοι. Η επιχείρηση δεν επιτρέπεται να κρατήσει πάνω από μισή ώρα: αν κρατήσει περισσότερο κινδυνεύουν να εντοπιστούν από τους αντάρτες. Υστερα φεύγουν, τρέχοντας με

ιλιγγιώδη ταχύτητα, με τα φώτα σβηστά μέσα στα σκοτεινά, στενά σοκάκια.

Η εκτέλεση των τεσσάρων μισθοφόρων στις 31 Μάρτη, μπροστά στις κάμερες της τηλεόρασης, ήταν μια τεράστια πρόκληση για τις ΗΠΑ - μια πρόκληση που γινόταν ακόμα πιο επικίνδυνη από την ταυτόχρονη εξέγερση των οπαδών του Μοκταντά αλ-Σαντερ στη Νατζάφ: ο ισχυρότερος στρατός του κόσμου, η μεγαλύτερη υπερδύναμη του πλανήτη αποδεικνυόταν τώρα ανίκανη να επιβληθεί σε μια μικρή, κατεστραμμένη και φτωχή, εξεγερμένη πόλη του Ιράκ. Ο Πολ Μπρέμερ, ο αμερικανός διοικητής του Ιράκ, δεν μπορούσε να αφήσει αυτήν την πρόκληση αναπάντητη. Για αυτό δήλωνε με τόση αποφασιστικότητα ο Κλίμπερ "θα μπουέ μέσα".

Τα αμερικανικά στρατεύματα εξαπέλυσαν μια φρικιαστική επίθεση ενάντια στον πληθυσμό της Φαλούτζα. Πάνω από 1300 Ιρακινοί έχασαν τη ζωή τους μέσα στον Απρίλη από τα αμερικανικά πυρά -οι περισσότεροι στην περιοχή της Φαλούτζα. Η βαρβαρότητα, όμως, δεν κατάφερε να λυγίσει την αντίσταση. Το αντίθετο έγινε: και για τις ΗΠΑ ο Απρίλης ήταν ο πιο αιματηρός μήνας στο Ιράκ, από τότε που ο Μπους εξαπέλυσε την εκστρατεία "Σοκ και Δέος" στις 20 Μάρτη του 2003.

Το αμερικανικό Πεντάγωνο βρίσκεται σε απόγνωση. Το επιτελείο του Μπους είναι διασπασμένο, έγραφε στα τέλη Απρίλη η εφημερίδα Financial Times. "Κάποιοι υποστηρίζουν μια επιθετική στρατιωτική καμπάνια για την 'ισοπέδωση' της πόλης ενώ άλλοι προειδοποιούν ότι μια τέτοια κίνηση μπορεί να κατασκευάσει μια πόλη γεμάτη μάρτυρες που θα σκληρύνουν την αντίσταση. Κάποιοι επίσημοι πιστεύουν ότι μια απόσυρση θα μπορούσε να ερμηνευτεί σαν ένα σημάδι αδυναμίας από τους αντιπάλους της καθοδηγούμενης από τις ΗΠΑ κατοχής. Αλλά μια μετωπική επίθεση θα περιλάμβανε, σχεδόν υποχρεωτικά, μη στρατιωτικές απώλειες και εικόνες στην τηλεόραση που θα πυροδοτούσαν την Αραβική κοινή γνώμη".

Την Πρωτομαγιά οι Ιρακινοί δεν "γιόρτασαν" την απομάκρυνση των αμερικανικών στρατευμάτων από τη Φαλούτζα μόνο με συνθήματα στους δρόμους, αλλά και με μια σειρά από νέες επιθέσεις σε ολόκληρη τη χώρα ενάντια στις δυνάμεις κατοχής.

Η άρχουσα τάξη της Αμερικής βλέπει τώρα με απόγνωση τον εφιάλητη του Βιετνάμ να ξετυλίγεται ξανά μπροστά της. Αλλά, όπως σε όλους τους εφιάλητες, αισθάνεται πολύ αδύναμη για να τον σταματήσει.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Συμβασιούχοι- πρώτοι στους δρόμους

Το κίνημα των συμβασιούχων έκανε την αρχή στη σύγκρουση των εργαζόμενων με την κυβέρνηση της ΝΔ. Η **Κατερίνα Θωίδου** θυμίζει αυτή την πορεία

Την Παρασκευή 14 Μάη έγινε η μεγαλύτερη εργατική διαδήλωση στο κέντρο της Αθήνας ενάντια στην κυβέρνηση ΝΔ. Χιλιάδες συμβασιούχοι από αμέτρητους χώρους πλημμύρισαν τη διαδρομή από την πλατεία Καραϊσκάκη μέχρι το Σύνταγμα δείχνοντας τη δύναμή τους. Τη συγκέντρωση είχε καλέσει η ΠΟΕ ΟΤΑ, η ΟΛΜΕ και η ΔΟΕ με αίτημα τη μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων. Με δεκάδες διαφορετικά πανώ, με τυπωμένα μπλουζάκια, κοροϊδευτικά συνθήματα για τον Καραμανλή, τύμπανα και πικέτες ξεχύθηκαν για να θυμίσουν στη νέα κυβέρνηση ότι θα τους βρίσκει μπροστά της μέχρι να νικήσουν. Συμβασιούχοι από τα ΚΕΠ από όλη την Ελλάδα, από τις Δημοτικές Επιχειρήσεις, από τον ΟΠΑΠ, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, μέχρι τους μουσικούς του Δήμου της Αθήνας, τους Αναπληρωτές καθηγητές στα σχολεία, τις καθαρίστριες του υπουργείου Οικονομικών, τους αρχαιολόγους, τους γεωπόνους ήταν εκεί.

Όλα αυτά είναι δείγματα μίας τεράστιας έκρηξης χιλιάδων εργαζομένων που έχουν την αποφασιστικότητα να συνεχίσουν μέχρι τη νίκη και την αυτοπειθισθη ότι αυτή τη φορά μπορούν να τα καταφέρουν. Η διαδήλωση στις 14 Μάη απέδειξε ότι το κίνημα των συμβασιούχων έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο ποτάμι που έχει περικυκλώσει την κυβέρνηση της ΝΔ δύο μόλις μήνες μετά τις εκλογές και έχει πετάξει στα σκουπίδια τις φιλολογίες που καλλιεργούν τα ΜΜΕ για περίοδο κάρπος στη νέα κυβέρνηση.

Χιλιάδες εργαζόμενοι που για πολλά χρόνια θεωρούνταν "τα ρουσφέτια του ΠΑΣΟΚ" ακόμα και από την ίδια την αριστερά ή στην καλύτερη περίπτωση "οι όμηροι

της εκάστοτε κυβέρνησης" απέδειξαν ότι είναι τα νέα εργατικά κομμάτια που οργανώνονται συνδικαλιστικά και συντονίζουν τις μάχες τους. Αυτή η δύναμη είναι που έβαλε για πρώτη φορά την πίεση και στην ίδια τη ΓΣΕΕ να κηρύξει 24ωρη απεργία την Πέμπτη 3 Ιούνη απατώντας τη μονιμοποίηση όλων.

Αυτή η δύναμη βάζει πιέσεις και στην ίδια την κυβέρνηση της ΝΔ, που αναγκάστηκε να καταθέσει το Προεδρικό Διάταγμα με την ελπίδα ότι έτσι θα έριχνε στάχτη στα μάτια των χιλιάδων συμβασιούχων. Όμως όπως αποδείχτηκε το ΠΔ δεν ήταν τίποτε άλλο από μία έντεχνη προσπάθεια αποκλεισμού από τη μονιμοποίηση, αφού καλύπτει μόνο 10.000 από τους 250.000 συμβασιούχους. Μία ματιά στις προϋποθέσεις που περιλαμ-

βάνει αποδεικνύει ότι το ΠΔ είναι απλώς μία νομοθετική τριπλά.

Εξαιρεί από την μονιμοποίηση τους συμβασιούχους σε όλες τις ΔΕΚΟ και τις τράπεζες. Επίσης εξαιρεί όσους δουλεύουν σε προγράμματα κατάρτισης του ΟΑΕΔ. Ο βασικός όρος που βάζει ότι οι διαδοχικές συμβάσεις δεν πρέπει να απέχουν μεταξύ τους πάνω από τρεις μήνες, σημαίνει ότι εξαιρούνται οι 25.000 αναπληρωτές εκπαιδευτικοί αλλά και χιλιάδες άλλοι που είχαν προσληφθεί με βάση το νόμο Πεπονή με υποχρεωτική διακοπή τεσσάρων μηνών. Όσοι συμβασιούχοι είναι απολυμένοι, οι περισσότεροι εργαζόμενοι στις Δημοτικές Επιχειρήσεις δηλαδή, μένουν επίσης έξω από τις διαδικασίες μονιμοποίησης. Επιπλέον ο όρος της προϋπηρεσίας 24 μηνών βγάζει απ' έξω όλους τους εργαζόμενους των ΚΕΠ. Έξω από τη ρύθμιση του Προεδρικού Διατάγματος μένουν όσοι δεν έχουν ενεργή σύμβαση δύο μήνες πριν ή δύο μήνες μετά την εφαρμογή του. Ενώ ακόμα και όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις του Προεδρικού Διατάγματος πρέπει πρώτα να εγκριθούν από τα υπηρεσιακά συμβούλια σε κάθε υπηρεσία που θα αποφανθούν αν καλύπτουν "τυπικά" πάγιες και διαρκείς ανάγκες.

Αν αυτό το έκτρωμα εφαρμοστεί τότε εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι θα βρεθούν στο δρόμο. Και αν αυτό συμβεί τότε θα οδηγήσει σε μία κατάσταση όπου οι περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες θα υπολειπτούν. Οι περισσότεροι συμβασιούχοι προσλήφθηκαν για να καλύψουν τα κενά που δημιουργήθηκαν από το "εμπάργκο των διορισμών" στο Δημόσιο που εφάρμοσε η κυβέρνηση Σημίτη. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εφάρμοσε την πολιτική για κάθε πέντε εργα-

Από την απεργία των συμβασιούχων στις 3 Ιούνη

14 Μαΐη- Η Αστυνομία κλείνει το δρόμο προς το Μέγαρο Μαξίμου για να σταματήσει τη μαχητική πορεία των απεργών συμβασιούχων

ζόμενους που συνταξιοδοτούνται να προ-λαμβάνεται μόνο ένας καινούργιος εργα-ζόμενος. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να καλύπτονται τα εκρηκτικά κενά που δημιουργήθηκαν σε όλο το δημόσιο, στα σχολεία, στους δήμους, στην ΕΡΤ, στις ΔΕΚΟ, στα υ-πουργεία με προσλήψεις "εκτάκτων". Στην ί-δια κατηγορία υπάχθηκαν και τα καινούργια κομμάτια εργαζομένων που κάλυψαν νέες ανάγκες για τους δημόσιες όπως τα ΚΕΠ, τα Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι, οι Σχολι-κοί Φύλακες. Όλοι αυτοί οι εργαζόμενοι προσλήφθηκαν από την αρχή στο δημόσιο με αυτού του είδους τις εργασιακές σχέσεις. Ακόμη υπηρεσίες που πριν από μερικά χρόνια ήταν δημόσιες ιδιωτικοποιήθηκαν με αποτέλεσμα να προσλαμβάνουν προσωπικό με ελαστικές εργασιακές σχέσεις.

Αυτοπεποίθηση

Αυτοί οι εργαζόμενοι που ορειβούνται με 400 ευρώ το μήνα χωρίς άδειες και επιδόματα οργανώθηκαν και έ-φτιαξαν συλλόγους και συνδικάτα και έγιναν το μεγαλύτερο ακρόατο για τη νέα κυβέρνη-ση. Αυτή η εξέλιξη δεν έπεσε από τον ουρα-νό. Μετά την τεράστια έκρηξη του ασφαλι-στικού του 2001 χιλιάδες συμβασιούχοι στον ΟΤΕ, στους Δήμους, οι Σχολικοί Φύλα-

κες, οι Εκτακτοί του υπουργείου Πολιτισμού και πολλοί άλλοι, απόκτησαν την αυτοπε-ποίθηση να οργανωθούν, να συντονιστούν διεκδικώντας ανθρώπινες συνθήκες εργα-σίας και τη μονιμοποίησή τους.

Η αρχή έγινε το καλοκαίρι του 2002. Αφορμή η Κοινοτική Οδηγία που παρόλο που διατύπωνε με πολύ γενικό τρόπο ότι ό-λοι οι εργαζόμενοι που δουλεύουν στον ίδιο χώρο εργασίας και καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες χρειάζεται να έχουν ισότι-μη αντιμετώπιση από τους εργοδότες, ήταν για χιλιάδες συμβασιούχους μία μορφή δι-καιώσης που έδωσε θάρρος για να ξεκινή-σει ένα πλατύ κίνημα όλων των συμβασιού-χων. Η διάθεση της βάσης από τη μία και η σδρόνεια των συνδικαλιστικών ηγεσιών από την άλλη οδήγησε όλα αυτά τα κομμάτια να φτιάξουν δικές τους μορφές συντονισμού και οργάνωσης. Έτσι φτιάχτηκε το Συντονι-στικό Συμβασιούχων αλλά και τοπικές συ-ντονιστικές επιτροπές σε κάθε χώρο που οργάνωσαν τις πρώτες κινητοποιήσεις, ενώ μαζικοποιήθηκε και η Ομοσπονδία Εργαζό-μενων Ιδιωτικού Δικαίου στο Δημόσιο.

Οι πρώτες κινήσεις εκείνο το καλοκαίρι ήταν δυναμικές αλλά ασυντόνιστες. Οι συμ-βασιούχοι της Ολυμπιακής έκαναν για δύο μέρες επίσκεψη εργασίας. Εκλείσαν κεντρι-

κές υπηρεσίες του αεροδρομίου και περι-φρούρησαν την απεργία τους που άγγιξε ποσοστό συμμετοχής 98% παρόλο που η ΟΣΠΑ δεν έδωσε καμία υποστήριξη στον α-γώνα τους. Στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το Σεπτέμβρη του 2002 οι καθαρίστριες που δούλευαν με συμβάσεις έργου ξεκινούν κα-τάληψη διαρκείας. Με την μαζική συμμετο-χή τους προχωρούν σε γενικές συνελεύσεις που ανανεώνουν τις αποφάσεις για συνέχι-ση του αγώνα και κερδίζουν την συμπαρά-σταση των φοιτητών.

Στα μέσα Σεπτέμβρη το Συντονιστικό συμβασιούχων καλεί ξανά σε πανελλαδική συγκέντρωση και στάση εργασίας. Στο μετα-ξύ δίνεται στη δημοσιότητα το Πραεδρικό Διάταγμα της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ που ε-ξοργίζει ακόμα περισσότερο τους συμβασι-ούχους. Έτσι το Γενάρη του 2003 καταβαί-νουν ξανά στο δρόμο αυτή τη φορά με 24ωρη απεργία. Για ένα ολόκληρο χρόνο διάφορα κομμάτια βγαίνουν ξανά σε στά-σεις εργασίας, καταλήψεις και διαδηλώσεις. Το καλοκαίρι του 2003 οι Μουσικοί του Δή-μου της Αθήνας δίνουν έναν ηρωικό αγώνα μέσα σε συνθήκες καύσωνα, απατώντας α-πό τη Ντόρα Μπακογιάννη την επαναπρό-κλησή τους και ξεσηκώνουν τεράστιο κύμα συμπαράστασης. Αυτό το κύμα αγώνων δεν

3 Ιούνη - απεργία και διαδήλωση όλων των συμβασιούχων

σταμάτησε ακόμα και όταν ξεκίνησε η προεκλογική περίοδος. Οι συμβασιούχοι της ΕΡΤ μαζί με τους Μουσικούς κάνουν στα μέσα Φλεβάρη μία εντυπωσιακή διαμαρτυρία-συναυλία μαζί με στάση εργασίας στην αυλή του ραδιομέγαρου της Αγίας Παρασκευής, με πολύ μαζική συμμετοχή.

Παράλληλα μπαίνουν στη δράση οι Συμβασιούχοι των Δημοτικών Επιχειρήσεων που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την μαζικοποίηση και το συντονισμό του αγώνα. Την Πρωτοχρονιά του 2004 οι συμβασιούχοι του Δήμου Περιστερίου ξεκινούν κατάληψη στο Δημαρχείο ενάντια στην απόφαση του Δημάρχου να τους πετάξει στο δρόμο και ζητούν όχι μόνο επαναπρόσληψη αλλά και μονιμοποίηση. Για δύο μήνες συνεχίζουν με επιμονή την κατάληψή τους, σπάνε το προεκλογικό κλίμα και σηματοδοτούν το τι θα επακολουθήσει στη συνέχεια.

Όλη αυτή η διαδρομή αναγκάζει τη ΝΔ να εντάξει στην προεκλογική της στζέντα και το ζήτημα των συμβασιούχων. Ο Καραμανλής υπόσχεται προεκλογικά ότι θα μονιμοποιηθούν και οι 230.000 συμβασιούχοι προκειμένου να κερδίσει τις εκλογές. Μόλις έρχεται στην κυβέρνηση η ΝΔ οι ελπίδες σβήνουν οριστικά και ο κόσμος καταλαβαίνει ότι το μόνο που του μένει είναι να μαζι-

κοποιήσει το κίνημα των συμβασιούχων. Όλοι καταλαβαίνουν ότι έχουν δύο επιλογές. Η να συνεχίσουν τον αγώνα μέχρι τη νίκη ή να μείνουν στο δρόμο.

Κέντρο

Αμέσως μετά τις εκλογές στις 22 Μάρτη οι συμβασιούχοι του ΟΤΕ κάνουν γενική συνέλευση στο Μέγαρο του ΟΤΕ στο Μαρούσι αποφασίζουν τη συνέχισή και κερδίζουν την συμπαράσταση της ΟΜΕ ΟΤΕ. Στις 29 Μάρτη γίνεται το πρώτο συντονιστικό των συμβασιούχων των Δημοτικών Επιχειρήσεων από όλη την Ελλάδα που μετατρέπεται πια σε κέντρο οργάνωσης του κινήματος. Οι συμβασιούχοι των δήμων ήταν ένα πιο έμπειρο κομμάτι που κατάφερε να τραβήξει στην προοπτική της δράσης και όλα τα υπόλοιπα κομμάτια. Αυτό δεν ήταν τυχαίο. Οι συμβασιούχοι στους δήμους δουλεύουν δίπλα σε ένα οργανωμένο και συνδικαλισμένο κομμάτι μονίμων που έρχεται καθημερινά σε επαφή μαζί του. Συμμετέχουν στα τοπικά σωματεία των Δήμων και συμμετείχαν μαζικά στην διήμερη απεργία της ΠΟΕ ΟΤΑ τον Οκτώβρη του 2003 που κάτω από την πίεση της βόσσης έφτασε να μετατραπεί σε διαρκείας.

Αυτή η απεργία σταμάτησε μόνο ύστερα από την καταστολή της κυβέρνησης που κατέβασε τα ΜΑΤ στις χωματερές και απείλησε με επιστράτευση.

Το ίδιο συνέβη και με τους αναπληρωτές στα σχολεία. Από την περίοδο του Νόμου Αρσένη το '99 που κατάργησε την επειτηρίδα και εισήγαγε τους διορισμούς των καθηγητών και των δασκάλων μέσω του ΑΣΕΠ όλη η εκπαιδευτική κοινότητα τόχθηκε ενάντια του με το σκεπτικό ότι ο ΑΣΕΠ θα σήμαινε διορισμούς στα σχολεία με το σταγονόμετρο και άρα περισσότερους εργαζόμενους στην εκπαίδευση χωρίς μόνιμη και σταθερή δουλειά. Οι Αναπληρωτές που ήταν ταυτόχρονα μέλη στις τοπικές ΕΛΜΕ και στην Ομοσπονδία συμμετείχαν στις τοπικές Γενικές Συνελεύσεις και είχαν όλα αυτά τα χρόνια τεράστιες εμπειρίες από κοινούς αγώνες τόσο ενάντια στο νόμο Αρσένη όσο και αργότερα ενάντια στην αξιολόγηση. Αυτές οι εμπειρίες διαμόρφωσαν ένα μαχητικό κομμάτι Αναπληρωτών που οργάνωθηκε σε πανελλήνιο Σύλλογο και ανάγκασε την ΟΛΜΕ να πάρει ξεκάθαρη θέση υπέρ τους.

Ετσι φτάσαμε στις 14 Μάη η ΠΟΕ-ΟΤΑ, η ΔΟΕ και η ΟΛΜΕ να είναι από τις πρώτες ομοσπονδίες που αναγκάστηκαν να οργα-

νώσουν κοινή απεργία και συγκέντρωση απαιτώντας από την κυβέρνηση να τους μονιμοποιήσει όλους.

Μέσα από όλες αυτές τις μάχες έχει διαμορφωθεί ένα κομμάτι πιο έμπειρο που έχει πια μάθει να οργανώνει και να συντονίζει τη δράση αλλά και πιο προχωρημένο πολιτικά. Γι' αυτό το λόγο ακόμα και οι μικρές αλλαγές που έφτασε να ανακοινώσει ο Παυλόπουλος στο ΠΔ ύστερα από την πίεση της απεργίας της ΓΣΕΕ στις 3 Ιούνη δεν είναι αρκετές για να κάνουν τον κόσμο να γυρίσει πίσω. Για την συντριπτική πλειοψηφία των συμβασιούχων δεν ήταν από την αρχή τόσο ξεκάθαρο ότι η νίκη θα έρθει μέσα από την δράση της βάσης. Όλα αυτά τα χρόνια αναλώθηκαν στο να κάνουν προσφυγές στα δικαστήρια ή να περιμένουν τις εκλογές. Την ίδια στιγμή οι συμβασιούχοι γνώρισαν την υποκρισία των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ και μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα ξεκαθάρισαν ότι δεν μπορούν να περιμένουν τίποτα από την κυβέρνηση της ΝΔ. Γι' αυτό το λόγο έφτασαν να απομονώσουν συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ που έπαιζαν ρόλο μέσα στη Συντονιστική Συμβασιούχων ένα προηγούμενο διάστημα.

Μέσα από όλες αυτές τις εμπειρίες, όλο και μεγαλύτερο κομμάτι καταλαβαίνει ότι το θέμα της μόνιμης και σταθερής δουλειάς δεν είναι θέμα δικαστικών αποφάσεων, ούτε αλλαγής προσώπων στις υπουργικές καρέκλες, αλλά είναι θέμα σύγκρουσης με το ίδιο το σύστημα που μέσα στην κρίση του δεν μπορεί να εξασφαλίσει μόνιμη και αξιοπρεπή δουλειά. Ένα δείγμα αυτού του προχωρήματος είναι και η τεράστια ανταπόκριση που συναντά η αφίσα της Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας με τον Θείο Σαμ-Καραμανλή.

Αυτό το κομμάτι χρειάζεται να οργανωθεί για να μπορέσει όλο αυτό το οργισμένο ποτάμι να φτάσει στη νίκη. Η μάχη των συμβασιούχων θα έχει συνέχεια και η κατάληξή της θα κριθεί στο πώς θα οργανωθούν τα επόμενα βήματα, πώς θα κερδηθούν πολιτικά όλα τα κομμάτια στην κατεύθυνση της σύγκρουσης με την κυβέρνηση της δεξιάς και πώς θα χτιστεί ένα κίνημα συμπαράστασης μεταξύ συμβασιούχων και μόνιμων εργαζόμενων που είναι και το πιο ζωτικό στοιχείο για την πορεία του αγώνα.

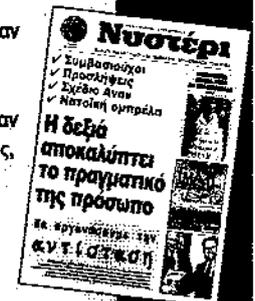
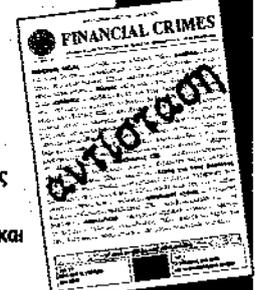
Συμβασιούχοι του ΟΤΕ μετατρέπουν τις πιέσεις της Γένοβας σε δικές τους στην απεργία και πορεία της 3 Ιούνη

Μέσα σε μία περίοδο όπου η κυβέρνηση της ΝΔ ετοιμάζει φοροπαλαγές για το μεγάλο κεφάλαιο, περικοπές των δημόσιων δαπανών και συνεργάζεται με τους βασανιστές του Ιράκ, οι συμβασιούχοι χρειάζεται να συγκρουστούν μαζί της για να κερδίσουν το δικαίωμα στη μόνιμη και σταθερή δουλειά. Αυτό που κάνει την κυβέρνηση της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ πριν από λίγο καιρό να λένε ψέματα σε χιλιάδες κόσμο και να τον αφήνουν να ζει με την απειλή της ανεργίας και της ανασφάλειας, είναι το γεγονός ότι στηρίζουν την πολιτική της αγοράς που θέλει περισσότερες ιδιωτικοποιήσεις και ελαστικές σχέσεις εργασίας.

Γι' αυτό το λόγο η μάχη των συμβασιούχων χρειάζεται στο κέντρο της ένα οργανωμένο κομμάτι που θα δίνει τις πολιτικές μάχες με την πολιτική της αγοράς που στηρίζει η ΝΔ. Με αυτό το στόχο οι συμβασιούχοι της Πρωτοβουλίας ΓΕΝΟΒΑ αποφάσισαν μέσα στο Μάη του 2004 να εκδώσουν το εφημερίδα "Ο Συμβασιούχος".

Αντικαπιταλιστές Συμβασιούχοι από το Δήμο Περιστερίου, την ΕΡΤ, το Υπουργείο Πολιτισμού, τον ΟΤΕ, τους Αναπληρωτές που έδιναν όλο το προηγούμενο διάστημα τη μάχη μέσα στους Συλλόγους και τα Συντονιστικά να κερδίσουν την πλειοψηφία των συναδέλφων τους με την πλευρά της σύγκρουσης με την κυβέρνηση, την ενόητα και το συντονισμό με τα συνδικατα των μόνιμων συναδέλφων τους, αισθάνθηκαν την ανάγκη να απλώσουν τα παραδείγματα και τις εμπειρίες τους σε ένα μεγαλύτερο κομμάτι που δίνει τις ίδιες μάχες.

Αξιοποιώντας την εμπειρία άλλων παραδειγμάτων που προχώρησαν στην έκδοση εφημερίδων της βάσης όπως "Το Νυστέρι" στα νοσοκομεία, τους "Financial Crimes" στα ΜΜΕ, την "Τάξη μας" στα σχολεία, το "Χαρτί και Μελάνι" στους λιθογράφους, που λειτουργήσαν σαν εργαλεία συσπείρωσης των εργαζόμενων σε αυτούς τους χώρους, παίρνοντας εμπνευση και οισοδοξία από τις μάχες του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος προχωρούν τα ίδια βήματα. Ηδη η πρώτη έκδοση του "Συμβασιούχου" έγινε ανάρπαση. Η μάχη συνεχίζεται και το έμπλοκο των αγωνιστών της βάσης μπορεί να γίνει ένα πολύτιμο πολιτικό εργαλείο σε αυτή την κατεύθυνση.

Γυναίκες στην πρώτη γραμμή

Η Λένα Βερδέ και η Κατερίνα Θωίδου μίλησαν με τις γυναίκες που πρωτοστατούν στον αγώνα των συμβασιούχων

Στην συντριπτική του πλειοψηφία το κίνημα των συμβασιούχων που ξέσπασε αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές, διεκδικώντας μόνιμη και σταθερή δουλειά για όλους, αποτελείται από γυναίκες. Οι καθαρίστριες των σχολείων και του υπουργείου Οικονομικών, οι έκτακτες του υπουργείου Πολιτισμού, οι συμβασιούχες στα ΚΕΠ και τα προγράμματα του ΟΑΕΔ και χιλιάδες ακόμα γυναίκες σε διάφορες κατηγορίες έχουν πρωταγωνιστήσει στις κινητοποιήσεις και έχουν παίξει τον πιο καθοριστικό ρόλο στη πρώτη μεγάλη σύγκρουση με την κυβέρνηση της ΝΔ.

Η εικόνα από μια τέτοια απεργία και διαδήλωση των συμβασιούχων είναι εντυπωσιακή. Γυναίκες στην πρώτη γραμμή κρατώντας πανό, πικέτες και ντουνούκες, φωνάζοντας συνεχώς συνθήματα και εφευρισκοντας καινούργια, με τις γροθιές ψηλά να εκφράζουν την οργή τους για την κυβέρνηση, τον Καραμανλή, τους υπουργούς και τα ψέματά τους. Και όχι μόνο. Οργή για τους χαμηλούς μισθούς, τα άθλια ωράρια, την έλλειψη επιδομάτων, αδειών, ασφάλισης.

Παρά τις διακηρύξεις για τα ίσα δικαιώματα αντρών και γυναικών, ο καπιταλισμός παραμένει ένα βάρβαρο σύστημα που εκμεταλλεύεται, καταπιέζει και εξαθλιώνει το σύνολο της εργατικής τάξης με μεγαλύτερα θύματά του τις γυναίκες σε όλο τον κόσμο. Η μαζική είσοδος των γυναικών στην παραγωγή υπογορεύτηκε από την ανάγκη της άρχουσας τάξης για νέα εργατικά χέρια. Για να καλύψουν τις χιλιάδες νέες θέσεις που δημιούργησε η ανάπτυξη του καπιταλισμού τα τελευταία 30 χρόνια σε υπηρεσίες, εργασιασία, εταιρείες και καταστήματα.

Για εκατομμύρια γυναίκες η εξέλιξη αυτή έσπασε την απομόνωση του σπιτιού αλλά δεν είχε καμιά σχέση με την απελευθέρωση, οικονομική ή κοινωνική. Συνώνυμα της γυναικείας εργασίας παραμένουν οι χαμηλοί μισθοί, τα ευέλικτα ωράρια, οι μικρές δυνατότητες εξέλιξης. Ενώ την ίδια στιγμή συντηρείται και προβάλλεται συνέχεια η ιδεολογία της κατωτερότητας της γυ-

ναίκας. Γιατί οι καπιταλιστές έχουν ανάγκη την φτηνή εργασία της για το κέρδος τους και το κέρδος τους είναι συνδεδεμένο με τη διάσπαση της εργατικής τάξης. Και γιατί με αυτό τον τρόπο την υποχρεώνουν να συνεχίζει την απλήρωτη εργασία μέσα στο σπίτι, φροντίζοντας τους άντρες εργαζόμενους, κουράροντας τους ανταξιομένους γονείς, μεγαλώνοντας τους μελλοντικούς εργαζόμενους.

Η όλο και αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγή όμως, εκτός από το διπλά βάρη, τις ανέδειξε σαν ένα από τα πιο δυναμικά κομμάτια της εργατικής τάξης. Εκατομμύρια γυναίκες βρέθηκαν να εργάζονται συλλογικά μαζί με τους άντρες και αυτό τους έδωσε την ευκαιρία για διεκδικήσεις, για οργάνωση σε σωματεία και συνδικάτα. Δίπλα λοιπόν στους αγώνες για εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα, για προστατευτικές νομοθεσίες στις μητέρες προστέθηκαν κατακτήσεις όπως το δικαίωμα στη μόρφωση, στο ελεύθερο διαζύγιο, στην έκτρωση.

Αυτές οι εμπειρίες είναι που φέρνουν σήμερα τις γυναίκες στην πρώτη γραμμή κάθε κινήματος. Η εικόνα των συμβασιούχων δεν είναι η εξαίρεση, αλλά η συνέχεια των αγώνων που έχουν δώσει χιλιάδες γυναίκες το τελευταίο διάστημα. Στην Ελλάδα μια σειρά από επιθέσεις της άρχουσας τάξης, όπως οι απολύσεις, οι περικοπές και οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν κεντραριστεί από τις εργαζόμενες.

Στη μεγάλη απεργία για το ασφαλιστικό το 2001 άντρες και γυναίκες μαζί με τα συνδικάτα τους συνέντησαν το νομοσχέδιο Γιαννίτση πριν καλά καλά βγουν στους δρόμους. Πριν από ένα χρόνο οι εργάτριες της Σίσερ Πάλκο κέρδισαν τη συμπάρταση όλων όταν αντιστάθηκαν στο κλείσιμο του εργοστασίου που τις πέταγε στο δρόμο. Το προηγούμενο φθινόπωρο χιλιάδες εργαζόμενες στα νοσοκομεία και τα σχολεία δεν αρκέστηκαν στα ψίχουλα της κυβέρνησης Σημίτη και διεκδίκησαν αυξήσεις στους μισθούς, προαλήψεις και καλύτερες συντάξεις. Παρόλληλα εργαζόμενες στους δήμους συμμετείχαν

στην απεργία διαρκείας, ενώ εκατοντάδες ιπτάμενες συνοδοί μαζί με τους συναδέλφους τους είπαν όχι στο ξεπούλημα της Ολυμπιακής και τη διάλυση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας σε μια απεργία που διήρκεσε 76 μέρες.

Όλοι αυτοί οι αγώνες εμπνεύστηκαν από τα τεράστια αντιπολεμικά συλλαλητήρια πέρυσι ενάντια στον βρώμικο πόλεμο του Μπους και των συμμάχων του στο Ιράκ. Χιλιάδες εργαζόμενες, μαθήτριες, φοιτήτριες και νοικοκυρές κατέκλυσαν το Σύνταγμα στις 15 Φλεβάρη αλλά και όταν ξεκίνησαν οι βομβαρδισμοί στις 20 Μάρτη. Ο πόλεμος έφερε εκατοντάδες γυναίκες να διαδηλώνουν ενάντια στο ρατσισμό μαζί με μουσουλμάνες γυναίκες, ενάντια στην απαγόρευση της μονίλας στη Γαλλία και όλα τα ρατσιστικά μέτρα των κυβερνήσεων της Ευρώπης. Ενώ διεθνώς εκατομμύρια γυναίκες πρωτοστατούν στο αντιπολεμικό κίνημα και παίζουν ρόλο στις επευχίες του. Από τις μητέρες αμερικανών και βρετανών φαντάρων που απαιτούν να επιστρέψουν τα παιδιά τους μέχρι τις γυναίκες που συνέβαλαν στην πτώση του Αθναρ στην Ισπανία.

Η απελευθέρωση των γυναικών δεν μπορεί να επιτευχθεί σε μια κοινωνία που σαν κέντρο της έχει το κέρδος και την εκμετάλλευση της πλειοψηφίας. Αυτό συνεδηγοποιούν πλέον χιλιάδες γυναίκες που συμμετέχουν στο αντικαπιταλιστικό κίνημα που συγκλονίζει τον κόσμο τα τελευταία χρόνια. Από τις διαδηλώσεις του Σιάτλ, της Γένοβα, της Φλωρεντίας μέχρι τις συζητήσεις των Φόρουμ εκατομμύρια άνθρωποι ψάχνουν την ενολλακτική λύση απέναντι στην καταπίεση.

Σε αυτή τη μεγάλη μάχη εντάσσεται και ο αγώνας των συμβασιούχων που αμφισβητούν μία από τις βασικές επιλογές της δεξιάς και της άρχουσας τάξης στην Ελλάδα. Η νίκη τους ενάντια στις ελαστικές σχέσεις εργασίας θα είναι νίκη για όλες τις γυναίκες που παλεύουν για την απελευθέρωση και για όλη την εργατική τάξη που κεντράει το σύστημα της αγοράς και του πολέμου.

ΑΛΕΞΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

9 χρόνια συμβασιούχος καθαρίστρια στο υπουργείο Οικονομικών

"Ο Καραμανλής είπε ψέματα πριν τις βουλευτικές εκλογές ότι θα μονιμοποιήσει τους πάντες. Τώρα τους περνάει από κόσκινο, ζήτημα είναι αν θα μονιμοποιηθούν 5 με 10 χιλιάδες. Είναι φοβερό στις πλάτες των εργαζόμενων να φορτώνονται όλα. Είναι φοβερό να είμαστε όλες οι γυναίκες απλήρωτες από τον Γενάρη. Πάντα "φταίνε" οι εργαζόμενοι και όχι αυτοί. Τι φταίω όμως εγώ που είχα ανάγκη την δουλιά για να σπουδάσω το παιδί μου; Θα συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι να δικαιωθούμε οριστικά, μέχρι να υλοποιηθούν όλα όσα τάξανε στον κόσμο. Πρέπει όλοι μαζί να πούμε ένα μεγάλο όχι στα σχέδιά τους, ένα μεγάλο όχι στο πόλεμο, ένα μεγάλο όχι στα παιδιά που πεθαίνουν άδικα"

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ

Σχολικός Φύλακας

"Αυτά που μας έλεγε ο Καραμανλής προεκλογικά ήταν ψέματα και αποδείχτηκε με την κατάθεση του προεδρικού διατάγματος. Πιστεύω ότι δεν θα έπρεπε καν να υπάρχουν

προϋποθέσεις για να μονιμοποιηθούμε και μάλιστα η μεγαλύτερη βλακεία είναι ότι ακόμα και αν καλύπτεις αυτές τις προϋποθέσεις θα πρέπει να περάσεις από κάποια υπηρεσιακά συμβούλια που θα γνωμοδοτήσουν το αν καλύπτεις πάγιες και διαρκείς ανάγκες. Μα για να είσαι δύο χρόνια σε μία δουλειά πότε να πει ότι καλύπτεις πάγιες και διαρκείς ανάγκες.

Χρειάζεται πάλη και καθημερινός αγώνας. Εμείς τουλάχιστον αυτό που καταφέραμε είναι να μάθει όσο περισσότερος κόσμος τι γίνεται και ποια είναι τα προβλήματά μας.

Η γυναίκα σήμερα αν δεν έχει δουλειά δεν μπορεί να έχει ελπίδα ότι μπορεί να καλυτερέψει η ζωή της. Τα έξοδα μίας οικογένειας είναι πολύ μεγάλα και ένας μισθός δεν μας φτάνει. Οι γυναίκες σήμερα πλήττονται περισσότερο από την ανεργία. Εγώ βλέπω ότι αυτή η νέα γενιά γυναικών από τη μία ζει μέσα στο καθημερινό όγχος αλλά από την άλλη έχει αρχίσει να μπαινεί στη διαδικασία του να πολεύει και πιστεύω ότι θα βγει πολύ διαφορετική"

ΕΛΕΝΗ ΓΑΪΤΑ

Συμβασιούχος Δήμου Περιστερίου

"Ο Καραμανλής μας έταξε ότι όλοι οι συμβασιούχοι θα γίνουμε μόνιμοι και μας έδωσε την ελπίδα ότι θα μπορούμε να βοηθήσουμε τις οικογένειές μας και να ζούμε λίγο καλύτερα. Αλλά όλα αυτά ήταν ένα μεγάλο ψέμα. Όπως και γενικά η πολιτικό λένε ψέματα.

Ο αγώνας μας φυσικά και θα συνεχιστεί. Εμείς έχουμε δικαιωθεί από το δικαστήριο

αλλά ο Δήμαρχος μας αγνοεί. Πήγαμε για δουλειά και μας διώξαν. Εχω την εντύπωση ότι αν είμαστε ενωμένοι όλοι οι συμβασιούχοι της Ελλάδας, όχι μόνο θα νικήσουμε αλλά θα τσακίσουμε και αυτή την κυβέρνηση. Και αυτή και την επόμενη. Η ελπίδα μας τώρα πια δεν βρίσκεται στους πολιτικούς αλλά μόνο στους αγώνες μας. Γι' αυτό και βλέπουμε πολύ θετικά την Αντικαπιταλιστική Συμμαχία, γιατί είμαστε κοντά σε όλους τους συμβασιούχους και αυτό είναι κάτι που μας δίνει κουράγιο να συνεχίσουμε!"

ΕΙΡΗΝΗ ΦΩΤΕΛΛΗ

Συμβασιούχος στην ΕΡΤ

"Το περίμενα ότι οι δεσμεύσεις για μονιμοποίηση όλων ήταν προεκλογική φούσκα που θα έσκαγε. Αυτή τη στιγμή αν βγάλουμε όλες τις εξαιρέσεις, δεν εντάσσονται στο ΠΔ πάνω από 20.000 συμβασιούχοι, αλλά και αυτοί πρέπει να περάσουν από τα υπηρεσιακά συμβούλια και τον ΑΣΕΠ, οπότε πολλοί λιγότεροι θα φτάσουν να μονιμοποιηθούν. Για μένα η κυβέρνηση έβγαλε αυτό το ΠΔ για να διασπάσει και να διαλύσει το κίνημα των συμβασιούχων. Για να κάνει τον κόσμο να επαναπαυτεί και να κλείσει τα στόματα. Ο κόσμος όμως δεν μασάει πια, αντιλαμβάνεται τι γίνεται και έχει διάθεση να αντιδράσει. Ο ρόλος της αριστεράς μέσα στο κίνημα των συμβασιούχων είναι πολύ σημαντικός. Η παρουσία της μετράει για τη συσπείρωση του κόσμου. Σαν μέλος της Αντικαπιταλιστικής Συμμαχίας πιστεύω ότι είμαστε στο σωστό δρόμο. Εχουμε σπήχηση, γιατί δεν μας ενδιαφέρει μόνο το εκλογικό αποτέλεσμα. Συνδυάζουμε το εκλογικό αποτέλεσμα με την καλύτερη οργάνωση του αγώνα"

Ένα Σχέδιο για την «Πύλη της Μέσης Ανατολής»

Ο Νίκος Λούντος παρουσιάζει το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο ξετυλίχθηκε η απόπειρα επιβολής του Σχεδίου Ανάν.

Στις κρίσιμες τελευταίες μέρες πριν από τα δημοψηφίσματα στην Κύπρο, κανείς δεν μπορούσε πλέον να κρύψει πως το εύρος όσων αφορούσε το σχέδιο Ανάν ξεπερνούσε κατά πολύ τα 9.250 τετραγωνικά χιλιόμετρα του νησιού. Ο Κόλιν Πάουελ σε καθημερινή επικοινωνία με το Χριστόφια, έντονες ανακοινώσεις του Λευκού Οίκου, πιέσεις του ευρωπαϊκού Επιτρόπου Γκίντερ Φερχόγκεν, απειλές του Χαβιέ Σολάνα μέχρι και συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, όπου το ενδιαφέρον συγκεντρωνε η στάση της Ρωσίας και της Κίνας.

Η λύση του προβλήματος που αφορά 800 χιλιάδες ανθρώπους σε ένα μικρό νησί της Μεσογείου έφτασε να κινητοποιήσει όλες τις μεγάλες δυνάμεις του πλανήτη. Δεν είναι κάτι τόσο συνηθισμένο. Είναι όμως αποκαλυπτικό. Το σχέδιο Ανάν δεν ήταν απλά μια "προσπάθεια λύσης" του Κυπριακού. Αλλά εντασσόταν στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς που έχουν να κάνουν με το ισοζύγιο δύναμης και τον έλεγχο των πετρελαίων από τη Μέση Ανατολή μέχρι την Κεντρική Ασία. Στους σχεδιασμούς που περιλαμβάνουν την επιβεβαίωση των ΗΠΑ σαν παγκόσμιας υπερδύναμης, τον ανταγωνισμό τους με τη Ρωσία και την Κίνα, τις σχέσεις τους με την Ευρώπη, τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και της ΕΕ.

Ο ειδικός επίτροπος της ΕΕ για τα Βαλκάνια και πρώην πρωθυπουργός της Σουηδίας, Καρλ Μπίλντ έγραφε χαρακτηριστικά στις 16 Δεκεμβρίου του 2002 στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, μετά τη Σύνοδο της Κοπεγχάγης:

"Το σχέδιο Ανάν δεν αφορά μόνο ένα διασχισμένο νησί στην ανατολική Μεσόγειο, ή τις σχέσεις ανάμεσα σε δύο σημαντικές χώ-

ρες που διαμορφώνουν το σύνορα ανάμεσα στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Είναι κρίσιμης σημασίας στην αναζήτηση της ειρήνης και της σταθερότητας σε ολόκληρη τη μετασθωμανική περιοχή που απλώνεται από τη Μπίτσιτς στη Βοσνία βορειοδυτικά μέχρι τη Βασόρα στον Περσικό Κόλπο στα νοτιοανατολικά.

Σε όλη αυτή την περιοχή αντιμετωπίζουμε ουσιαστικά το ίδιο πρόβλημα. Αιώνες και χιλιετίες πολυεθνικής κυριαρχίας... έχουν αφήσει ένα μωσαϊκό λαών και πολιτισμών που κάποιες φορές οδήγησε σε εντυπωσιακές εκρήξεις δημιουργικότητας αλλά κάποιες άλλες οδήγησε σε εξίσου εκρηκτικές συγκρούσεις και καταστροφές... Το ειρηνευτικό σχέδιο του ΟΗΕ για την Κύπρο είναι ένα εντυπωσιακό κείμενο. Αν η συμφωνία του Ντέπτον για τη Βοσνία ήταν η πρώτη πραγματική προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι μεταψυχροπολεμικές συγκρούσεις στην μετασθωμανική περιοχή, το σχέδιο Ανάν είναι μακράν το πιο επιμελημένο και προχωρημένο."

Το σχέδιο Ανάν πρωτοκατατέθηκε στο τέλος του 2002, λίγο πριν την έναρξη του πολέμου στο Ιράκ. Εγκρίθηκε από τη Σύνοδο της ΕΕ στην Κοπεγχάγη, το Δεκέμβριο του 2002, και μια πρώτη, αποτυχημένη, προσπάθεια να πάρει υπογραφή από τις δύο πλευρές πάνω στο νησί έγινε στις 10 Μάρτη του 2003, στη Χάγη, δέκα μόλις μέρες προτού πέσει η πρώτη βόμβα στη Βαγδάτη.

Ο πρώτος και βασικός του στόχος είναι να εντάξει την Κύπρο ακόμη πιο βαθειά στους στρατιωτικούς σχεδιασμούς των ιμπεριαλιστών. Οι βάσεις της Κύπρου έπαιξαν και στον Ιο πόλεμο του Κόλπου το ρόλο του "πνεύμονα", αλλά έχουν κρίσιμο ρόλο στην

σημερινή εκστρατεία του Πενταγώνου, από το Ιράκ ως το Αφγανιστάν. Σταθερότητα στην Κύπρο και ασφάλεια για τις βάσεις σημαίνει για τους ιμπεριαλιστές μια δεύτερη γραμμή άμυνας για το όποιο στραβοποτήματα στη Μέση Ανατολή. Οι εκτιμήσεις των στρατηγών συγκλίνουν στην ανάγκη για αύξηση του αριθμού των στρατευμάτων για τον έλεγχο του Ιράκ και η Κύπρος γίνεται ακόμη πιο απαραίτητη για τη στήριξη όλης αυτής της πολεμικής μηχανής περισσότερων από 130.000 ανδρών.

Το σχέδιο Ανάν νομιμοποιεί τις αγγλικές βάσεις που καταλαμβάνουν σχεδόν το 10% του νησιού, βρίσκονται εκεί από την εποχή της αποικιοκρατίας, παραμένουν ως κατάλοιπο και δεν υπόκεινται σε κάποια διεθνή στρατιωτική συνθήκη, μιας και η Κύπρος δεν ανήκει στο ΝΑΤΟ. Ενώ παρά τους ισχυρισμούς περί "αποστρατιωτικοποίησης", σε καμιά του μορφή το σχέδιο δεν έβαλε ούτε έναν περιορισμό στον αριθμό των βρετανών στρατιωτών που μπορούν να στρατοπεδεύουν στην Κύπρο ή στο επίπεδο των εξοπλισμών. Στο απυρόβλητο έμεναν και οι κατασκοπευτικοί σταθμοί του Ακρωτηρίου που ανήκουν στο διεθνές δίκτυο ECHELON.

Ο δεύτερος στόχος του σχεδίου Ανάν είναι να αξιοποιηθεί η Κύπρος διπλωματικά και οικονομικά από τους ιμπεριαλιστές. Οπως εξηγεί ο Γ. Ιακώβου, υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου:

"Τώρα, στον 21ο αιώνα, από δική σκοπιά, η Κύπρος είναι πύλη προς τη Μέση Ανατολή και φύλακας της νότιας και ανατολικής πλευράς της Ευρώπης, ενώ από τη σκοπιά των χωρών της Μέσης Ανατολής, η Κύπρος μπορεί να είναι ένας ζωτικός σύνδεσμος με τη Δύση. Τα ωφέλη αυτής της θεα-

ματικής επέκτασης της Ευρώπης μπορούν ταυτόχρονα να προωθήσουν σημαντικούς πολιτικούς στόχους των ΗΠΑ στην περιοχή. Δοσμένων των ισχυρών σχέσεών της με τη Μέση Ανατολή -συμπεριλαμβανομένου του Ισραήλ, και τη Βόρεια Αφρική, η Κύπρος είναι ικανή να συνεισφέρει στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη ολόκληρης της περιοχής. Για τις ΗΠΑ, η Κύπρος θα συνεχίσει να είναι ένας αξιόπιστος φίλος και σύμμαχος στις προσπάθειές τους να προωθήσουν τη σταθερότητα και την ανάπτυξη σ' αυτό το τμήμα του κόσμου -με το αναβιοθμιζόμενο επίπεδο και κύρος που θα της προσφέρει η συμμετοχή στην ΕΕ."

Παρό το μύθο της "εξαρτημένης και φτωχής Κύπρου", από τη δεκαετία του '60 η Κύπρος μπορούσε και ισορροπούσε μέσα στους διεθνείς ανταγωνισμούς καταφέροντας να έχει διπλωματικούς δεσμούς και με τις ΗΠΑ και με τη Ρωσία, με την Ευρώπη, τα αραβικά κράτη (συντηρητικά και ριζοσπαστικά), αλλά και με το Ισραήλ.

Αυτή η δυνατότητα -που διαφημίζει ο Ιακώβου και θέλουν να αξιοποιήσουν οι ιμπεριαλιστές αφορά βέβαια την ελληνοκυπριακή άρχουσα τάξη, η οποία έχει και οικονομικά την κυριαρχία στο νησί, χωρίς καμία σύγκριση. Ο προϊμπεριοκρατικός της νότιας Κύπρου είναι 20 φορές μεγαλύτερος από της βόρειας, αντίστοιχη αναλογία υπάρχει στις

εξαγωγές. Οι ελληνοκύπριοι εφοπλιστές που κατέχουν κομβική θέση στους δρόμους του πετρελαίου (1180 εμπορικά πλοία άνω των 1000 τόνων έχουν κυπριακή σημαία, από τα οποία τα 124 είναι τάνκερ), οι κατασκευαστικές εταιρίες και ο τουρισμός (2.000.000 τουρίστες φέτος στη νότια Κύπρο) διαμορφώνουν έναν κοπιτολισμό με μεγάλες επιτυχίες αλλά ακόμη μεγαλύτερες ορέξεις.

Η Κύπρος ήταν και παραμένει φορολογικός παράδεισος, μαγνήτης για επενδυτές και εφοπλιστές. Ιδιαίτερα μετά τον εμφύλιο πόλεμο που διέλυσε το Λίβανο, την "Ελβετία της Μέσης Ανατολής", το 1982, πολλά κεφάλαια βρήκαν καταφύγιο στην Κύπρο και έδωσαν ακόμη μεγαλύτερη όρεξη στην ελληνοκυπριακή άρχουσα τάξη να μετατρέψει την Κύπρο σε καινούργια "Ελβετία" της περιοχής.

Όταν μιλάμε για προσπάθεια σταθεροποίησης της περιοχής, η αρχή γίνεται από την Ελλάδα και την Τουρκία, που αποτελούν τις δύο μεγαλύτερες δυνάμεις και συμμάχους των ΗΠΑ στο τοπίο. Από τη δεκαετία του '50 και μετά, η κρίση και ο ανταγωνισμός ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία αποτελούσε ανεπιθύμητη παρενέργεια του γεγονότος πως οι δύο χώρες συναποτελούσαν την νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ, στο μαλακό υπογάστριο του Ανατολικού Μπλοκ και σε επαφή με τη Βόρεια Αφρική και τη

Μέση Ανατολή. Η Κύπρος ήταν το πεδίο όπου οι ανταγωνισμοί αυτοί πήραν την πιο οξυμένη του μορφή, με συγκρούσεις και σφαγές από τα τέλη της δεκαετίας του '50 και το μοναδικό σημείο όπου μετατράπηκαν σε ένοπλη ελληνοτουρκική σύγκρουση, το 1974. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, οι ανταγωνισμοί αυτοί δεν σταμάτησαν, αλλά πήραν ακόμη πιο διευρυμένο περιεχόμενο.

Με το σχέδιο Ανάν, οι ιμπεριαλιστές επιδιώκουν να αντιστρέψουν αυτή την εικόνα και να μετατρέψουν την Κύπρο στο σημείο όπου η Ελλάδα και η Τουρκία θα έχουν διαπλέξει τα συμφέροντά τους με τέτοιο τρόπο (εγγυήσεις κλπ) που θα αποτελεί δικλείδα ασφαλείας για να καταλαγιάζονται οι εντάσεις.

Η Ελλάδα και η Τουρκία θα έχουν βάλει την υπογραφή τους σε ένα σχέδιο που θα κρατάει ισορροπίες που αφορούν όλες τις Μεγάλες Δυνάμεις. Οποιοσδήποτε από τους δύο εταίρους θα θέλει να παρεκκλίνει από τις γραμμές που χαράζονται στις γεωπολιτικές εξελίξεις της περιοχής θα βρίσκεται υπό τη δομώκλειο σπάθη της σύγκρουσης μαζί τους, με ταυτόχρονη απώλεια της ισότιμης δυνατότητάς του να έχει λόγο και έλεγχο στην Κύπρο. Οποιοσδήποτε θελήσει να πει ένα "Όχι", όπως το "Όχι" που αναγκάστηκε να πει το τουρκικό κοινοβούλιο περίπου, ενάντια στη διέλευση αμερικάνων φαντάρων για το

βόρειο μέτωπο του Ιράκ, θα είναι σαν να αποσύρει την υπογραφή του από το σχέδιο Ανάν και θα έχει απέναντί του τις υπόλοιπες "εγγυήτριες" δυνάμεις και τους ανώτατους διαιτητές.

Αν για παράδειγμα μια κυβέρνηση στην Τουρκία θελήσει να περιορίσει τις αμερικανικές βάσεις στο Ιντσιρλίκ, ή να βγει έξω από τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας" θα έχει να αντιμετωπίσει την απειλή πως μια τέτοια κίνηση αντίκειται στην υπογραφή της στο σχέδιο Ανάν, που εγγυάται την εύρυθμη λειτουργία των βρετονικών βάσεων, που ανήκουν στην ίδια αλυσίδα με τις βάσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας. Πόσο μάλλον αν οποιαδήποτε πλευρά αμφισβητήσει το καθεστώς των βάσεων στην ίδια την Κύπρο.

Η προοπτική της αποχώρησης κάποιας χώρας από το ΝΑΤΟ, για τις άρχουσες τάξεις θα είναι σαν να τραβάνε την περόνη της χειροβομβίδας που θα ανατινάξει ολόκληρο το οικοδόμημα των σχέσεων. Αντιθέτως, η εφαρμογή στην Κύπρο του σχεδίου Ανάν ήταν ένα απαραίτητο βήμα για να ενταχθεί και η Κύπρος στο ΝΑΤΟ, ολοκληρώνοντας το παζλ της επέκτασης της Συμμαχίας προς την Ανατολή μετά την ένταξη των νέων χωρών του πρώην Ανατολικού Μπλοκ που μπήκαν και στην ΕΕ περικυκλώνοντας τη Ρωσία.

Ακριβώς αυτό το σφιχτό δέσιμο όλων των πλευρών στις επιλογές των ιμπεριαλιστών προσπαθούσε να διασφαλίσει το γραφειοκρατικό μοντέλο διακυβέρνησης που κατακύρωσε το σχέδιο Ανάν. Όταν το κυβερνητικό συμβούλιο με τους έξι Ελληνοκύπριους και τρεις Τούρκοκύπριους δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε ομόφωνη απόφαση, τη λύση θα έδινε το ανώτατο Δικαστήριο στο οποίο θα συμμετείχαν δύο "ξένοι". Το προς θα πού θα γείρει η ισορροπία, δηλαδή, θα καθοριζόταν από το τι εξυπηρετεί τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων. Οποιος ήθελε να ξεφύγει, θα έβρισκε απέναντί του το βέτο του άλλου και τελικά το βέτο του ΟΗΕ και των Αμερικάνων.

Το ίδιο ακριβώς μοντέλο προέβλεπε το σχέδιο Ανάν όχι μόνο για την εξωτερική πολιτική αλλά και για την οικονομική πολιτική. Στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου τον τελευταίο λόγο θα είχε τραπεζίτης, ούτε ελληνοκύπριος, ούτε τουρκοκύπριος, αλλά διορισμένος από τον ΟΗΕ. Οποιαδήποτε αμφισβήτηση για παράδειγμα, από πλευράς Τουρκίας των όρων του ΔΝΤ που την πνίγουν, θα σήμαινε πως θα πλήρωνε το αντίτιμο στην Κύπρο, όπου οι τραπεζίτες θα μπο-

ρούσαν να γυρίσουν την κάνουλα προς την ελληνική πλευρά.

Μια τέτοια πλήρως ελεγχόμενη διευθέτηση, σε ένα θέμα που αφορά άμεσα τουλάχιστον 5 μέρη, ελληνοκύπριους, τουρκοκύπριους, Ελλάδα, Τουρκία, Βρετανία, συν τους άλλους αποτελεί παράδειγμα για τη δύναμη που έχει ο ΟΗΕ και οι ΗΠΑ να παρεμβαίνουν και να λύνουν ζητήματα με το δικό τους τρόπο για τη Μέση Ανατολή. Η πρώτη δήλωση δυσσέρεσκειας του Κόφι Ανάν μετά την απόρριψη του σχεδίου έλεγε: "Η διευθέτηση του Κυπριακού θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα και για άλλες διενέξεις στη Μέση Ανατολή."

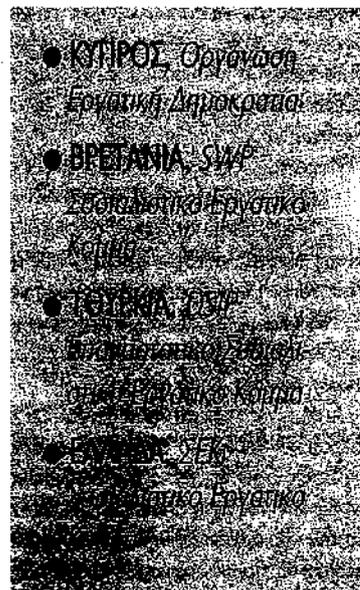
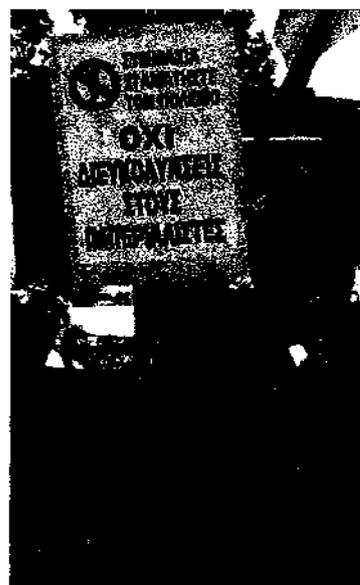
Το σχέδιο Ανάν είναι ένα επιθετικό και φιλοπόλεμο σχέδιο. Είναι η προσπάθεια των ιμπεριαλιστών να βάλουν "τάξη" εκεί που οι ίδιοι απλώνουν την αταξία, επεκτείνοντας την ακτίνα των πολέμων τους, εντάσσοντας στο μέτωπο με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, περισσότερους συμμάχους τους που διψάνε για μερίδιο από την πίτα της "νέας Μέσης Ανατολής".

Ο Γ. Ιακώβου στο κείμενο που προαναφέραμε αποκαλύπτει πόσο μεγάλη είναι αυτή η δίψα της ελληνοκυπριακής άρχουσας τάξης να κωθούν ακόμη περισσότερο σ' αυτούς τους σχεδιασμούς:

"Οι σχέσεις της Κύπρου με τις ΗΠΑ δεν ήταν ποτέ καλύτερες. Οι φιλικόι δεσμοί μας πάντα βασιζόνταν σε κοινές αξίες και συμφέροντα, όπως η δημοκρατία, η έννομη τάξη, η ελεύθερη αγορά, το ελεύθερο εμπόριο και η σταθερότητα στην νοτιοανατολική μεσόγειο. Η συνεργασία μας για την σταθερότητα, την ειρήνη και την οικονομική ανάπτυξη συνεχίζει να δυναμώνει και να βαθαίνει. Και μετά τα τραγικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, αυτή η σχέση έχει προχωρήσει σε ένα νέο επίπεδο. Η Κύπρος ήταν ανάμεσα στα πρώτα έθνη που έκφρασαν την αλληλεγγύη τους με τον αμερικανικό λαό. Από τότε, έχουμε κάνει συγκεκριμένο και ενεργό βήματα στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας σε στενή συνεργασία με τις ΗΠΑ."

Αυτές οι επιλογές κάθε άλλο παρά την ειρήνη φέρνουν. Ανεβάζουν την θερμοκρασία ολόκληρης της περιοχής, με μοναδικό αποτέλεσμα την ένταση των εθνικισμών και των αντιπαραθέσεων. Γι' αυτό η απόρριψη του σχεδίου Ανάν ήταν μια νίκη για το αντιπολεμικό κίνημα και μπορεί να αποτελέσει βήμα μπροστά για τις δυνάμεις που θέλουν την ειρήνη και την γνήσια επανασυνέγγιση ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Οι οργανώσεις και τα πολιτικά κόμματα που υπογράφουμε αυτή την κοινή διακήρυξη δεσμευόμαστε να εργαστούμε για μια Κύπρο στην οποία οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι θα μπορούν να ζουν μαζί ειρηνικά χωρίς διακρίσεις και εξωτερικές παρεμβάσεις.

Η απόρριψη του "σχεδίου Ανάν", του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, μπορεί να αποτελέσει βήμα σ' αυτήν την κατεύθυνση. Η συντριπτική πλειοψηφία που ψήφισε Όχι στην ελληνοκυπριακή πλευρά δεν μπορεί να κατηγορηθεί για σωβινιστικές ή απομονωτικές τάσεις. Έχουν γνήσιους ταξικούς λόγους για να αρνούνται το σχέδιο.

* Λόγους για να μην εμπιστευόμαστε τους εμπνευστές του σχεδίου Ανάν. Δεν μπορούμε να εμπιστευτούμε ότι οι κυβερνήσεις του Τζορτζ Μπους και του Τόνι Μπλερ θα προωθήσουν την ειρήνη στην Κύπρο όταν συνεχίζουν τη βάρβαρη κατοχή στο Ιράκ και την υποστήριξή τους στην καταπίεση των Παλαιστίνιων από το Ισραήλ. Οι Κύπριοι θυμούνται πολύ καλά το ρόλο των ΗΠΑ στην ενίσχυση στρατιωτικών δικτατοριών σε Τουρκία και Ελλάδα και τις αποτυχίες του ΟΗΕ στην Κύπρο το 1964 και το 1974.

* Η ιδέα πως οι Τούρκοι και οι Έλληνες στην Κύπρο χρειάζονται εξωτερική επέμβαση για να μην αλληλοσφαγούν είναι εξωφρενική. Κι όμως αυτή ακριβώς είναι η φιλοσοφία του σχεδίου Ανάν. Επαναφέρει τη Βρετανία, την Ελλάδα και την Τουρκία ως Εγγυήτριες Δυνάμεις. Οι Κύπριοι θυμούνται τη Βρετανία ως αποικιακή δύναμη που διετηρεί ακόμη στρατιωτικές βάσεις που καλύπτουν το 10% του νησιού. Η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν και οι δύο βιάσει την Κύπρο με στρατιωτικό πραξικόπημα και εισβολή το 1974. Η παρουσία των Δυτικών δικαστών και τραπεζιών στο Ανώτατο Δικαστήριο και την Κεντρική Τράπεζα της προτεινόμενης Νέας Κυπριακής Δημοκρατίας κάνει την Κύπρο να μοιάζει με περιπτώσεις όπως η Βοσνία, όπου τα δυτικά "ειρηνευτικά σχέδια" έφεραν πόλεμο και εξαθλίωση.

* Οι προσπάθειες του σχεδίου Ανάν να εξισορροπήσει συνταγματικούς και εδαφικούς διακανονισμούς μεταξύ των δύο κοινοτήτων δεν προωθούν την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και φιλίας. Δεκάδες χιλιάδες θα πρέπει να μετακινηθούν από τα σπίτια τους. Οι Ελληνοκύπριοι που θα ζουν στο Τουρκοκυπριακό κρατίδιο και οι Τουρκοκύπριοι που θα ζουν στο Ελληνοκυπριακό κρατίδιο χάνουν το στοιχειώδες δικαίωμα να ψηφίζουν. Όλα αυτά δεν μοιάζουν καθόλου με συνταγή για δημοκρατία και μείωση των εντάσεων.

Η ψήφος υπέρ του Ναι στην τουρκοκυπριακή πλευρά είναι έκφραση της συνεχιζόμενης λαϊκής έκρηξης ενάντια στο καθεστώς Ντενκτάς και της δίκαιης προσδοκίας να σπάσει η απομόνωση που επιβάλλει το ελληνικό εμπάργκο. Δεν υπάρχει ουσιαστική αντίφαση ανάμεσα στο Ναι της μιας πλευράς και στο Όχι της άλλης.

Αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν ευκαιρία και για τις δύο πλευρές να προχωρήσουν σε άμεση επανοπροέγγιση χωρίς τις πιέσεις των διεθνών "μεσολαβητών". Και στις δύο πλευρές αριστερά κόμματα αποτελούν τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις.

Ο Δημήτρης Χριστόφιας είναι πρόεδρος του ελληνοκυπριακού κοινοβουλίου και ο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ είναι πρωθυπουργός στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Η Αριστερά μπορεί να πάρει την πρωτοβουλία να προωθήσει την επανοπροέγγιση. Αυτό μπορεί να αρχίσει με την ελληνική πλευρά να σταματήσει το εμπάργκο στους Τουρκοκύπριους και να δώσει στην τουρκοκυπριακή κοινότητα όση αυ-

τονομία θέλει. Η ενότητα δεν μπορεί να επιβληθεί με τη βία ούτε με εκβιασμό. Μπορεί να έρθει μόνο με την ελεύθερη βούληση των δύο πλευρών.

Δεν πιστεύουμε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο αυτής της διαδικασίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι μεγάλες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις είναι πασίνγωστες για τη χρήση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων ως μέσο για την επιβολή όρων και συνθηκών στα υποψήφια μέλη.

Οι πιέσεις της ΕΕ πάνω στους Ελληνοκύπριους να "ψηφίσουν Ναι στο σχέδιο Ανάν ειδάλλως..." είναι μόνο το τελευταίο παράδειγμα. Οι διπλωματικές μάχες για την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ μπορεί να προκαλέσουν σύγκρουση των αμερικανικών και των γαλλογερμανικών συμφερόντων και ελιγμούς από πλευράς ελληνικής κυβέρνησης για να κερδίσει υποχωρήσεις από την Τουρκία. Είμαστε αντίθετοι στη χρήση ελληνικού ή ελληνοκυπριακού βέτο στην ΕΕ για την ένταξη της Τουρκίας. Ο τουρκικός λαός είναι ο μόνος αρμόδιος να αποφασίσει αν θέλει ή όχι να συμμετάσχει στην ΕΕ.

Η ευμερμία δεν θα έρθει ούτε στην Τουρκία, ούτε στη Βόρεια Κύπρο μέσω από τις νεοφιλελεύθερες "αναδιαρθρώσεις" που επιβάλλει η ΕΕ. Μπορεί να έρθει μόνο από την ενωμένη πάλη των εργατών για να αντισταθούν στις ιδιωτικοποιήσεις, στις απολύσεις, το πτώγμα των μισθών και άλλες παρόμοιες επιθέσεις. Η Κύπρος έχει μια όχι και τόσο μακρινή παράδοση Ελλήνων και Τούρκων να ανήκουν στα ίδια συνδικάτα και αριστερά κόμματα. Κοπώντας σ' αυτή την παράδοση μπορούμε να ανοίξουμε το δρόμο για ένα καλύτερο μέλλον.

Σε όλο τον πλανήτη, ένα νέο αντικαπιταλιστικό κίνημα δυναμώνει, δίνοντας την ελπίδα ότι ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός. Η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση. Και στο Βορρά και στο Νότο ο κόσμος έχει εμπνευστεί από αυτό το νέο διεθνές κίνημα. Η οικοδόμηση αυτού του κινήματος στην Τουρκία, την Ελλάδα και την Κύπρο μπορεί να ενισχύσει την ειρήνη και τη φιλία στο νησί.

Το αντιπολεμικό κίνημα έχει κάνει βήματα μπροστά σ' αυτή την κατεύθυνση. Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι διαδήλωσαν μαζί ενάντια στον πόλεμο του Μπους. Πήραν θάρρος από τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις στην Τουρκία που κατάφεραν να απωθήσουν την ύπαρξη βόρειου μετώπου στον πόλεμο κατά του Ιράκ πέρσι και προετοιμάζουν μια "καυτή" υποδοχή για τον Μπους στις 26 του ερχόμενου Ιουνίου. Οι αντιπολεμικές απεργίες και διαδηλώσεις στην Ελλάδα έπαιξαν έναν παρόμοιο ρόλο. Η κρίση του Μπλερ και η μαζική ανάπτυξη του αντιπολεμικού κινήματος στη Βρετανία είναι κρίσιμη συνεισφορά στον αγώνα για μια Κύπρο που θα αποφύγει ένα μέλλον ως ορμητήριο για ιμπεριαλιστικές επιθέσεις στη Μέση Ανατολή.

Δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε σ' αυτήν την κατεύθυνση. Καλούμε όλους τους ακτιβιστές και τις αριστερές δυνάμεις να βοηθήσουν για την οικοδόμηση ενός δυνατότερου αντιπολεμικού κινήματος και να απαιτήσουμε:

- Να φύγουν οι βρετανικές βάσεις από την Κύπρο
- Να αποσυρθούν όλα τα στρατεύματα από την Κύπρο
- Καμία ελληνική ή τουρκική συμμετοχή στην κατοχή του Ιράκ
- Υποστήριξη στους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους που ενώνονται για να παλέψουν για ένα κοινό μέλλον χωρίς εξωτερικούς εκβιασμούς και εσωτερικούς εθνικούς ανταγωνισμούς.

ΖΥΡΙΧΗ- το προηγούμενο «Σχέδιο Ανάν»

Η λύση των «ισορροπιών» που επιβάλλονται από τις «Εγγυήτριες Δυνάμεις» δοκιμάστηκε και απέτυχε στο παρελθόν, εξηγεί ο **Λέανδρος Μπόλαρης**. Μόνο οι κοινοί αγώνες ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων μπορούν να ενώσουν την Κύπρο.

Η άποψη όσων υποστήριξαν το σχέδιο Ανάν, ότι η επέμβαση της «διεθνούς κοινότητας», δηλαδή των Μεγάλων Δυνάμεων θα προσφέρει το πλαίσιο για την ειρηνική συνύπαρξη και ευημερία των ελληνοκυπρίων και των τουρκοκυπρίων δεν είναι καινούργια. Το πόσο ψεύτικη είναι αυτή η άποψη το δείχνει η ίδια η ιστορία της Κύπρου.

Οι Συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου πριν σαράντα πέντε χρόνια ήταν ένα παρόμοιο σχέδιο των κυβερνήσεων της Βρετανίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας. Αυτές οι τρεις κυβερνήσεις λειτουργήσαν με βάση το «αποφασίζω και διατάσσω» οι εκπρόσωποι των δυο κοινοτήτων του νησιού κλήθηκαν απλά να βάλουν την υπογραφή τους.

Με βάση αυτές τις Συμφωνίες που υπογράφηκαν τον Φλεβάρη του 1959- η Κύπρος έγινε ανεξάρτητο κράτος. Υποτίθεται ότι οι «πρόνοιες» αυτών των συμφωνιών εξασφάλιζαν την συμβίωση των δυο κοινοτήτων και μάλιστα συνοδεύονταν με τις ισχυρές εγγυήσεις για τη λειτουργία τους. Και όμως, μέσα σε ένα χρόνο όλες οι συμφωνίες είχαν παραβιαστεί και στο τέλος του 1963 η Κύπρος βυθίστηκε στο λουτρό αίματος του εθνικιστικού μίσους.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας που επέβαλαν οι συμφωνίες θυμίζει σε πολλά το σχέδιο Ανάν. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα ήταν ελληνοκύπριος και ο αντιπρόεδρος τουρκοκύπριος. Ο καθένας θα εκλεγόταν από χωριστούς εκλογικούς καταλόγους των δυο κοινοτήτων. Οι δυο τους θα διέθεταν το δικαίωμα της αρνησικυρίας (βέτο) για τις αποφάσεις στα κρίσιμα θέματα της εξωτερικής πολιτικής και της άμυνας. Οι δημόσιες υπηρεσίες και η αστυνομία θα

στελεχώνονταν κατά 70% από ελληνοκύπριους και κατά 30% από τουρκοκύπριους ενώ για τον στρατό προβλέπονταν αναλογία 60%-40%. Στη βουλή, οι τριανταπέντε βουλευτές θα ήταν ελληνοκύπριοι και οι δεκαπέντε τουρκοκύπριοι -εκλεγμένοι όλοι από ξεχωριστούς εκλογικούς καταλόγους ανάλογα με την εθνική καταγωγή.

Το Συνταγματικό Δικαστήριο θα αποτελούσαν από έναν ελληνοκύπριο, έναν τουρκοκύπριο δικαστή και πρόεδρο έναν τρίτο δικαστή ο οποίος δεν θα ήταν κύπριος. Το Ανώτατο Δικαστήριο θα αποτελούσαν από δυο ελληνοκύπριους, ένα τουρκοκύπριο και πάλι πρόεδρο έναν μη-κύπριο δικαστή, ο οποίος όμως θα διέθετε δυο ψήφους.

Επίσης οι τουρκοκύπριοι αποκτούσαν το δικαίωμα να ιδρύσουν τους δικούς τους δήμους, να έχουν δηλαδή τους δικούς τους δημάρχους στις γετονιές και στα χωριά που ζούσαν πλάι -πλάι με τους ελληνοκύπριους ώστε να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις για τα καθημερινά ζητήματα που τους απασχολούσαν. Στη βουλή, αποφάσεις που αφορούσαν και τις δυο κοινότητες όπως η φορολογία, χρειάζονταν να υπερψηφιστούν και από τους τουρκοκύπριους βουλευτές.

Αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα από τις «πρόνοιες» του Συντάγματος. Δίπλα σ' αυτό υπήρχε και η περίφημη Συνθήκη Εγγύησης. Την ανεξαρτησία της Κύπρου και την τήρηση της νομιμότητας -δηλαδή των Συμφωνιών της Ζυρίχης-Λονδίνου- εγγυούνταν η Ελλάδα, η Τουρκία και η Βρετανία η οποία διατηρούσε και τις τεράστιες στρατιωτικές βάσεις της στο νησί. Η κάθε μια από αυτές τις «εγγυήτριες δυνάμεις» είχε το δικαίωμα να επεμβαίνει όποτε θεωρούσε ότι παραβιάζεται η νομιμότητα στο νησί. Η ανεξαρτησία του νέου κράτους και δηλαδή είχε

όριο τις επιθυμίες και τα συμφέροντα των «εγγυητριών δυνάμεων».

Οι πρώτοι μήνες ζωής του νέου κράτους ήταν γεμάτοι με ωραία λόγια και συμβολικές χειρονομίες. Τον Ιούλη του 1959, για παράδειγμα, ο Μακάριος και ο Κιουτσούκ -ηγέτης των τουρκοκυπρίων και αντιπρόεδρος- έδωσαν κοινή συνέντευξη τύπου στους ανταποκριτές των ξένων ΜΜΕ. Ο Μακάριος ξεκίνησε τις δηλώσεις του λέγοντας στους δημοσιογράφους ότι σκοπός της συνέντευξης ήταν «...να ζητήσουμε την συνεργασία σας εις την προσπάθειαν πλήρους αποκατάστασης φιλικών δεσμών...μεταξύ ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων κατοίκων...». Σύντομα, όμως, οι φιλοφρονήσεις έδωσαν τη θέση τους στις τρικλοποδιές και τους καυγάδες.

Όπως αναφέρει ένας διπλωμάτης και δεξί χέρι του Μακάριου, ο Νίκος Κρανιδιώτης στο βιβλίο του Κύπρος Ανοχύρωτη Πολιτεία 1960-74 «Η πρώτη περίοδος της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960-63) χαρακτηρίζεται από μια έντονη ανταγωνιστική προσπάθεια των δυο κοινοτήτων να διασφαλίσουν και να επεκτείνουν τα πλεονεκτήματα και να ελαχιστοποιήσουν και εξουδετερώσουν τα μειονεκτήματα που περιείχε για κάθε μια από αυτές το καθεστώς της Ζυρίχης».

Η ένταση ξεκινούσε από τα «μικρά» ζητήματα και κλιμακωνόταν. Την πρωτοβουλία της επίθεσης την είχε η ελληνοκυπριακή πλευρά με επικεφαλής τον Μακάριο. Η ελληνοκυπριακή αστική τάξη ήταν άπειρες φορές ισχυρότερη οικονομικά και πολιτικά από την αντίπαλή της στην άλλη κοινότητα και ήταν αποφασισμένη να αξιοποιήσει αυτό το πλεονέκτημα.

Στο τέλος του 1960 για παράδειγμα, ο Μακάριος έδωσε εντολή να εφαρμοστεί η

1964- έλεγχος τουρκοκυπριακής οικογένειας σε μπλόκο της ελληνοκυπριακής αστυνομίας

νομοθεσία για την φορολογία, παρόλο που οι τουρκοκύπριοι βουλευτές αρνούσαν να τη ψηφίσουν. Μια σειρά άρθρα του Συντάγματος που αφορούσαν τα δικαιώματα των τουρκοκυπρίων παρέμεναν ανενεργά, όπως αυτά για τη στελέχωση των δημόσιων υπηρεσιών ή την ίδρυση των δήμων.

Κάθε είδους γραφειοκρατικό εμπόδιο επιστρατεύονταν για να κάνει δύσκολη τη ζωή των τουρκοκύπριων: μέχρι και για τη κατανομή των φτωχικών σηματοδοτών στον ελληνοκυπριακό και τον τουρκοκυπριακό τόμο της Λευκωσίας έγιναν ατέλειωτοι καυγάδες στο δημοτικό συμβούλιο. Η απία για τη λυσσαλέα σύγκρουση ακόμα και πάνω σε τέτοια εποικιστικά ζητήματα, βρισκόταν στην ίδια τη λογική των Συμφωνιών της Ζυρίχης-Λονδίνου. Βασίζονταν στην αρχή ότι στην Κύπρο οι απλοί άνθρωποι των δυο κοινοτήτων δεν μπορούν να ζήσουν μαζί και ότι αυτό που χρειαζόταν ήταν ένα περίπλοκο σύστημα ισορροπιών ανάμεσά τους. Όμως, αυτή η λογική αντί να τιθασεύει το εθνικιστικό μίσος το ενέτεινε. Η κάθε άρχουσα τάξη θεωρούσε ότι η υποχώρηση και στο παραμικρό σημείο, ακόμα και στους φτωχικούς σηματοδοτές, θα καθιστούσε ένα «προηγούμενο» με βάση το οποίο η αντίπαλη πλευρά θα διεκδικούσε αλλαγές σε άλλα ζητήματα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις, δηλαδή, έφτιαξαν το γήπεδο πάνω στο οποίο ξεκίνησε το «ματς» ανάμεσα στις άρχουσες τάξεις, δηλητηριάζοντας με το εθνικιστικό μίσος

κάθε πλευρά ακόμα και της καθημερινής ζωής.

Αυτή η κατάσταση έφτασε στο αποκορύφωμά της το 1963. Ένα μυστικό σχέδιο με την ονομασία «Ακρίτας» είχε καταστρωθεί από τον υπουργό Εσωτερικών Πολύκαρπο Γιωρκάτζη -με την έγκριση του Μακάριου- το οποίο προέβλεπε ότι την «κατάλληλη στιγμή» οι ένοπλες ομάδες των ελληνοκυπρίων εθνικιστών θα επιτίθονταν στους τουρκοκύπριους ώστε να τους αφαιρέσουν κάθε πολιτική υπόσταση -μέχρι και «να τους πετάξουν στη θάλασσα».

Η «κατάλληλη στιγμή» ήρθε στα τέλη του 1963. Στις 30 Νοέμβρη ο Μακάριος ανακοίνωσε το σχέδιό του για την αναθεώρηση του Συντάγματος, που έχει μείνει γνωστό ως τα «13 σημεία». Τα πιο σημαντικά από αυτά αφορούσαν κατάργηση δικαιωμάτων των τουρκοκύπριων, όπως το βέτο, οι χωριστοί δήμοι. Η κίνηση αυτή πυροδότησε την ένοπλη σύγκρουση που απλώθηκε σε όλο το νησί τον Δεκέμβρη. Το αποτέλεσμα ήταν εκατοντάδες νεκροί -στην πλειοψηφία τους τουρκοκύπριοι- χιλιάδες τραυματίες και πρόσφυγες. Τότε χαράχθηκε και η «πράσινη γραμμή» της Λευκωσίας, χωρίζοντας τις ελληνοκύπριες από τις τουρκικές γειτονίες.

Πριν από τις συγκρούσεις στην Κύπρο υπήρχαν 392 ελληνικά χωριά, 120 τουρκικά και περίπου άλλα τόσα μικτά. Τούρκικα και ελληνικά χωριά ήταν το ένα δίπλα στο άλλο, υπήρχαν χωριά με τουρκικό πληθυσμό και

χριστιανικές ονομασίες. Όλα αυτά άλλαξαν μέσα σε μερικές βδομάδες. Οι τουρκοκύπριοι που αποτελούσαν το 18% του πληθυσμού στερήθηκαν με τη βία σε «θύλακες» που κάλυπταν το 4,86% του εδάφους και εκεί έμειναν πολιορκημένοι και αποκλεισμένοι για χρόνια. Σε αυτές τις σφαγές «διακρίθηκαν» χασάπηδες όπως Σαμψών, ο μετέπειτα πρόεδρος του πραξικοπήματος της κούντας το 1974.

Αιτίες

Το πρόβλημα δεν ήταν η «περιπλοκότητα» των συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου, ούτε η αδυναμία των δυο κοινοτήτων να συμβιώσουν εξαπτίας κάποιοι υποτιθέμενοι προαιώνιοι μίσους. Η αιτία που τίναξε τις συμφωνίες στον αέρα ήταν τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα των ίδιων των δυνάμεων που τις επεξεργάστηκαν και τις αποδέχτηκαν.

Οι διαπραγματεύσεις που οδήγησαν στις συμφωνίες ξεκίνησαν ύστερα από την σκληρή πίεση που άσκησαν οι ΗΠΑ. Όπως αναφέρει ο Α. Παπαχελάς στο βιβλίο του Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας «*Το καλοκαίρι του 1958 ο αμερικάνος πρέσβης στην Αθήνα Ριντλμπέργκερ... συναντήθηκε μυστικά με τον Μακάριο με εντολή του υπουργού των Εξωτερικών Τζον Φόστερ Ντάλες, ο οποίος έβλεπε ότι η ένταση στις σχέσεις του Λονδίνου με την Αθήνα και τον Αρχιεπί-*

ακοπο καθιστούσε αδύνατη την απευθείας διαπραγμάτευση και επέβαλλε την ανάμιξη της Ουάσινγκτον. Ο Ντάλλες, ύστερα από πολλούς διαταγμούς και διαβουλεύσεις με τους Βρετανούς, είχε αποφασίσει να προωθήσει την φόρμουλα της ανεξαρτησίας της Κύπρου».

Σε μια περίοδο που ο Ψυχρός Πόλεμος ανάμεσα στα δυο αντίπολα ιμπεριαλιστικά μπλοκ πλησιάζει στο αποκορύφωμά του, ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός δεν ήθελε το άπλωμα της αστάθειας στην ανατολική Μεσόγειο, κάτι που άνοιγε το δρόμο στη Ρωσία να αυξήσει την επιρροή της εκεί. Η Βρετανία, που στα προηγούμενα χρόνια είχε χάσει την αυτοκρατορία της, αναγκάστηκε να προσαρμοστεί στις θελήσεις των ΗΠΑ.

Οι διαπραγματεύσεις στη Ζυρίχη έγιναν με τη συμμετοχή της ελληνικής και της τουρκικής κυβέρνησης. Η κάθε μια έτρεφε τη φιλοδοξία να κυριαρχήσει πλήρως στο νησί. Όχι γιατί νοιαζόταν για τους «αδελφούς» της -ελληνικής ή τουρκικής καταγωγής. Στις δεκαετίες του '30 και του '40 οι φιλοδοξίες της ελληνικής άρχουσας τάξης στρέφονταν προς βορρά -τους «κύπριους αδελφούς» τους είχε αφήσει στη φροντίδα της βρετανικής αποικιοκρατίας. Η τουρκική κυβέρνηση δεν είχε βγάλει μιλιά όταν τα Δωδεκάνησα ενώθηκαν το 1947 με την Ελλάδα, παρόλο που κι αυτά τα νησιά είναι πολύ κοντά στις ακτές της Τουρκίας και σε αυτά κατοικούσε -τότε- μια πολυάριθμη μουσουλμανική κοινότητα.

Στην περίοδο του ιμπεριαλιστικού ανταγωνισμού του Ψυχρού Πολέμου ανάμεσα στα δυο μπλοκ, οι άρχουσες τάξεις της Ελλάδας και της Τουρκίας ανταγωνίζονταν ποια θα πάρει την πρωτοκαθεδρία στην περιοχή, ποια θα γίνει το κεφαλοκώρι του δυτικού μπλοκ, τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτικό-στρατιωτικό επίπεδο.

Γι' αυτό το λόγο η Κύπρος, λόγω της στρατηγικής της σημασίας μετατράπηκε σε πεδίο αναμέτρησής τους από τα μέσα της δεκαετίας του '50. Οι συμφωνίες της Ζυρίχης ήταν ένας «επιβεβλημένος συμβιβασμός» μια ανάπαυλα πριν ριχτούν με άδανεωμένο μένος στη μάχη.

Δίπλα σε αυτούς τους ανταγωνισμούς υπήρχαν τα συμφέροντα και οι επιδιώξεις που είχαν οι άρχουσες τάξεις στο ίδιο το νησί. Η ελληνοκυπριακή ήθελε την άνευ όρων κυριαρχία στο ανεξάρτητο κυπριακό κράτος σαν βάση για τα δικά της οικονομικά συμφέροντα και πολιτικές επιδιώξεις. Αυτή η επιλογή, έφερε τον Μακάριο επανειλημμέ-

να σε σύγκρουση με το «εθνικό κέντρο», την ελληνική κυβέρνηση.

Για παράδειγμα το καλοκαίρι του '64, σε μια επιστολή του ο Γεώργιος Παπανδρέου, πρωθυπουργός τότε, του δήλωνε «εάν διαφωνήσωμεν θα πρέπει να γίνει δεκτή η γνώμη των Αθηνών». Η απάντηση του Μακάριου ήταν εξίσου σαφής: η Αθήνα μπορεί να παίρνει την πρωτοβουλία αλλά «εάν η πρωτοβουλία αυτή συνεπαγόταν συμβιβασμούς απαράδεκτους για τους Κύπριους τότε επιφύλασσε το δικαίωμα να διαφωνήσει».

Οι διαφωνίες κορυφώθηκαν την περίοδο της χούντας. «Αι Αθήναι προσδιορίζουν το γενικότερον συμφέρον του Έθνους, εις ο συντάσσεται και το ενδιαφέρον του Κυπριακού Ελληνισμού» δήλωνε σε ένα «εμπιστευτικό σημείωμα» προς το Μακάριο η χούντα, τον Ιούλη του 1971. «Ο Κυπριακός Ελληνισμός πρέπει να διατηρήσει την τελευταίαν λέξιν εις ό,τι αφορά την επιβίωσιν και το εθνικό του μέλλον» απάντησε ο Μακάριος.

Οι δυο άρχουσες τάξεις, ελληνική και ελληνοκυπριακή, είχαν συμφέροντα που διασταυρώνονταν αλλά δεν ταυτίζονταν. Γι' αυτό το λόγο ο Μακάριος συμμετείχε στο Κίνημα των Αδεσμεύτων, έκανε ανοίγματα στο ανατολικό μπλοκ χωρίς να πάψει ποτέ να επιδιώκει την στήριξη των μεγάλων δυτικών ιμπεριαλισμών. Για παράδειγμα, προχώρησε στην αναθεώρηση των «13 σημείων» θεωρώντας ότι είχε αποσπάσει την οιωπηλή υποστήριξη του βρετανού υπουργού για την Κοινοπολιτεία.

Η Συνέχεια

Ανάμεσα στο 1967-1974 στην Κύπρο επικρατούσε μια πρόσκαιρη ισορροπία. Παρόλο που οι τουρκοκύπριοι δεν «πετάχτηκαν στη θάλασσα» βρίσκονταν στριμωγμένοι στη γωνία. Ο Μακάριος δήλωνε τον Φλεβάρη του 1967 σε συνομιλίες στην Αθήνα «Δι' ημάς η ζωή συνεχίζεται... Πώς θα δημιουργηθεί εις την Κύπρον η νέα τουρκική γενεά, όταν όλα ευρίσκονται εις τα χέρια των Ελλήνων».

Η χούντα των συνταγματαρχών που άρπαξε την εξουσία λίγους μήνες αργότερα, είχε την πλήρη εμπιστοσύνη και στήριξη των ΗΠΑ. Όλα έμοιαζαν υπό έλεγχο, τόσο στο νησί όσο και στις δυο πλευρές του Αιγαίου. Αλλά το τέλος αυτής της ισορροπίας ήταν όσο πιο δραματικό μπορούσε να είναι: ένας ελληνοτουρκικός πόλεμος στο έδαφος της Κύπρου.

Η κρίση που οδήγησε σε αυτό το σημείο

άρχισε να φουντώνει από το 1973. Τον Οκτώβρη εκείνης της χρονιάς ξέσπασε ο αραβοϊσραηλινός πόλεμος και το εμπάργκο σε πετρέλαιο που επέβαλαν οι αραβικές χώρες τίναξε στα ύψη τις τιμές του πετρελαίου στη Δύση, περοδοτώντας μια οικονομική κρίση. Την ίδια στιγμή που η Μέση Ανατολή αποσταθεροποιούνταν, η ένταση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία ανανεώνονταν. Η ανακάλυψη των κοιτασμάτων πετρελαίου στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου ήταν ένας λόγος, ο έλεγχος των στρατηγικών αεροναυτικών περασμάτων στο Αιγαίο ο άλλος.

Η χούντα του Ιωαννίδη, που είχε ρίξει τον Παπαδόπουλο τον Νοέμβρη του '73 μετά τη σφαγή της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, θεώρησε ότι είχε έρθει η χρυσή ευκαιρία με ένα κτύπημα να ξεπεράσει την κρίση της. Ανατρέποντας τον Μακάριο και εξασφαλίζοντας την «Ένωση» θα εξασφάλιζε την συνέχεια της υποστήριξης από τις ΗΠΑ αλλά και το εσωτερικό της γόητρο.

Η συνέχεια ήταν πολύ διαφορετική, βέβαια. Το πραξικόπημα στην Κύπρο συνάντησε την σκληρή αντίσταση των ελληνοκύπριων εργαζόμενων και της νεολαίας. Η γενική επιστράτευση που κήρυξε η χούντα στην Ελλάδα κατέληξε σε ένα τεράστιο φιάσκο, αφού οι επιστρατευμένοι δεν είχαν καμιά διάθεση να σκοτωθούν για το γόητρο των κασάπηδων του Πολυτεχνείου. Λίγες μέρες μετά, τον Ιούλη του 1974, η χούντα κατέρρευσε. Οι απλοί άνθρωποι και στις δυο κοινότητες του νησιού πλήρωσαν αυτή την οναμέτρηση με χιλιάδες νεκρούς, δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες.

Αυτή η κατάνηξη δεν ήταν καθόλου μοιραία. Υπήρχε ο δρόμος για να μη βυθιστεί το νησί στο αίμα και το μίσος. Το κλειδί το κρατούσε η Αριστερά, στην Κύπρο και στην Ελλάδα. Μπορούσε να αντιταχθεί στα σχέδια των ιμπεριαλιστών, όπως της Ζυρίχης, προβάλλοντας την ενότητα των εργατών από τα κάτω. Μια τέτοια πολιτική θα έτεινε το χέρι στους τουρκοκύπριους εργάτες -αναγνωρίζοντας καταρχήν το δικαίωμα να επιλέξουν οι ίδιοι το μέλλον τους- για κοινούς αγώνες ενάντια στις άρχουσες τάξεις και τους ιμπεριαλιστές «προστάτες». Αυτή παραμένει και η μοναδική εναλλακτική λύση σήμερα για να έρθει η πραγματική ειρήνη και συναδέλφωση στην Κύπρο, όχι τα σχέδια τύπου Ανάν, που όπως η Ζυρίχη πριν 45 χρόνια προετοιμάζοντο το έδαφος για νέους γύρους ανταγωνισμών, έντασης και συγκρούσεων.

Τι είναι ιμπεριαλισμός;- η κλασική απάντηση του Μπουχάριν

Οι φωτογραφίες με τα βασανιστήρια στο Ιράκ είναι για εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο το κόσμο το πιο βάρβαρο πρόσωπο του ιμπεριαλισμού στον 21ο αιώνα. Όλες οι δικαιολογίες του Μπους και της "συμμαχίας των προθύμων" που τον ακολούθησαν έχουν καταρρεύσει και το αντιπολεμικό κίνημα δικαιώνεται, δηλαδή όλοι εμείς που βγήκαμε στους δρόμους ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ φωνάζοντας ότι ο πόλεμος δεν έχει να κάνει ούτε με τα όπλα μαζικής καταστροφής ούτε με τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά με τις ιμπεριαλιστικές φιλοδοξίες των ΗΠΑ.

Αλλά τί σημαίνει ιμπεριαλισμός; είναι μια βάρβαρη πολιτική κάποιων κυβερνήσεων ή έστω μιας μερίδας της άρχουσας τάξης, όπως οι βιομηχανίες όπλων ή οι εταιρείες πετρελαίου ή ο ιμπεριαλισμός είναι ένα συνολικό χαρακτηριστικό του συστήματος; Αυτά τα ερωτήματα δεν είναι καινούργια. Απασχόλησαν την αριστερά και τους επαναστάτες στις αρχές του 20ου αιώνα.

Η πιο γνωστή ανάλυση για τον ιμπεριαλισμό έχει δοθεί από τον Λένιν στην μπροσούρα του "Ιμπεριαλισμός το ανώτατο στάδιο του καπιταλισμού" που γράφτηκε και δημοσιεύτηκε το 1916. Το βιβλίο του Νικολάι Μπουχάριν "Ιμπεριαλισμός και Παγκόσμια Οικονομία" είναι πολύ λιγότερο γνωστό, η έκδοση του Μαρξιστικού Βιβλιοπωλείου για παράδειγμα είναι η πρώτη που γίνεται στα ελληνικά. Το βιβλίο γράφτηκε το 1915 και ο Λένιν έγραψε τον πρόλογο που περιλαμβάνεται στην έκδοση.

Ο Νικολάι Μπουχάριν ήταν σύντροφος του Λένιν, αγωνιστής μέλος του κόμματος

των μπολσεβίκων από τα εφηβικά του χρόνια, από την επανάσταση του 1905 στη Ρωσία. Φυλακίστηκε και εξορίστηκε για την επαναστατική του δράση και το 1915, ήταν μαζί με τον Λένιν από τους λίγους σοσιαλιστές που είχαν μείνει πιστοί στο διεθνισμό κόντρα στην προδοσία των μεγάλων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων τα οποία εί-

χαν στηριξει τις άρχουσες τάξεις των χωρών τους στο σφαγείο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τα επόμενα χρόνια ο Μπουχάριν θα βρεθεί στην φωτιά της Ρώσικης Επανάστασης και στην ηγεσία του μπολσεβίκικου κόμματος. Ήταν ένας από τους πιο λαμπρούς μαρξιστές θεωρητικούς της εποχής

του. Στις αρχές της δεκαετίας του '20 τάχθηκε ενάντια στον Τρότσκι και στους συντρόφους του, δίνοντας έτσι θεωρητική κάλυψη στην ανερχόμενη γραφειοκρατία που έπνιξε τελικά την επανάσταση του Οκτώβρη. Αλλά ποτέ δεν έφτασε στο σημείο να γίνει ο νεκροθάφτης της επανάστασης όπως ο Στάλιν. Διαφώνησε και τελικά πλήρωσε αυτή τη διαφωνία με την ίδια του τη ζωή. Το 1938 εκτελέστηκε ύστερα από μια δίκη παρωδία. Για τις επόμενες δεκαετίες συκοφαντήθηκε συστηματικά από τον σταλινισμό και το έργο του θάφτηκε.

Και όμως, το έργο του "Ιμπεριαλισμός και Παγκόσμια Οικονομία" παραμένει ακόμα και σήμερα, ενενήντα χρόνια μετά, εξαιρετικά επίκαιρο. Γιατί εξηγεί τη σχέση έχει το κράτος και η στρατιωτική του ισχύς με το ίδιο το σύστημα και τους ανταγωνισμούς των καπιταλιστών.

Τόσο ο Μπουχάριν όσο και ο Λένιν έγραψαν για τον ιμπεριαλισμό, ασκώντας σκληρή κριτική στις απόψεις που έβλεπαν τον μιλιταρισμό και τον πόλεμο σαν μια "παρέκκλιση" από την κανονική λειτουργία του συστήματος. Ο πιο γνωστός θεωρητικός της σοσιαλδημοκρατίας τότε, ο Καρλ Κάουτσκι, πρόβαλε αυτήν την άποψη. Ο ιμπεριαλισμός, η κούρσα για την απόκτηση αποικιών, οι εξοπλισμοί, έλεγε ο Κάουτσκι είναι η πολιτική μερικών ομάδων καπιταλιστών αλλά η αστική τάξη σαν σύνολο δεν είχε κανένα συμφέρον από αυτά. "Ο κάθε διορατικός καπιταλιστής" έγραφε το 1915 ο Κάουτσκι "πρέπει να φωνάξει στους συναδέλφους του: Καπιταλιστές όλου του κόσμου ενωθείτε!". Το σύστημα μπορούσε

να φτάσει σε ένα στάδιο, τον "υπερ-ιμπεριαλισμό" όπου η οικονομία θα ήταν οργανωμένη από τα μονοπώλια σε παγκόσμια κλίμακα και οι πολεμικοί ανταγωνισμοί θα έχουν εκλείψει.

Για τον Μπουχάριν, όπως και για τον Λένιν, ο ιμπεριαλισμός είναι μια φάση του ίδιου του καπιταλισμού. Αυτό που είχε αλλάξει από την εποχή που ο Μαρξ ανέλυε το καπιταλισμό, επισημαίνει ο Μπουχάριν, είναι η εμφάνιση των γιγάντιων καπιταλιστικών επιχειρήσεων, που ελέγχουν ολόκληρους κλάδους της οικονομίας κάθε χώρας εξασφονίζοντας ή "καταπίνοντας" τους ανταγωνιστές τους. Από ένα σημείο και μετά, η "εθνική" αγορά γίνεται πολύ στενή για τις δραστηριότητες αυτών των γιγάντιων επιχειρήσεων.

Η οικονομία γίνεται πραγματικά παγκόσμια, λέει ο Μπουχάριν. Αυτή η εικόνα των αρχών του 20ου αιώνα, είναι πολύ γνώριμη και σε μας σήμερα, με επιχειρήσεις όπως η Nike ή η General Motors να έχουν εργοστάσια σε δεκάδες χώρες, με δισεκατομμύριο δολάρια να κυκλοφορούν κάθε μέρα από τράπεζες και χρηματιστήρια σε κάθε γωνιά του κόσμου. Όπως και στην εποχή του Μπουχάριν έτσι και σήμερα, υπάρχουν απόψεις που λένε ότι σε μια τέτοια παγκόσμια οικονομία τα κράτη και οι ανταγωνισμοί τους είναι αναχρονισμός.

Αυτές οι απόψεις ήταν λάθος και τότε και σήμερα. Οι καπιταλιστές χρειάζονται το δικό τους κράτος. Για να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Ο καπιταλισμός είναι ένα σύστημα που βασίζεται στον τυφλό, άναρχο ανταγωνισμό για τα κέρδη και αυτό το γεγονός στρέφει το ένα κεφάλαιο ενάντια στον άλλο, στην κούρσα τους για να εξασφαλίσουν περισσότερες αγορές, πρόσβαση στις πρώτες ύλες, πωλήσεις και κέρδη.

Γι' αυτό ο Μπουχάριν τονίζει ότι "Δεν εξυπακούεται από όλα αυτά, ωστόσο, ότι η κοινωνική πρόοδος έχει ήδη φθάσει σε ένα στάδιο κατά το οποίο τα "εθνικά" κράτη να μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά. Και αυτό γιατί η διαδικασία της διεθνοποίησης της οικονομικής ζωής δεν είναι με κανένα τρόπο ταυτόσημη με τη διαδικασία της διεθνοποίησης των καπιταλιστικών συμφερόντων... η διαδικασία διεθνοποίησης της οικονομικής ζωής μπορεί να οξύνει -και ό-

Νικολάι Μπουχάριν

ντως το κάνει - σε υψηλό βαθμό, τη σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στις διάφορες "εθνικές" ομάδες της αστικής τάξης". Δηλαδή "η πορεία της οικονομικής εξέλιξης δημιουργεί παράλληλα με τη διαδικασία αυτή, μια ανάστροφη τάση προς την εθνοποίηση των καπιταλιστικών συμφερόντων". Αυτή η διαδικασία φτάνει σε τέτοιο βαθμό, υποστηρίζει ο Μπουχάριν ώστε το κράτος και το κεφάλαιο γίνονται αεχχώριστα, ένα ενιαίο "κρατικό-καπιταλιστικό τρασε".

Ο καπιταλιστικός ανταγωνισμός μεταφέρεται σε παγκόσμιο επίπεδο και το όπλο στο οποίο καταφεύγουν οι "εθνικές ομάδες της άρχουσας τάξης" είναι το κράτος και η δύναμή του. Το κράτος έχει τη δύναμη να φτιάχνει νόμους που τις συμφέρουν, να κανονίζει τη φορολογία, να επιβάλλει δασμούς σε ξένες επιχειρήσεις ή να επιδοτεί τους "δικούς του" καπιταλιστές σε βάρος των ανταγωνιστών του, οι καυγάδες για τις επιδοτήσεις ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ε.Ε. σήμερα είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Πάνω από όλα, το κράτος έχει στη διάθεσή του τα όπλα, την στρατιωτική ισχύ.

"Εαν η κρατική ισχύς γενικά αυξάνεται σε σημασία" γράφει ο Μπουχάριν "η ανάπτυξη της στρατιωτικής της οργάνωσης, δηλαδή του στρατού και του ναυτικού, είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή. Η σχέση των κρατικών καπιταλιστικών τρασε κρίνεται κατά πρώτο λόγο από τη σχέση των στρατιωτικών τους δυνάμεων, διότι η στρατιωτική ισχύς μια χώρας είναι το τελευταίο καταφύγιο των ανταγωνιζόμενων "εθνικών" ομάδων των καπιταλιστών". Γράφει εξηγώντας το ρόλο που παίζουν οι πολεμικές

βιομηχανίες και τα αφεντικά τους "...όπως είναι αλήθεια ότι δεν είναι οι χαμηλές τιμές που προκαλούν τον ανταγωνισμό αλλά, αντίθετα, ο ανταγωνισμός είναι αυτός που προκαλεί τις χαμηλές τιμές, αποτελεί εξίσου αλήθεια ότι δεν είναι η ύπαρξη των όπλων η πρωταρχική αιτία και η κινητήρια δύναμη στους πολέμους... αλλά αντίθετα το αναπόφευκτο των οικονομικών συγκρούσεων καθορίζει την ύπαρξη των όπλων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο στην εποχή μας, που οι οικονομικές συγκρούσεις έχουν φθάσει σε ασυνήθιστο βαθμό έντασης, είμαστε μάρτυρες ενός τρελού οργίου εξοπλισμών".

Η ανάλυση που κάνει ο Μπουχάριν στο "Ιμπεριαλισμός και Παγκόσμια Οικονομία" έβαζε τον πόλεμο και τους κρατικούς αντα-

γωνισμούς στο κέντρο της λειτουργίας του σύγχρονου καπιταλισμού της εποχής του. Αυτή η θεωρία επιβεβαιώθηκε -με τραγικό τρόπο- στα χρόνια που ακολούθησαν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Όταν ξέσπασε η παγκόσμια οικονομική κρίση στη δεκαετία του '30, η κάθε μεγάλη καπιταλιστική χώρα σπάντησε υψώνοντας προστατευτικά τείχη γύρω από την οικονομία της και τη σφαίρα επιρροής της. Αυτό που ακολούθησε ήταν μια κούρσα εξοπλισμών που κατέληξε σε έναν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο με έπαθλο την παγκόσμια ηγεμονία, ανάμεσα στους "χορτάτους" και τους "πεινασμένους" ιμπεριαλισμούς.

Σίγουρα ο ιμπεριαλισμός των αρχών του 21ου αιώνα δεν είναι ο ίδιος με τον ιμπεριαλισμό των αρχών του 20ου -αν και τον θυμίζει όσο και περισσότερα. Το άρθρο του Κρις Χάρμαν "Αναλύοντας τον Ιμπεριαλισμό" που περιλαμβάνεται σαν επίλογος στο βιβλίο, δίνει την εικόνα των αλλαγών στον καπιταλισμό από την εποχή του Λένιν και του Μπουχάριν μέχρι τις μέρες μας.

Ο Μπουχάριν και ο Λένιν δεν έγραφαν μελέτες προορισμένες για ακαδημαϊκό κοινό. Εγγραφαν ως μέλη ενός επαναστατικού κόμματος, σαν αγωνιστές που συνέδεαν την πάλη ενάντια στον πόλεμο και τη βαρβαρότητα των ιμπεριαλιστών με την πάλη για την αναστροφή του συστήματος που τα γεννάει. Οι ιδέες τους μας δίνουν τα όπλα για να πολέψουμε σήμερα νικηφόρα ενάντια στον πόλεμο και τον ιμπεριαλισμό.

Λεάνδρος Μπόλαρης